33

RAMAZAN-NÂME

Âmil Çelebioğlu



Türk Klâsikleri

RAMAZAN-NÂME

Âmil Çelebioğlu





CATVLLVS

MEB YAYINLARI



TÜRK KLASİKLERİ

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI : 2738
BİLİM ve KÜLTÜR ESERLERİ DİZİSİ : 738
Türk Klâsikleri:33



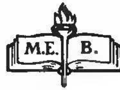
Kitabın adı
RAMAZAN - NÂME
Yayın Kodu
95.34.Y.0002.1242
ISBN 975.11.0698.6
Baskı yılı
1995
Baskı adedi
20.000
Dizgi, baskı, cilt
MİLLÎ EĞİTİM BASIMEVİ

Yayımlar Dairesi Başkanlığı'nın 31.3.1992 tarih ve 2765 sayılı yazıları ile 20.000 adet basılması uygun görülmüş, yine Yayımlar Dairesi Başkanlığı'nın 27.10.1992 tarih ve 8996 sayılı yazıları ile birinci defa birinci parti olarak 5.000 adet basılmıştır.

Türk Klasikleri

RAMAZAN - NÂME

Dr. Âmil Çelebioğlu



İstanbul 1995

ÖNSÖZ

Şımdiye kadar Ramazan mânileri mevzuunda müstakilen yayınlanmış ancak iki eser görebildik: Birincisi, taşbasması olup otuziki sahifeden ibarettir. Harekeli nesihle yazılmıştır. Her sahifesinde mevzu ile ilgili resimler vardır. Otuz fasıl ve üçyüz yetmişbeş mâni bulunmaktadır. Birkaç mevzu hâriç diğerleri, bazı farklarla Ramazan-nâme'de mevcuttur.

Görebildiğimız ikinci eser, 1948 yılında Muhtar Yahya Dağlı tarafından neşredilen "İstanbul Mahalle Bekçilerinin Destanı ve Mâni Katarları"dır. Burada da kırk fasıl ve dörtyüz yetmişüç mâni mevcutken hazırladığımız eserde yüz yirmi küsur fasıl ve bin dört yüz yetmiş beş mâni olmakla herhalde bu mevzuda hazırladığımız Ramazan-nâme en hacimlisi görünüyor. M.Yahya Dağlı Bey, taşbasması eserden ve bir yazma nüshadan istifade etmiş ise de maalesef Millet Kütüphanesi'nde bulunan merhum Ali Emîri'ye âit mecmuanın numarasını zikretmemiştir.

Çeşitli yazma ve matbu eserlerden perâkende olarak topladığımız şifâhen derlediğimiz diğer Ramazan mânilerini, bu mevzuun geleneğine dair mâlûmâtı ikinci kitap olarak neşretme ümîdiyle muhterem hocam «hâce-i metkeb-i irfan ve sâhib-i cûd u ihsan» Prof.Dr.M.Kaya Bilgegil'e, Sayın Doç. Muammer Özergin'e alâka ve yardımları için teşekkürlerimi arz eylerim.

Dr.ÂMİL ÇELEBİOĞLU
İslâmî İlimler Fakültesi, ERZURUM

İÇİNDEKİLER

MÜELLİFE DAİR

Takdim ettiğimiz bu eseri, (*) şekli, mevzu'u ve geleneği itibâriyle anonim kabul etmemiz gerekirse de mevcûd bazı ifâdelerinden, tertip ve husûsiyetlerinden dolayı bunu, bir veya bir kaç nâzıma mâl etmek de imkân dahilinde görünmektedir.

Binbeşyüz mânilik bir eserde başka hiç bir ismın geçmeyip ve eser tertîbi bakımından da eski geleneğe uygun olarak sonlarda:

"Bezl eyledim cismimizi
Beğendiler resmimizi
Emir Mustafa dediler.
Sorarsanız ismimizi." (1400.m.)

Dörtlüğünde sadece Emir Mustafa adının geçmesi onu, bu eserin müellifi olarak düşündürtebilir. Gerçi buradaki ismin, mânileri okuyan her bekçi veya davulcuyla zaman zaman değişmesi mümkün, hattâ eseri istinsah edenler veya derleyenler kendi adlarını buraya koyabilirlerse de:

(*) Ramazan-nâme, Atatürk Ünv.Ktp.Yazmalar bl.No:408,Yk 67+3, Ölç. 220x145 St. 23, Yz: Nesih, başlıklar umumiyetle kırmızı Kt: Âharlı, krem renginde, suyollu ve su damgalı cd: Kahverengi, meşin, yaldız rûmî şemseli, mıklaplı, sağlamca.

Ocak gayretin güdeyim
Gayrı kelâmı nideyim
Yapıldı eskı odalar
Sizlere vasfın edeyim. (973-988.m.)

Gibi ve benzeri dörtlüklerle, nâzımın yeniçeriliğini âşikâr ederken Emîr tabîriyle de Mustafa'nın bir yeniçeri olarak müellifliği veya hiç olmazsa derleyiciliği ihtimâli artmaktadır.

Ayrıca eserin hacmine göre ve bilhassa nev'i bakımından müsaid olmasına rağmen kâfiyelerde çok az tekrarın bulunması, zengin ve çeşitli, eserdeki tertib ve nisbeten fikir bütünlüğü, tahkiyenin müselselliği ve mevzulardaki insicâm ve üslûp beraberliği de bu mânilerin muayyen bir ozanın eseri olabileceğini ilhâm ettirmektedir. Zira görebildiğimiz bu tip diğer eserlerde aynı insicâmlı tertib ve husûsiyetlerle karşılaşmıyoruz. Şâirimiz veya musannifimiz de bunu hissetmiş gibi:

"Sözü güzel söyleyelim
Hem bî-bedel söyleyelim
Ağalarım bu gece biz
Dard-ı mesel söyleyelim.» (326.m.)

“Duâcın geldi sen de bil
Can safâ eder tende bil
Eğer gûş edeyim dersen
Nev-zuhur sözü bende bil» (568.m)

“Beyhûde sözleri demem
Çokça ozanlık eylemem
Üç gün üç gece söylesem
Donanmayı tüketemem.» (1381.m.)

Diyerek kendisini medh ile gayretini beyân eder.

Nihayet müellif veya musannife dair son olarak aşağıdaki mânilerden İstanbullu yahut İstanbul sâkini olduğunu tahmin edebileceğimizi ilâve edelim:

“Kervanda boru çalınır
Gelen yükten baç alınır
İstanbul’umuzda bizim
Her ne istersen bulunur.» (437-439.m.)

ESERE DAİR

Bu mâniler parça parça çeşitli tarihlerde teşekkül etmiş olsalar bile bunların, mürettep bir eser olarak meydana gelişinin tarihini, zikredeceğimiz bazı hususiyetlerin yardımıyla aşağı yukarı tahmin edebiliriz.

Ramazan-nâme'nin teşekkül bölgesi istanbul olduğuna göre mânilerdeki yarlıgamak, irgürmek. ivmek, kaşanmak gibi kelimelerin mevcudiyeti, bu eserin pek yakın bir devrin mahsulü olmadığını göstermeye yeter sanırız.

Nâzımın yeniçeri oluşu veya yeniçeriliğe ait özelliklerin zikredilişi eserin bu ocağın kaldırılmasından önceye yani binsekiz yüz yirmialtıdan evvele âidiyetini kesinleştirir.

Daha sonra bina edilen eserlerin zikri geçmeyerek en son bahsedildiğini gördüğümüz Ayazma Camii (1174/1760), Beykoz Çeşmesi, (1158/1745), Ayasofya Kütüphanesi gibi bazı eserlerin de inşa tarihleri aşağı yukarı bizi takrîbî bir tarihe götürse de:

«Medhe geldim ben sizleri
Gûş ediniz bu kemteri
Vasf edeyim bu şeb size
Yeni yapılan Feneri

«Ağam medhe sezâ oldu
O yerler rûşenâ oldu
Ahurkapıyla Çatladı
Arasında binâ oldu.» (900-901.m.)

Dörtlüklerinde Ahırkapıyla Çatladıkapı arasında yeni yapıldığı söylenilen fenerin inşa tarihinin tesbiti, bu eserin teşekkül veya tertibinde en yakın ve en doğru tarihi verebilecektir.

Kanaatımızca bu eserin teşekkül tarihi, onsekizinci asrın ikinci yarısı olmalıdır.

Ramazan-nâme'deki fikirlere ve söylenilen özelliklere harhâlde itimad edebiliriz. Yani dînî, tarihî, ictimaî bakımlardan gerçekten çatışan bir taraf yoktur denebilir.

Meselâ; Ramazanın başlangıcı için hilâlin görünmesi; hurma veya su ile iftar edilmesi. Bâyezid Camii civarında yaycıların, okçuların, Eyüp'te oyuncakçıların Yenikapı'da oduncuların (hâlen öyle) bulunması; Beykoz'daki meşhur çeşmenin sütun sayılarının doğruluğu; Nûruosmaniye Camii'nin halılarının seccâde tipinde oluşu (yakın zamana kadar mevcuddu) gibi daha da artırabileceğimiz örnekler gerçeğe uymaları yönünden eserin sıhhatine birer delildirler:

«Geldi mâh-ı Ramazanım

....

Bu gece ayı gördüler» (1-3.m.)

....

«Gûş edin tâze edâyı
Söyledin bekçi gedâyı
Sizlere müjdeye geldi
Bu gece, gördüler ayı.» (19-20.m.)

«Sünnet olan iftâra
Yâhud su iç çekme kaygu
Hurma ile eyle iftâr
Sünnet olan da budur bu. (77.m.)

«...............

Sultan Bâyezid'e varıp
Bir yay alır dörde beşe.» (336.m.)

«EYYÜB FASLI

....

Fır fır döner fırıldaklar
Çın çın öter çıngıraklar
Uşakların bezistanı
Katı çoktur oyuncaklar.» (1182.m.)

«Yenikapı'ya varılır
Oduna çeki kurulur
..................................» (1115.m.)

«BEYKOZ FASLI
Vaz' eylediler önüne
Mermer direk altı dâne.» (317.m.)
«..................
Halıları mihrablıdır
Beş vakti anda kıl edâ.» (1081.m.)

Bu eserin mevzuunun zenginliği, sadece fihriste şöyle bir bakınakla da hemen görülebilir. Bu cihetten kanaatimizce Ramazan-nâme, yalnızca edebî ve dil açısından değil dînî, tarihî, coğrafî, içtimaî vs. yönlerden de kıymetli ve nev'i içerisinde nâdir bir eserdir.

Umumiyetle İstanbul'un semt, hamam, mesireleri vs. gibi özellikleri işlenmekle beraber renklerden, mesleklerden hayvanlardan, meyve ve tatlılardan bahsedildiği gibi başka şehir ve ülkelere ve hususiyetlerine de temas olunur.

Mevzuları ifade itibariyle iki grup altında toplamamız mümkündür. Cennetler faslı, Kâ'be faslı, Kadir gecesi faslı, Gül faslı, Âşıklar faslı gibi fa-

sıllarda hemen hemen eserin bütününde hâkim mizâhî, tezatlı ve mübalâğalı üslûp kaybolur, bir kısmında belki mevzuun dînî oluşunun tesiriyle ciddiyet hâkim olduğu gibi bazı mısralarda bir şi'riyet dahi kendisini hissettirir.

Altı kişi, paçacı, kediler, pireler gibi fasıllarda da tamamen bir mizah ve mübalâğa hattâ yer yer birçok mısralarda bir mânasızlık mevcûd görünür.

Ramazan dolayısıyla mânilerin okunınası ayın görünmesiyle yani Ramazanın ilk gününden itibaren başlar:

Gûş et sadâyı bu gece
Et merhabayı bu gece
Benim devletli efendim
Gördüler ayı bu gece.» (2.m.)

Bu mâniler hergün iftar ve sahur vakitleri yani akşamları ve geceleri davulcu yahut bekçi tarafından veya karşılıklı okunmaktadır. Ve herhalde bu, sadece Ramazanla bayramlara mahsus görünmektedir.

"Akşam ezanı dinlemek
Sahur vakti yemek yemek
Ramazana mahsus şeydir
Gece davulcu söylemek." (545.m.)

"Dualar okur dilleri
Vakt-i sahur bülbülleri
Hâk-i pâye yüzler sürüp
Geldi davulcu kulları.» (1196.m.)

Ramazanın birinci gününden itibaren hergün iftarda ve sahurda değişik mevzulara dair mâniler okunur. Nâzım âdeta bir beraat-i istihlâl ile mevzuunu. ilk mısralarda Sultan Osman Camii'ni, saatleri, balıkları... vasfedeyim diyerek ifhâm eder. Bir bakıma mevzu zenginliği bu sebebledir.

Takdim ettiğimiz bu eserinden Ramazanın birinci gecesi, ikinci gecesi... diye başlaması onun mürettep bir eser olduğunu göstermektedir.

«Biliriz bu dünya fânî
Geşt edip gezem cihânı
Bu şeb de medh etsem gerek
Câmi-i Sultan Osman'ı.» (583.m.)

«Geldim bekçiden ileri
Medh eylemeğe sizleri
Bu gece size sultanım
Vasf edeyim saatleri» (625.m.)

«Tut kulak bekçi lâfına
Eyle nazar etrafına
Bu gece geldim başlayam
Balıkların evsâfına.» (1304.m.)

Ramazanın onbeşinden sonra artık ayrılığın yaklaşmakta olduğu hissedilir. Onbeşinde askere baklava çıkarılır:

«Bu gece onaltı sayı
Gidiyor Ramazan ayı
Yeniçeri padişahtan
Aldı bugün baklavayı.» (695.m.)

Bekçiye ve davulcuya bahşiş daha çok ramazanda veriliyor olmalı. Hemen bütün mevzuların sonunda açıkça veya kibarca bahşiş isteği görülüyor. Bununla beraber artık ramazanın sonlarına doğru herhalde bayramı karşılamak için

bahşiş ve ikram yerine hediye beklenir. Belki de bunun geleneği muayyen idi ki başka bir şey değil de sadece yağlık istendiğini görüyoruz.

«Lâzımdır böyle görülmek
Bekçiyle iyi dirilmek
Ramazana mahsus şeydir
Bekçiye bahşiş verilmek.» (546.m.)

«Bekçi sözün var mı bana
Sözlerim hep senden yana
Hiç elem çekme a bekçi
Hazırlandı yağlık sana.» (1286.m.)

Bahşiş veya hediye isteği çok kere açıkca ve uluorta söylenirken bazan bu dilek, îmâ yoluyla ve pek kibarca olur:

«Kayıkların medhi tamam
Bin yaşasın benim ağam
Şimdi bahşişim verirler
Eyleme sıklet vesselâm.» (470.m.)

«Bu düş imiş değil hayal
Getirdim sizlere misal

Ben bu yakında sultanım
Düşte dahi görmedim mal.» (499.m.)

«Yarın gece gelir isem
Bu halleri bilir isem
Mezarıma altın dökün
Züğürtlükten ölür isem.» (557.m.)

Bazan da sona doğru mevzu bitip sıra bahşiş temennisiyle mühürlenmeye gelince bahşişe intikal bir hayli zekîce ve başarılıdır:

«Züğürtüğü alma sakın
Gelmesin bu yere yakın
Devlet kuşunu araştır
Sağına soluna bakın

Nedir dersen devlet kuşu
Devlet kuşudur bahşişin
....................................» (649-650.m.)

Muhtemelen fazla bahşiş koparmak ümidiyle devamlı züğürtlükten, yoksulluktan şikâyet edilir. Müstakil bir züğürtlük faslı bile vardır:

«Gezdiği yerleri bilmez
Çeşminin yaşını silmez
Bekçiniz dâima ağlar
Züğürtlükten yüzü gülmez.» (670.m.)

En ciddi mevzularda dahı bahşış meselesi ihmâl olunmaz:

«Af olur cürm ü hatalar
Hakk'ın emrini tutalar
Bekçiye olsun atalar
Mübarek Kadir Gecesi.» (1194.m.)

Bahşişi üzerinde bu kadar devamlı ve özellikle durulması belki de bekçinin geçiminin bu bir aylık hâsılata bağlı olmasındandır:

«Bekçı mülûkâne bakar
Göz açıp cihâna bakar
Onbir ayda işi hava
Hemen Ramazana bakar.» (714.m.)

Minârelerde kandiller yakılması, câmilerde mahya kurulması, güllâç baklavasının yenilmesi

(540.m.) şekerden ağaçların yapılması (1439.m.), bilhassa ramazanda fakir fukaraya yardım ve alâkaların artması, dargınların barışması gibi beşerî ve dinî hususiyetlerin kendini daha çok hissettirmesi hep bu ayların sultanı (22.m.) ramazanda olur.

İftar ve sahur vakitlerini bildirmek için top atılması (bugün bu hususiyet devam ediyorsa da vaktiyle Eminönü'nde top atıldığını bu eser vasıtasıyla öğreniyoruz.), ramazan, sıcak aylara rast geldiği zaman Kızkulesine iftara gidilmesi (666.m.), mahalle çocuklarının ramazanda fener taşlaması (542.m.), feneri kırmaları, bekçiyi söyletmeleri, külâhını kapmaya alay etmeye kalkışmaları vs. gibi hususiyetler artık bugün için - bir kaç istisnâsıyla - tarih olmuş, hatıraları bile unutulmuştur.

Birbiriyle alâkalı veya alâkasız çeşitli mevzularda bir hayli değişik hususiyetleri tesbit etmek mümkündür ki bazılarını işaret ediyoruz.

Bunlar, devir özelliklerini, gelenekleri, zevkleri kısaca ve kısmen de olsa zamanının hayatını aksettirmesi yönünden herhalde zengin bir folklor malzemesidirler:

Bekçilerin sopalarını vurarak dolaşmaları (480.m.), sopalarının uzunluğu (447.m.), fener ve davulun bekçilik alâmeti oluşu (1446.m.), bekçinin

daima fenerle dolaşması (720.m.), kıyafeti bakımından barata giymesi (1279.m.) davulcunun kılıcının bulunması (155.m.), gibi.

Ayrıca Eyüb'e adak için gidilişini (808.m.), yine burada kurban kesildiğini, mesire olduğunu (1174.m.) kebabı ve oyuncaklarıyla istiharını (60-61), muhtemelen bugünkü Mithatpaşa Stadı'nın vaktiyle cirid meydanı ve gezi yeri olabileceğini (451-453.), halen gezi yeri oluşuna dair hiç bir nişane kalmayan Ayazma mesiresinin mevcudiyetini, kalyonların sefere Beşiktaş'tan çıkışlarını (1317.m.), kürek kırılınca kürekçilere ihsanda bulunmasını (1343.m.), ocakla ilgili bazı malûmatı, ulûfe alayını, İstanbul kapılarını, Yenikapı'daki mevlevihaneyi ve âyin günlerini:

«Yenikapı mevlev-hâne
Dedeler başlar devrâna
Pazartesi perşembe
Cem' olur yâran seyrana.» (1111.m.)

Cephanelilerin pîrini (1204), para çeşitlerini, define aramada remilden faydalanıldığını (483.m.), hamamlarda turşu yeme âdetini (1035.m.), kahvenin ibrikle pişirilmesini (1020.m.), Aydın satırının şöhretini (2929.m.) öğ-

renebiliyor, gemi çeşitlerıni, İstanbul'un selâtin câmilerini, hamamlarını, mesirelerini bugün devir icâbı bir çoğu kaybolan meslekleri, esnafları, onlarla alâkalı tabirleri tesbit ediyoruz. Bu arada balıkların, kuşların da ihmal edilmeyerek tipik hususiyetleriyle veya pire, ördek, kedi, fare gibi bütünüyle mizahî mevzu olarak da karşılaşıyoruz.

Bâhusus yiyecek ve ıçeceklerle ılgili bir hayli bilgi vardır. Bunlardan; Ayasofya çöreği, Hocapaşa simidi, Girid zeytini ve balı, Tirilye zeytini, zencefil reçeli. ilâç olarak kullanılan çay şerbeti!

«Şekere olmaz bahâne
Safâlar bahş eder cana
Çay şerbeti de nâzikdir
Şifâlar hasta insana.» (971.m.)

Unutulmak üzere olan peynir şekeri (1331.m.), Edirne helvası, Rûy–i nigâr, muslubeğ, altınbaş; yediveren; tilkikuyruğu; Amasya vs. gibi üzüm çeşitleri meşhurdur.

ŞEKİL HUSUSİYETLERİ

Bütün eserde mâni ve destan tıpı olmak üzere iki nazım şekli mevcuttur. Her iki şekil de sekiz

hecelidır. Bunlardan Ramazan(21-29), Kadir Gecesi (1184-1194.m.), Bursa (1235-1244.m.), Ehl-i keyf (1326-1338.m.), İstanbul donanması (1401-1411.m.), Donanınayı Hümâyûn (1421-1431.m.), fasılları dördüncü mısraları mükerrer, kalyonlar faslı (1294-1303).m.), dördüncü mısraı kafiyeli olarak destan tipinde cem'an yetmişbir dörtlük vardır. Aslında bu mâni katarı mevzuun işlenişi ve mânanın müteakib dörtlüklerde devam edişi yani, tahkiye özelliğinin hâkim oluşuyla destan hususiyeti gösterir.

Hece sayısı bakımından yedili veya dokuzlu hecelerle karşılaşmak mümkünse de herhalde bunlar, istinsah hatasının neticesidir ki imlâ hususiyetlerini belirtirken de tesbit edeceğimiz bir hayli istinsah hatasına tesadüf etmekteyiz. Maamafih, bu nev'i eserler daha çok irticali olmakla vezin vesaire yanlışlıklara, nazımın kapasitesiyle beraber müstensihin cehlini veya dikkatsizliğini unutmamak üzere, her zaman rastlanabilir. Az bir dikkat ve tashihle düzeltilebilecek bu gibi eksik veya fazla heceli mısraların dışında kalanları olduğu gibi bıraktık.

Altı heceli:

«Sen olmuşsun çoşkun (bekçi)
Sular gibi taşkın (bekçi)

Böyle beyit mi yapılır.
Kendin bilmez şaşkın (bekçi)» (344.m.)

Yedi heceli:
«..............................
Renginde rengi sarı
..................................» (101.m.)
«...........................
Limon sıktı bumbara». (158.m.)
Dokuz heceli:
«..........................
Bu gece bize merhabadır
...............................» (9.m.)

Ramazan-nâme, hemen bütünüyle mâni şeklinde olmakla beraber yeri geldikçe hep beyit tabiri kullanılıyor.

«Bekçide hub nefes olmak
Ne müşkildir beyit bulmak
Kolay deyip geçmeyelım
Ne belâdır davul çalmak.» ((312. ve 339-703.m.)

Medhiye ve şiir mânalarına da gazel ve kasîde kelimelerinin geçtiğini görüyoruz. (164., 1331.m.).

Mânilerde görülen hattâ mâni hususiyetlerinden olan cinas burada hemen hemen yok gibidir. Nisbeten mükerrer ve yarım kafiyeler de az sayılabilir.

«Bekçi ağır yüktür kurşun
Yoğurt al kırk elli arşın
Her ne götürsen satılır
Dilerim şen ola çarşın.» (644.m.)

Ve (96., 119., 365., 596., 717., 808., 886., 1035., 1340., 1399.) mânilerde de görüleceği üzere orjinal kafiyeleri mevcut olan bu eser kafiye yönünden de bir hayli zengindir.

İMLÂ HUSUSİYETLERİ

Bir çok yerde harflerin noktaları ya hiç konmamış yahut da fazla veya eksik konulmuştur. Meselâ garaz olması gerekirken araz (gayın yerine ayın, 1360.m.), biz olacakken bir (ze yerine r, 605.m.) şeref olacakken seref (şın yerine sin, 30.), vs. yazılmış. Bazan aynı kelime iki şekilde de ya-

zılmıştır. Simit - simid (1266, 924.m.), horoz - horos (378, 368.m.) bagçe - bakça (307, 295.m.) gibi. Câmi kelimesi ekseri ayın'la ve câmi'i şeklinde yazılmışken ayın'sız ve câmisi imlâsıyla da geçiyor (1175.m.), Ciğer, çîger her iki şekilde de yazılmıştır (1193, 1290. m; 610, 1001.m.). Bana, sana ona zamirleri, umumiyetle sağır kefsiz, yani nun harfiyledir. Bana: (125.,138., 140., 215., 219.. 240.m.). Sana (26., 456., 714., 1064., 1065., m.). Ona: (218., 741., m:):

Bazı kelimelerin de harfleri veya heceleri eksiktir: Hillâ olacakken hilâ (20.m.), koşmuşlar olacakken kuşlar (741.m.), köşk olacakken küş (322.m.), derdlere olacakken derlere (1142m.), deryâda olacakken deyâda (466.m.), vs. gibi.

Başka ve yanlış harfin yazılması: Eyyâın yerine eyyâr (180.m.), oldum yerine oldu (442.m.) teng yerine terk (613.m.) gibi.

Arapça'da mevcut imlâ özelliğinin tesiriyle örneğini verdiğimiz kelimelerin sonu çok kere «vav» ve «elif» ile yazılmıştır: Su (77., 656., 758.m.), eyü (480.m.), kötü (475.m.). kapu (491, 978.m.), dürlü (569., 916., 917., m.), Çubuklu (621.m.), karşu (666.m.) yolu (920.m.), uyku (938.m.), donlu (954. m.), asılu (1080.m.), kapalu (1253.m.) şu (1378.m.).

Bir çok yerde dad, zı, sin, ha, hı'nın karıştığını görmek mümkündür: (67., 80., 287., 631., 192., 212., 413., 630. vs. m.)

Umumiyetle atıf vavları (ü, vü) hıç gösterilmemiştir. Gözleri yaş ile yerine gözleriyle (142.m.), biberlice yerine birberlice (64.m.), söz kelimesi düşmüş (848.m.) ata yerine atalar (55.m.), gibi hata ve zuhuller de eksik değildir.

Kafiye yardımıyla da bazı imlâ yanlışlıklarını tesbit edebiliyoruz: Vusûl - kabûl - dâhil, üçüncü kelime duhûl olmalıdır (59.m.); boyu - rûyu - suya, suyu olmalıdır (168.m.); Mevlâ'ya - eşyâyı - ra'nâ'yı, birinci kelime Mevlâ'yı (171.m.); icadı - şâdî - feryâd oldu, sondaki kelime feryâdı (175.m.); gerilir - bozulup - dizilir'de, bozulur (1177.m.); hayâl - misâl - malı'da, mal (499.m.), çekti - döktü - ekmiş'te, ekti (1441.m.), kılıç-kürek - çekerek, örneğinde kılıç yerine tüfenk kelimesi gelmelidir (877.m.)

BAZI DİL VE İFÂDE HUSUSUYETLERİ

Dil bakımından bazı hatalar ve bugün için terkedilmiş veya Osmanlıca sayılabilecek kelime ve terkibler varsa da eserin hacmi yanında bunlar, mühim olmadığı gibi bir ta'kîde, mânanın güç anlaşılmasına pek sebep de olmazlar.

Hemen daima ârif mânasına irfan (belki de ehl-i irfan düşünülerek) geçer (177., 195., 1239.) Hamallığa yerine hamalcılığa (284.m.), «Rûhuna biz olur

kurban» (91.m.), «Bekçiniz bilmez doymağa» (665.m.) gibi misaller haliyle istinsah yanlışı da olabilir.

Açuban (814.m.), aluban (630.m.) bile (115, 116 m.), geliser (629.m.), irgürmek (33.m.), kaşanmak (1212. m.), vahşet (186.m.), yarlıgamak (47,48.m.) gibi kelime ve kullanışlar bugün için hiç olmazsa İstanbul ağzında unutulmuşlardır.

Osmanlıca kelime ve terkiblereyse şunları misâl verebiliriz: Zihî mâh-ı letâfet (40.m.), Bahr-ı niyâz (174.m.), gül-i sad-berg (179.m.) şükûfe (438.m.), dırâz (443.m.), dest-i nâdân (494. m.), asel-i musaffâ (566. m.), geşt (583.m.), câmehâb (630.m.), kenâr-ı Bahr-ı sefîd (668.m.), ömr-i tavîl (805.m.), evc-i rif'at (977.m.), sakf-ı rânâ (978.m.), mâil-i ruhsar (1012.m.), anbelib-i bî-nevâ (1134.m.), misâl-i kasr-ı cennet (1383.,), eyyâm-ı ferah-fezâ (1424.m.) pür-nakş-ı ziynet (1428.m.). Ne var ki bugünkü kültür seviyemize göre, bize, nisbeten yabancı gelen bu sözler, her halde yarım asır öncesine kadar mûnis idiler.

Pertev etmış (519.m.), Aliciğım Baliciğim (539.m.), gibi kelimelerin yanında «Sağ esen erdik bu aya» (34. m.), «Satsalar üç kibrit etmez» (260.m.), "Bir yay alır dörde beşe» (336.m.), «Canını aluban dişe» (630.m.), «Dilerim şen ola çarşın» (644.m.) «Esnaf değil keresteci!» (783.m.), «Bin altına her bir delik» (881.m.), «Hem de tuz ekmek hâini»

(884.m.), «Takyemi göklere attım» (1262.m.) gibi tabirler de az değildir.

Atasözleri için müstakil bir fasıl bulunduğu gibi yer yer mısra halinde de karşılaşırız. Ayrıca ârifane ve hâkimâne mısraların mevcudiyeti, muhâtab açısından da ta'lîmî ve faydalı bir hususiyet göstermiş oluyor: «Ârif olan her kelâmın — Cevherin bilene sorar» (582.m.), «Sarf eyle elde hüneri» (587.m.) «Akça itmez tûl-i emel» (646.m.), «Devlet nasîb olur kime - Kesme ümîd olmaz deme» (955.m.), «Meşhur meseldir atalar — Tenbele dayak demişler» (1271.m.) gibi.

İfade yönünden eserin kitaplardaki müşterekliği nev'i bakımından umumidir denebilir. Bunlardan burada en sık geçenleri şunlardır: Gedâ, kul, ağam, efendim, sultanım. Ayrıca: «Dilerim ağam efendim» (16.m.), «Ey benim ağam efendim» (18., 406.m.), «Gûş edin ağam efendim» (176., 500., 1015.m.). «Gûş edin bu hikâyeyi (501.m.), Gûş edin tâze edâyı» (522.m.), «Gûş ediniz bu kemteri» (900. m.) örneklerini verebiliriz.

Tahkiye uslûbu hâkim olan Ramazan-nâme'de bir devamlılık ve ifadede bir birlik her zaman kendini hissettirir.

Mevzular umumiyetle «Dilerim ağam efendim — Ol Hudâ olsun penâhın» (16.m.), «Sözlerimin

nihâyeti - Bahşış lûtf u atâyadır» (232.m.) «Kör bekçiniz bahşiş diye - Kaldırım taşı kapıyor» (241.m.). «Rabb'ım hatadan saklasın - Kimin var ise evlâdı» (800.m.), «Ağalarım bin yaşasın - Şimdicek gelir in'âmı» (856.m.), «Ocağa eğri bakanı - Bârî Hudâ makhûr ede» (1208.m.) gibi duâ, hayır temenni ve bahşiş istekleriyle sona erer. Bazan «Mazûr ola bu kadarca» (988.m.) denilerek özür beyân edilir.

«Ey mâh-ı sultan merhaba» (21.m.), «Onbir ayın sultanı» (36.m.) vs. gibi dinî veya edebî vasıfların, benzetmelerin çoğu kılişedirler. Gülün imama (175.m.) üççifte sandalın yılan diline (belki de sandal çeşidi) (1338) teşbihi gibi eserin nev'i bakımından enteresan örneklerin de tesbiti mümkündür.

Söyleyiş çok kere gayet rahat, bazan bir kaç kelime içerisinde «Herkes safâya tâlibdir» (889.m.) diyerek bir hayat görüşünü ve zevkini muhattır. «Aşk bahşını eylemişler — Çok hikâye söylemişler» (1006.m.) basit mısraları aşk mevzuunun aslî ve devamlı oluşunu hemen resmediverir. Bazan âşıklar faslında olduğu gibi ciddi ve şâirâne bir ifade devam ederken eserin umumi havasının tesiriyle olsa gerek neticede «Bekçi para âşıkıdır – Gûşuna girmez bu sözler» (1014.m.) misâlinde olduğu gibi mizâha ve bahşişe dönebilir.

Ramazan-nâme'de «Kandilleri şekl-i nücûm» (54.m.), «Gûyâ namaza durmuşdur-Kıbleye karşı her direk» (1074.m.), «Paçacılık edemedim-Sırıtıyor gördüm başı» (1230.m.), «Döşek kal'asına saptık - Yorganlardan hisar yaptık» (1349.m.) gibi sehl-i mümteni sayılabilecek tipik ve canlı tasvir ve teşbihler de bulunuyor.

Nâzımın bazı dikkatleri gerçekten doğru ve bugün için de isabetlidir:

«Gayet yüce Sultan Selım
Önünde binâsı azim
Biraz cemâati noksan!
Çukurbostan anda kaım.» (90.m.)

«Ben bir sırrı bilemedim
Kârdan lezzet alamadım
Ağalarım Istanbul'da
Bir kolay kâr bulamadım!» (300.m.)

«Bu kelâm gülecek sözdür
Çocuğu kucakta gezdir
..................................» (476.m.)

«Hak bu kim evin gülüdür
Ana baba bülbülüdür
Ağalarım uşacıklar
Bağ-ı cihan sünbülüdür.» (802.m.)

Bunların yanı sıra bazan halk irfanının neşterinin keskinliğini birden bire hisseder, haklı olarak inceden inceye alay eden mısraları zevkle okuyabiliriz: «Kolay değil yemek yemek - Elbette çiğnemek gerek» (304.m.), «Kimyâcının işi tamam — Ahir oldu işbu kelâm — Kimyâcılık böyle imiş — Aslı yok imiş vesselâm!» (383.m.) «Sözüm sana değildir kem — Sevme gel altunu her dem — Bekçi sen altun taşıma — Sarılığa uğrar âdem!» (1278.m.), «Boğaziçi'ne gidelim — Deryâ safası edelim — İki üç refik olup — Çok arkadaşı nidelim!» (1335.m.)

Bu mânilerin en belirli ve müşterek taraflarından birisi de üslûbuna ve mevzuuna hâkim olan gerek kelimelerdeki gerek fikirlerdeki tezadlar ve mübalâğalardır. Cennet, Kâ'be vs. gibi bazı dinî mevzular hariç bu hususiyetle sık sık karşılaşmak mümkündür.

Altı kişi, kediler, pireler gibi müstakil fasılların yanında: «Hoşafın tuzu az diye — Bir avuç tuz atıvermiş» (162.m.) «İki adım yürür ise — Onaltı saat

oturur» (1350.m.), «Horoz yumurtası dahi — Oniki dirhem var idi» (378.m.), «Saatim de kehlelenmiş — Çamaşırcıya vireyim» (553.m.), Bana ederseniz suâl — Nedir Mısr'a gidecek mal — Minâre gölgesi ile — Davul tozu elli çuval» (642.m.), «Bekçiye bir şalvar yaptım — İki gözüm aslı yoktan» (708.m.), «Bayram harçlığı verdim — Bekçinize boş keseden» (713.m.), «Bir siyah tavuğum dahi — Kedi ile güleşirdi» (807.m.) gibi misaller de vardır. Nâzım da bu özelliğin farkında olup «Hilâf zann eylemen sözü — Yalancıdır deme bizi» (123.m.), «Tuhaf hilâf söyledimse — Afv edin yalan dedimse — Noksanımı bağışlayın — Mübalâğa eyledimse — Davulcu evsâfın eder — Dâima gayretin güder — Muradımız lâtifedir — Darılmasın bekçi peder» (127-128.m.), diyerek te'vili unutmaz.

İçinde bir hayli tarihî malûmat veya hikemî hususiyetleri muhtevi mısralarla beraber mânasız, uydurma ve saçma görünen mısraların da mevcudiyeti, bir gelenek tesiriyle olabileceği gibi dinliyenleri eğlendirme ve dikkati çekme gayesine de bağlanabilir.

Nitekim davulcuyla bekçi arasındaki bir çekişme, bir atışma ve daha çok davulcunun bekçiyi tenkîdi ve onunla alay etmesi veya mânasız ve imkânsız şeyleri ifadelendirir şekilde görünen (14., 143., 677., 690., 1246., 1256. m.) mânilerden:

«Davulcu evsafın eder
Daima gayretin güder
Murâdımız lâtifedir
Darılmasın bekçi peder.» (128.m.)

Sözümüz burada kalsın
Bekçi kılıcını çalsın
Murâdımız lâtifedir
Koysun âfiyet olsun.» (155.m.)

İfadesiyle de maksadın lâtife olduğu anlaşılır.

Böyle bir gayenin de muhâtabı güldürmek eğlendirmek, hoşça bir an geçirtmek olduğu görülüyor ki, Türk — İslâm zevkinin, mahalle aralarında mezarlarla ölümü bile nasıl mûnisleştirdiği hatırlanırsa, düşünülürse dinî günleri ve hususiyetleri de çeşitli vesileler olduğu gibi iftarda, sahurda okunan mânilerle millîleştirdiği, onları:

«Bu mâhı aylar yücesidir
Zevk u safâ gecesidir.» (1015.m.)

Diyerek bir neş'e kaynağı kıldığı, yolu gözlenir bir hâle getirdiği, külfet değil büyük bir ni'met bildiği kolaylıkla müşâhede edilebilir.

RAMAZAN - NÂME
Bismillâhirrahmanirrahim

RAMAZANIN EVVELKİ GECE FASLI

Geldi mâh-ı Ramazânım
Şâd olup sevindi cânım
Ramazan-ı şerîfiniz
Mübârek olsun sultânım

Gûş et sadâyı bu gece
Et merhabâyı bu gece
[Ey](*) benim devletli efendim
Gördüler ayı bu gece

Bu gece ayı gördüler
Yüzlerin yere sürdüler
Donandı kandiller ile
Câmiler ziynet buldular

Buldu câmiler ziyneti
Lâzım bu ayın hürmeti
[Ey] benim devletli sultanım
Buldu sâimler devleti

(*) Fazla görünen heceleri [ ], bizim ilâvelerimizı ( ) şeklinde gösterdik. Yanlış okunması muhtemel yerler boş bırakılmıştır.

5 Devlete erdi sâimler
Hem gecesinde kaaimler
Kalkın ibâdet edelim
Vakt-i sahurdur mü'minler

Mü'minlere verdi safâ
Çağrışıp dedi merhabâ
Sizlere geldi sultânım
Müjde ile bekçi gedâ

Bekçi gedâ mesrûr oldu
Gamgîn gönül pür-nûr oldu
Kalkın sürûr u şevk ile
Beğim vakt-i sahûr oldu

Oldu bu şeb ibtidâsı
Şâd eyledi cümle nâsı
Minârelerde sultânım
Tesbîh ü temcîd sadâsı

Ol sadâ câna safâdır
Bu gece bize merhabâdır
[Ey] benim devletli sultânım
Bekçiniz şîrin-edâdır 2a

10 Şîrin-edâdır sözleri
Âğâha geldi sizleri
Bu kadarca ma'zûr ola
Hakk'a emânet sizleri

FASL-I RAMAZAN

Nûr-ı Hudâ dehre dolsun
Şehr-i rahmet sâye salsın
Ağalarım şehr-i sıyâm
Cümleye mübârek olsun

Evveli rahmettir kula
Girelim sıdk ile yola
Hulûs ile eyleyelim
Tâ ki duâ makbûl ola

Bu gece ayın evveli
Açıldı İslâmın gülü
Geldi mübârek Ramazan
Mesrûr etti cân u dili

Geldi bu mâhımız kutlu
Teşrîfi şekerden tatlı
Nice canlar erişmedi
Eren canlara ne mutlu

15 Âleme rahmetle geldi
Hamd ola izzetle geldi
Cümle mü'min kullarına
Müjde-i cennetle geldi

Kadri a'lâdır bu mâhın
Arttırır insanın câhın
Dilerim ağam efendim
Ol Hudâ olsun penâhın

Edelim rahmet bu aya
El kaldıralım duâya
Armağanıdır Mevlâ'nın
Her sene bay u gedâya

Âlem bu gece nûr oldu
Kalbimize sürûr oldu
Ey benim ağam efendim
Kalkın vakt-i sahûr oldu

Gûş edin tâze edâyı
Söyletin bekçi gedâ'yı
Sizlere müjdeye geldi
Bu gece gördüler ayı

20 Bu gece göründü hilâl
Kalmadı dillerde melâl
Sizi hatâdan saklasın
Hazret-i Hayy-i Zü'l-celâl 2b

FASL–I RAMAZAN

Hakk'tan bize geldi ihsan
Müşkil işler oldu âsan
Bu gecemiz ibtidâdır
Ey mâh-ı sultan merhaba

Hakk'ın bize ihsânısın
Hem ayların sultânısın
Sen bir saâdet kânısın
Ey mâh–ı sultan merhabâ

Hakk'tan getirdin atâlar
Afv olur cürm ü hatâlar
Şâd olur bay u gedâlar
Ey mâh-ı sultan merhaba

Lûtfun bize verdi safâ
Bu gecemizdir ibtidâ
Söyler lisânım merhaba
Ey mâh-ı sultan merhaba

Mesrûr ettin geldin beni
Pür-nûr ettin cân u teni
İmân ehli sever seni
Ey mâh-ı sultan merhaba

Müjdecidir recep heman
Konakçıdır şehr-i şa'ban
Âşık sana ehl-i imân
Ey mâh-ı sultan merhaba

On bir aya sensin serdâr
Kulları afv eder Settâr
Mağfûr olur vakt-i iftâr
Ey mâh-ı sultan merhaba

Cân(a) safâ senden gelir
Derde devâ senden gelir
Lûtf u atâ senden gelir
Ey mâh-ı sultan merhaba

Geldi güzellendi havâ
Ehl-i dertler buldu devâ
Can bülbülü eyler nevâ
Ey mâh-ı sultan merhaba

30 Bu gece ıyd etti âlem
Münâfıklar etti mâdem
Minâreler kandil ile
Buldu şerefler dem-be-dem

İKİNCİ GECE FASLI

Dağların başı yücedir 3a
Sizi medh etmek nicedir
Ağalarım Ramazanım
Bu şeb ikinci gecedir

Hakk'ın bize armağanı
Severiz can ile anı
Gördük sürûr u şevk ile
Hamd edelim ramazanı

Çok şükür minnet Hudâ'ya
İrdürdü bizi bu aya
Eyyâmıdır başlayalım
Bâb-ı Hakk'a ilticâya

Şehr-i rahmet saldı sâye
Sağ esen erdik bu aya
Medh edelim ramazanı
Kulak tutun merhabaya

35 Merhaba olsun merhaba
Eyledik gâyetle safâ
Ayların sultanı sensin
Ey mâh-ı izzet merhaba

On bir ayın serdârıdır
Mü'minlerin hem mâhıdır
Âşıklara verir safâ
Bağ-ı cennet gülzârıdır

Mü'minin gözü nûrudur
Mahzun gönül sürûrudur
Ramazan sâimlerin(in)
Cennetde eşi hûridir

Vîran gönül âbâd olur
Gamgîn olanlar şâd olur
Bu mübârek ramazanda
Bâb-ı cennet güşâd olur

Sözlerimin netîcesi
Günü ıyd Kadir gicesi
Ramazan-ı şerîf ayı
Cümle ayların yücesi

Bu bir şehr-i saâdettir
Zihî mâh-ı letâfettir
Hudâ'nın lûft u ihsânı
Kula bir ulu ni'mettir

İKİNCİ GECE FASLI

Bi-hamdillâh hele erdik
Bu mâh-ı izzeti gördük
Sağ esen eriştik şükür
Yüzümüz yerlere sürdük

Eriştik şükür ramazana 3b
Ne mutlu erişen cana
Gelince bu mâh-ı şerif
Safâ bağışlar insana

Sâim olan izzetlendi
Bekçiniz de gayretlendi
Şehr-i sıyâmın devleti
Minâreler ziynetlendi

Sâim olan izzet bulur
Kaaim olan devlet bulur
İhlâs ile amel kılan
Âhirette cennet bulur

45 Gökler kapısı açılır
Âleme rahmet saçılır
Bu mübârek ramazanda
Hulle tonları biçilir

Mevlâ'nın ulu ni'meti
Bilelim kadr ü kıymeti
Mâh-ı Ramazan gelince
Bahş eder nâsa rahmeti

Rahmeti âleme dolar
İzzeti dehre fer salar
Hakk'ın büyük ihsânıdır
Kulun günâhın yarlıgar

Yarlıgar günâhın kulun
Hayr işlere varsın elin

Sahur vaktinde makbûldür
Dest açıp duâda olun

Bu aya hürmet gerektir
Hürmet ü izzet gerektir
Bu mübârek ramazanda
Mevlâ'ya tâat gerektir

50 Girmez ele bu geceler
Kalmadı kalbimde keder
Bu gecelerde sultanım
Mevlâ kula ihsân eder

İKİNCİ GECE FASLI

Verdi kudûmü safâlar
Koptu yer yer merhabalar
Âlemin arttı safâsı
Şâd oldu bekçi gedâlar

Ramazana şükr edelim
Cürmümüzü fikr edelim
Umarız afv ede Yezdan
Dâim heman zikr edelim

Temcîd okundu her taraf
Minâreler buldu şeref
Câmilerin cem'iyyeti 4a
Mü'minler ile saf u saf

Kandilleri şekl-i nücûm
Komadı dillerde gumûm
Zevk u safâ bahş ederek
Eyledi teşrîf-i kudûm

55 Kıl nazar lûtf-ı Yezdân'ı
Afv etmek için isyânı
Eyledi bizlere ata[lar]
Hudâ mâh-ı ramazanı

Şehr-i rahmettir ramazan
Gark-ı rahmettir ramazan
Bahş eder eltâf-ı kerem
Gör ne devlettir ramazan

Hamd olsun ki naziftir bu
Her mâhlardan lâtiftir bu
Sâim olun safâ ile
Ramazan-ı şeriftir bu

Gök yüzünün melekleri
Devrân eder felekleri
Bu aya ikrâm edenin
Zâyi olmaz emekleri

Bize dâim vusûl eyle
Cennetine (duhûl) eyle

Sıyâm u kıyâmımızı
Dergâhında kabûl eyle

60 Başladım ben merhabaya
Cân u dil erdi safâya
Lûtf u ihsân eyle cana
Kıl nazar bekçi gedâya

REÇELLER FASLI

Geldi ramazan-ı şerîf
Ehl-i diller gâyet zarîf
İftârı size söyleyem
Olmaz mı sultanım lâtif

O reçeller cem' ola
Nakl eylesem size nola
Hep reçellerden nâziktir
Kayısı reçeli ola

Evvel[i] iftâra çekerler
Siniye kaşık dökerler
Tabak-ı kaymağ üstüne
Firengi şeker ekerler

Ye kebabı biberlice 4b
İç şerbeti anberlice

Ehl-i keyfe safâ verir
Tel kadayıf şekerlice

65 Pişmiş olsa hem sükkeri
Kızılcığın yok bedeli
Kabağla ayva reçeli
Alıyor âlem ekseri

Nâziktir ceviz reçeli
Seyrek bilinir ekseri
Hep reçellerden lâtiftir
Turunç reçelin yemeli

Zencefil reçeli makbûl
Uskurcuna gayet makbûl
Reçellerin envâ'ı var
Ba'zısı hâtırdan meçhûl

Sözümüz yoktur zeytuna
Uyalım biz de kaanûna
A'lâsı Girid zeytunu
Yemeyen benzer mecnûna

Hoştur Tirilye zeytunu
Âlem olmuştur meftûnu
İftarda gâyet nâziktir
Helva olursa sabunu

70 Çiğ bal ile yenir kaymak
Lâzımdır irfana uymak
Yahniyi dolmayı kim yer
İftâr ile gerek doymak

Hem yumurta nâzik olur
Sucuk ile pişse nolur
Ekşili köfteli çorba
Cümlesinden evvel gelir

Ayasofya'dan al çörek
Lâzımdır baklava börek
Hocapaşa'nın simidi
İftarda bulunmak gerek

Yahni taamların başı
Dolma anın karındaşı
Aralıktan kaldırmayın
Muhallebiyle südlâşı

Pişse mümessek kahveler
Ehl-i keyfin yüzü güler
Ba'zı ehlkeyifli olur
Bir bütün kızveyisiler

75 Lâzımdır bunlar iftâra 5a
Dalmayın gayri efkâra

Bahşiş ricâ sizden
Bu garip bekçi âvâre

İFTAR FASLI

Güftârıma budur sebep
Vasf edeyim ağama hep
Ramazan-şerif ayının
Üçüncü gecesi bu şeb

Sünnet olan iftâra
Yâhud su iç çekme kaygu
Hurına ile eyle iftâr
Sünnet olan da budur bu

Boldur Hudâ'nın rahmeti
Sâime lâyık cenneti
Vakt-i iftarda nâziktir
Olursa şükker şerbeti

Türlü reçeller sükkeri
Versin safâlar her biri
Yağlı çörekler mis gibi
Öd ile yansın anberi

Hazır gerek cümle taam
Ola mükemmel her taam

Erbâb-ı diller dediler
Evvel taam andan kelâm

Zeytun ile Girid balı
Nâziktir Çorlu kaşkavalı
Yumurtanın salatası
Baklavanın başka hâlı

Hem olsa fincan böreği
Yağlı simidle çöreği
Kutbetü'l-islâm demişler
Pilâvdır dînin direği

Kaba manca yahnı dolma
Çokça yiyip haşir olma
Mümessek kahve nûş eyle
İbâdetten geri kalma

CÂMI'LER FASLI

Gûş ederseniz bizleri
Medh edelim câmileri
Ayasofya câmi'idir
Cümle câmiden ileri

Bekçiniz gelsin lisana
Getirsin cümle beyâna

Sultan Ahmed Câmi'inin
Minâresi altı dâne

Sultan Bâyezid-i velî
Ol câmi'i medh edeli 5b
Cemâati eksik olmaz
Sağında hünkâr mahfeli

Süleymaniyye güzeldır
Hem binâsı bî-bedeldir
Tavanından sular akar
Şadırvanı güzel mahaldır

Şehzâdeyi eyle seyran
Kıl namazı olma hayran
Şadırvanın kapısında
Bir cevâhir taş var ayan

Feth-i Sultan Muhammed'i
Her gören tahsin eyledi
Gâyet müferrih makamdır
Vasfını âlem söyledi

90 Gâyet yüce Sultan Selim
Önünde binâsı azîm
Biraz cemâati noksan
Çukurbostan anda kadîm

Eyleyelim vasfın her an
Ne hub câmi Eyyüb Sultan
Anda yatan sahâbenin
Rûhuna biz olur kurban

Vâlide câmi'i hâlâ
Minâreler kadd-ı bâlâ
Leb-i deryâya nâzırdır
Binâsı da gâyet a'lâ

Câmileri size dedim
Selâtini vasf eyledim
Bahş u atâya kaldı söz
Faslıını tamam söyledim

TAAMLAR FASLI

Bizlerde hiç olmaz gurûr
Olasın âlemde sürûr
Ağam ol hâb-ı gafletden
Uyan oldu vakt-ı sahûr

95 Başlayam tûti güftâra
Selviler gibi reftâra
Nice ni'metler gönderir
Gâibden Mevlâ iftâra

Cümlesinin başı ekmek
Garib yiğit harcı keşkek
Yağlı lokum samsa börek
İftar vakti yenir tek tek

Muhallebi hoşça taam 6a
Âfiyetler olsun ağam
Yağlı pirinç pilâv ile
Ekşi aşa olmaz kelâm

Dolma bir kaç türlü olur
Yahni baştır her taama
....
....
Paçacıda koyun başı
Fenerime attı taşı
Sahur vaktinde sultânım
Yeyin soğucak südlâşı

Neler halk eylemiş yerde
Aç gözün dünyâyı gör de
Sütlü aşa kardaş olur
Yiyin nâzik olur pelte

Hoş severler enginarı
Renginde rengi sarı
Etli kulak çorbasına
Kullanırlar eşki narı

Tavuk çorbasının hası
Her gece ederim yası
Hiç ana paha mı olur
Bin altun değer bir tası

Siniye kaşık dökesin
İftarı evvel çekesin
Ehl-i keyfe göre hoştur
Kaymağa şeker ekesin

Ye kebabı biberlice
İç şerbeti anberlice
Başka bir güzel taamdır
Kadayıf da şekerlice

105 Güzeldir vişne hoşafı
Şeker işi olsa sâfi
Üzüm turşusun sorarsın
O dahi insana nâfi

ZÂHİRE FASLI

Yufka bağrın ezdi bekçi
Dünyâsından bezdi bekçi
Ramazanın zâhiresin
İlkbaharda düzdü bekçi

Binbir dirhem odun aldı
Onüç dirhem sabun aldı

Binikiyüzelli dirhem
Kömür dahi satın aldı

Bekçi davrandı merdâne 6b
Seğirtti vardı Mercan'a
Ramazana pirinç aldı
Binikiyüzelli dâne

Bekçi hastayken sağaldı
Bekçinin harcı çoğaldı
Börek ile yumurtaya
Üç dirhem bir denk yağ aldı

Sekiz dirhem aldı balı
Onbir dirhem kaşkavalı
Tulum peyniri beş dirhem
Çağırdı üçyüz hamalı

Bu gece bekçi doymadı
Kavli fi'line uymadı
Yigirmiüç dâne bâdem
Fıstık üzümü saymadı

Zâyi' olmasın emeği
Bekçinin boldur yemeği
Onbir dâne idi saydım
Nohud ile mercimeği

Bekçinizi sanma hîyzan
Her gece kaynadır kazan
Benim gibi çelebiler
Bekçinizin ırzın boza(n)

Mahalleden kaçmış bekçi
Dünyâsından geçmiş bekçi
Bu gece bir hurma ile
Orucunu açmış bekçi

115 İyiliğini gördüm hele
Fasl eyleyip almam dile
Bir zararını görmedim
Her gece gezerdim bile

Bâbınıza güle geldim
Bekçi ile bile geldim
İhsânınız ümîdiyle
Pâyına yüz süre geldim

MÜBÂLÂGA ZÂHİRE FASLI

Sanma uryan kaldı bekçi
Cümle tekmil aldı bekçi
Ramazanın zâhiresin
Hep mükemmel aldı bekçi

Pirinci yüzaltmış kile
Yağı onbeş yedek ile
Yigirmialtı harik mum
Elli okka bal mumuyla

Yüzonsekiz butun bal 7a
Binaltıyüzelli çuval
Ne günler(e) kaldık ağam
İyi çalar nâzik kaval

120 Dörtyüz çeki odun aldı
Alınmadık şey mi kaldı
Reçel binbeşyüz kavanoz
Onbin okka şerbet geldi

Bekçinin kim cevâbı yok
Hesâb ile kitabı yok
Yüzellibin kazla tavuk
Yumurtanın hesabı yok

Yüzellibin güllâç almış
Harcı hele pek çoğalmış
Nohud böğrülce mercimek
Üçyüz kile kadar olmuş

Hilâf zann eylemen sözü
Yalancıdır deme bizi

Üçyüz hammal taşıyordu
Bilmem ne kadardı tozu

Bekçinin sıdkı Hakkayıdı
Cevâhirden hokkayıdı
Pilâv çün şehriyyesi
Üçyüzseksen okkayıdı

125 Tütün aldı yigirmi tay
Bana yiter binbeşyüz ay
Az aldı ellibeş kile
Bekçiniz keşkeklik buğday

Uğradı bekçiniz derde
Gâyetle harcı çok serde
Ramazanda içmek için
Kahve aldı sekiz perde

Tutun hilâf söyledimse
Afv edin yalan dedimse
Noksanımı bağışlayın
Mübâlâga eyledimse

Davulcu evsâfın eder
Dâima gayretin güder
Murâdımız lâtif edir
Darılmasın bekçi peder

BEKÇİ İFTÂRI (FASLI)

Bekçinizdir ehl-i gayret
Bu sene eyledim ülfet
Dün gece bu bekçi beni
Eyledi iftâra da'vet

130 Azîzin evine vardım 7b
Kapısı önünde durdum
Kapısı pek alçak imiş
Girerken başımı yardım

İftâr için geldi sini
Baş sedre oturttu beni
İftâriyyeler dizildi
Sayamadım cümlesini

Beş on dürlü reçeli var
Ekşili çorbayla bumbar
Pekmez şerbeti eylemiş
İçine koymuş hayli kar

Bekçinin yüzü ak idi
Yahniyle dolma çok idi
Bir kazan pilâv pişirmiş
Üç dirhem yağı yok idi

Çün taam geldi ortaya
Bir sinek kondu çorbaya

Bekçiniz darıldığından
Hemen yapıştı sobaya

135 Bekçi hâlini bildirdi
Dolmayı kendi doldurdu
Sofraya bakan kediyi
Bekçi sopayla öldürdü

Çorbaya dalmak istedim
Bir pirinç bulmak istedim
Gözlerin benden ayırmaz
Bir kaşık çalmak istedim

İftârı etdik hünkârî
Eylemem bekçi inkârı
Kahveler geldi meydana
Nûş eyledik çeşmesârı

Bekçi usandırdı beni
Sulara kandırdı beni
Bana çok ikrâmlar etti
Bekçi utandırdı beni

Bekçi haylı harca girdi
Evinde misâfir gördü
Diş kirâsı olsun diyü
Bana bir akça da verdi

140 Varını derc etti bekçi
Hayli mal harç etti bekçi
Bir ziyafet etti bana
Üç para borç etti bekçi

Gûş edın bekçı ne diyor
Kendi kendisini yiyor
Yakasın koyvermiş bugün
Bakkal parasın istiyor

Bakkal yakasını aldı 8a
Rica ile size geldi
Lûtf edip bahşiş verin(iz)
Gözleri yaş ile doldu

DAVULCU İFTARI (FASLI)

Bu gece geldım sızlere
Agâz edelim sözlere
Siz(ler)e hikâyetim vardır
Kulak tutun bizlere

Ben gedâ gayret eyledim
Bekçiye minnet eyledim
Bu gece ben de bekçiyi
İftara da'vet eyledim

145 Sende ıdim ben dün gece
Hizmet ettin sen dün gece
Hak bin bin berekât versin
Hazz ettim senden dün gece

Sen çağırdın biz gidelim
Böyle olur mu nidelim
Dedim bu gece gel bize
İftârı bizde edelim

Hazır eyledim iftârı
Elimi sunaydım bâri
Görmedim böyle inehan
Lub lub yutuyor bumbarı

Üç tavuk aldım pek semiz
Biz da(hi) zahir edemeyiz
Kemiklerin bile yidi
Sofrayı etti tertemiz

Sığırlar misâli yiyor
Dedim canım bekçi buyur
Etmek kesmeden usandım
Bu etmek bize az diyor

150 Ne sağ(a) ne sola bakar
Etmekle yahniyi kapar
Baklava ile böreğin
Sekizini birden tıkar

Kızarttım kazın ucunu
Doldurdum bâdem ıçını
Kazlara bir iş işledi
Söyleyem size suçunu

Ne budu kaldı ne kanat
Ne içi kaldı ne bir et
Kemiklerin çatur çatur
Ol yedi ben ettim pesend

Mantı geldi dedi belî 8b
İşte bunu da(hi) yedi
İki eli varır gelir
Hiç sofradan çıkmaz eli

Bir sahanda aşur'aşı
Yidi yarılıca başı
Döküldü kaldı kim yisin
Mahallebiyle südlâşı

155 Sözümüz burada kalsın
Bekçi kılıcımı çalsın
Murâdımız lâtifedir
Koysun âfiyet olsun

Bekçi şükür doya yazdı
Yemek azdır diye yazdı
Kaçıp elinden kurtuldum
Bekçi beni yiyeyazdı

ÇEŞNİGİR FASLI

Sözleri tasvîr edelim
Levh üzre tahrîr edelim
Bekçinin çeşnigîrliğin
Sizlere takrîr edelim

Başlayam şîrın güftâra
Bir yere gittik iftâra
Çişnigîr eyledik gördü
Limon sıktı bumbara

Bekçınizi pîr ettiler
Ocak başın yer ettiler
Sahanları yoluyla ver
Diyü çeşnigîr ettiler

160 Sahanları düzdü bekçi
Hep yoluyla dizdi bekçi
Devşirip peltenin yedi
Bâdemlerin bozdu bekçı

Sahanlar' önüne çekmiş
Baklavaya biber ekmiş
Bir şişe hardal vermişler
Südlâşın üstüne ekmiş

Bu sahanda biraz yermiş
Cümlesinde tuz var görmüş

Hoşafın tuzu az diyü
Bir avuç tuz atıvermiş

Tatlı durmuş yüreğine
Boyanmış ev direğine?
Bir avuç şekeri ekmiş
Bekçi tatar böreğine

GÜL VASFI 9a

Ra'nâ sözü gûş eyle gel
Dilde komaz zerre kesel
Gül vasfına âğâz edip
Baḥş edeyim rengin gazel

165 Gülü medh etsem yeridir
Çiçeklerin serveridir
Nice vasf etmeyem zîrâ
Resûlün alnı teridir

Çiçeklerin sultanı gül
Bülbülün efgânı gül
Bir çiçekte yok safâsı
Hakk'ın bize ihsânı gül

Güldür veren dehre safâ
Güldür veren câna safâ
Gülşen içinde şevk ile
Goncalar eyler merhabâ

Rengi güzel boyu güzel
Evrâk ile rûyi güzel
Salât ile selâm ile
Sürünürler suyu güzel

Zevk u safâ verir câna
Gark eder bunu ihsâna
Ferah verir subh u mesâ
Nazar etmek gülistâna

Kılan dehre safâ güldür
Ehl-i derde devâ güldür
Bu gülzâr-ı cihân içre
Demi ehl-i safâ güldür

Nazar kıl sun-ı Mevlâ'yı
Yarattı cümle eşyâyı
Çiçeklerde azîz itdi
Öyle hem(*) verdi râ'nayı

Gül etrâfın alan hardır
Bülbül ânın içün zârdır
Gül uğruna ca(n)lar feda
Başım üzre yeri vardır

(*) Güle hem?

Gül şevkına açtım dehân
Evrâk-ı gül verdi zebân
Gül mevsiminde sultânım
Buldu şeref kevn ü mekân

Her goncada bir gızli râz
Her gül ider bülbüle nâz
Sahn-ı gülistanda gelip
Bülbül eder bahş-ı niyâz

175 Dürr-i nazmım nizâm oldu 9b
Evrâk–ı gül tamâm oldu
Bugün gülşen içinde gül
Çiçeklere imâm oldu

BÜLBÜL FASLI

Söyleyem tâze icâdı
Mevlâ vere kalbe şâdî
Gûş edin ağam efendim
Bülbül dilinden feryâdı

Başladı efgâna bülbül
Şem'ine pervâne bülbül
Tamam doksan gün safâlar
Bahş eder irfâna bülbül

Azmin gülistâna bülbül
Nâz eder şâhâna bülbül
Bezm-i gülşen içre gördüm
Sığınmış Sübhâna bülbül

Gülşenı yâd eder bülbül
Gülü âbâd eder bülbül
Gül-i sad-berg için her dem
Zâr u feryâd eder bülbül

Düşme gel inâd(a) bülbül
Başına âzâde bülbül
Bahâr eyyâmı olunca
Başladı feryâda bülbül

Niçin başlar zâra bülbül
Rakîb olmuş hâra bülbül
Gülşen içre hârı görüp
Düşmede efkâra bülbül

Etmekte nidâyı bülbül
Artırdı sadâyı bülbül
Gülleri şehnâzda görüp
Başladı nevâya bülbül

Bülbül sadâsın artırır
Feryâd u yasın artırır
Gülleri hâr içre görüp
Firkat nidâsın artırır

Bend'olur sicn-i kafesde
Nağmeler gösterir sesde
Başlar terennüme gâhî
Agâz eder tiz ü pesde

185 Revnâkına gülün bülbül
Gine bitti dilin bülbül
Feryâd ider(sin) gül diyü
Erişmez mi elin bülbül

Tekellümde selîs oldun 10a
Ehl-i derde enîs oldun
Nedir sende bu vahşetler
Kayalarda celîs oldun

Evveli fikr eder bülbül
Haline şükr eder bülbül
Hüdâ'nın binbir ismini
Rûz u şeb zikr eder bülbül

CUM'A GİCESİ (FASLI)

Gûşunuz tutun bızlere
Başlarız tâze sözlere
Cum'a gicesinin vasfın
Takrîr edelim sizlere

Hakk'ın bize in'âmıdır
Mü'minlere ihsânıdır

Mübârek cum'a gecesi
Mü'minlerin bayramıdır

190 Cum'a gecesi uludur
Hem gecelerin gülüdür
Cum'a gecesi günile
Hak katında sevgilidir

Hüdâ'dan lûtf u ihsandır
Fazileti fîrâvandır
Mübârek cum'a gecesi
Hak'dan bize armağandır

Gönül hayra mâil olur
Bu sözlere kaail olur
Bu geceyi ihyâ eden
Çok sevâba nâil olur

Kalmasın gönül hayrette
Bu gece olsun tâatte
Bu gece cum'a gecesi
Zeyn olur hûrî cennette

Lûtf-ı Hudâ'dır bu gece
Bize atâdır bu gece
Bu geceyi ihyâ edin
Câna safâdır bu gece

195 Bu gicenin kadri âyân
İrfân olan itmez gümân
Mübarek cum'a gicesi
Envâra gark olur cihân

PEHLİVAN FASLI

Sözlerim râyegân oldu
Âleme dâsitân oldu
Sizlere hikâyetim var
Bekçiniz pehlivan oldu

Akrânına vekaar satar
Gelir bize atar tutar
Güleşçiler tekyesinde
Her gün varır güleş tutar

Bekçi babayla kavl ettik
Gayret-i yârân gözettik
Okmeydanı'nda güleşe
Bekçi ile bile gittik

Çün Okmeydanı'na vardık
Güleşi kurulmuş bulduk
Meydanda iki pehlivan
Bir tarafda seyre durduk

200 Yendi birin ol pehlivan
Biri dahi çıktı hemân
Anide yendi ol yiğit
Kim girdiyse virmez amân

Bekçi soyundu ol zaman
Yürüdü meydana heman
Elin çırpıp aşk eyledi
Tutuşup vermedi aman

Giren yenildi meydanda
Meydan aldı bekçi anda
Onüç pehlivan(ı) yendi
Kalmayın siz de gümânda

Gayri kimse girmez oldu
Bekçiniz meydanı aldı
Girdi meydana bir uşak
Kurt gibi bekçiye saldı

Bekçiye bır kelle urdu
Bekçi sekiz taklak kıldı
Seyr idenler gülüşdüler
Bekçi de hasmını buldu

205 Uşak bir dahi sarıldı
Bekçi de gayet daraldı

Uşak yapıştı bekçıye
Kaldıruban yere urdu (*)

Bekçi yenildi oğlana
Gülüşmek düştü yârâna
Hemen gitti bekçiniz
Kayığa oldu revâne

Sizlere geldi bekçiniz
Mikdarın bildi bekçiniz
Sizlere de ma'lûm olsun
Pehlivan oldu bekçiniz

MİR - İ KELÂM FASLI 11 a

Hasta olmuş inler bekçi
Durup beni dinler bekçi
Otuz yıl gezsem bulamam
Böyle bir söz anlar bekçi

Bekçi işin tamam olmuş
Her sözleri nizâm olmuş
Gâyet ile akıldâne
Bekçi mîr-i kelâm olmuş

210 Başda sarıgıdır doğânî
Elinde tutar (bir) doğanı

(*) Çaldı

Dedim borç hokkasın getir
Getir beş okka soğanı

Dedim başı burctan aldın
Okkayı hokkadan aldın
Dedim canım bekçi baba
Soğanı nereden aldın

Dedi ki bakkaldan aldım
Ben bu işe hayran kaldım
Bu söz anlayışla bekçi
Ben seni Allah'a saldım

Bekçi sözünden dönemem
Bir dahi seni kınamam
Dedim Galata'ya vardım
Dedi kır ata binemem

Bekçi bir mikdâr uyudu
Dedim Bozlagan armudu
Dedi ki yendi sultanım
Bunda Bozlagan armudu

215 Bekçi işini bitirdi
Geldi yerine oturdu
Dedim kantarmayı getir
Bana bir kanta getirdi

Fenere mum yapıştırdı
Araya söz katıştırdı
Dedim feneri yakıver
Muşambasın tutuşturdu

Bu şeb bekçi darılmıştır
Fenere bek sarılmıştır
Dedim ki dün yarısında
Dedi odun yarılmıştır

Ben su gibi akıyorum
Bekçıye kulp takıyorum
Dedim bahşiş atıldı mı
Dedi ona bakıyorum

Bekçiniz beni dinliyor 11b
Gâhice bana ünlüyor
Gayrı şeyleri anlamaz
Bahşiş diyince anlıyor

ALTI KİŞİ FASLI

220 Bekçınız su gibı akar
Şaşkın gibi bana bakar
Dinleyin bu hikâyeti
Altı kişi yola çıkar

Bir kör bir sağır bir dilsiz
Bir dahi çolak u elsiz
Bekçi ise çıplak belli
Bir yoldaşları ayaksız

Bunlar hele çıkar yola
Bakınır(lar) sağa sola
Bir kaç gün refik olurlar
Bir yere gelirler hele

Sağır der bir ses işittim
Kör der ki on atlı gördüm
Dilsiz anlar hayırsız der
Elsız der pıştovu kurdum

Kör der iyice seçelim
Gözlerine kül saçalım
Elsiz der ki döğüşelim
Ayaksız der ki kaçalım

225 Sağır işit(ip) bayılır
Elsiz döğüşe koyulur
Çıplak dir ki ben korkaram
Arada âdem soyulur

Gelenler yüzelli kişi
Bunlar ise altı kişi
Tutarlar bunları cümle
Şaşar bunlar gel gör işi

Elsizi korlar küreğe
Sağırı ses dinlemeğe
Çıplağı da pâk soyarlar
Bağlayı korlar küreğe

Körü gözcü korlar hele
Yürür ayaksız da bile
Dilsiz hikaye söyleyüp
Eğlenmede anlar bile 12a

Çıplak esbâb için ağlar
Elsiz de çıplağı bağlar
Kaçmak için hazırlanıp
Ayaksız tabanın yağlar

230 Dilsiz hem sağıra söver
Elsiz de dilsizi döğer
Kör bunları gözedirmiş
Ayaksız da kaçmış meger

Kör ise âh edip inler
Sağır fısıltıyı dinler
Ayaksızla elsiz çıplak
Kalkar karşı karşıya oynar

Sözlerim bî nihâyedir
Size şîrin hikâyedir
Sözlerimin nihâyeti
Bahşiş lûtf u atâyadır

ŞAŞKIN FASLI

Gerçi düşkündür bekçiniz
Hayli pişkindir bekçiniz
Size hâllerin söyleyem
Gayet şaşkındır bekçiniz

Bir gün uykusunda kalkmış
Sağına soluna bakmış
Lâledir sanıp başına
Meydan süpürgesini takmış

235 Uyku gözünden akıyor
Yüzüme bel bel bakıyor
Kaşıklık sepetin gözlük
Diye burnuna takıyor

Şaşkınlık bekçide kaldı
Aklını ferdâya saldı
Orta keçesini bekçi
Şal diye omuzuna attı

Temcid sadâsın işitmiş
Bekçinizin keyfi çatmış
Davuldur diye kürt bekçi
Tandırı sala sırt etmiş

Kürt bekçi gör neler etmiş
Afyonu çokça yutmuş
Ne yumuşak döşek diye
Bir koyu balçığa yatmış

Bak bekçinin oyununa
Günahı kendi boynuna
Kürt begi saattir diye
Ligeni sokmuş koynuna 12b

240 Bana bir söz diye yazdı
Hâlini söyle diye yazdı
Su kovasın cerme sanup
Ayağına giye yazdı

Kör bekçiniz ne yapıyor
Ayağın yere tepiyor
Kör bekçiniz bahşiş diye
Kaldırının taşı kapıyor

KESE BULMA FASLI

Bekçiye bilmem (dahi) neyleyem
Biraz vasfını söyleyem
Bugün bekçinin başına
Gelen ahvâli söyleyem

Giderken bir kese bulmuş
Kimseler görmeden almış
İçinde onüç para var
Seğirterek bana gelmiş

Dedi ben bir kese buldum
Züğürt iken zengin oldum
Dedim kaç altun içinde
Onüç para dedi güldüm

245 Keseyi gösterdi bana
Bakar iken iki yana
Onu gördüm ki bir herif
Gelüp bek sarıldı bana

Dedi bakayım keseye
Ben dedim göster köseye
Köse görünce keseyi
Hemen çağırdı eseye

Ese gelip dedi tutun
Boğazına urgan atın
Gelip bekçiyi tuttular
Dediler nic'oldu altun

Keseyi aldırdım dedi
Altınla doldurdum dedi
Üçyüzelli altun ile
Keseyi çaldırdım dedi

Ağakapısı mahkeme
Bekçi adın çıktı keme
Bekçi ağlar feryâd eder
Söz geçmedi ol âdeme

Hele ben araya girdim 13a
Kesenin aslını gördüm
Bekçiyi kurtardım şükür
On kuruş cereme verdim

Bekçi akçamı vermiyor
Bahşiş gelsin de al diyor
Sizlere boynunu burmuş
Hâl dili ile söylüyor

CÜZDAN FASLI

Ben söylerim gülmez bekçi
Lâtifeyi bilmez bekçi
Her bir sözüm altun değer
Bir akçaya almaz bekçi

Bekçi aklını şaşırmış
Dün gece helva pişirmiş
Gâyet kasâveti vardır
Bugün cüzdanın düşürmüş

Bunda cüzdan arar idi
Gördüğüne sorar idi
Dedim canım bekçi baba
Cüzdanında ne var idi

255 Dedi gitti cümle varım
Onun için ben ararım
Dedim altunu varınıydı
Kalmadı sabra kararım

Dedim altunu kim arar
İçinde bir kibritim var
Bir taş bulmuş idim yolda
Ona da yüreğim yanar

Cevâhir mi dedim taşı
Dedi bana çakmak taşı
Dedim aceb dîvânesin
Bulunmaz mı onun eşi

Bir akça var idi dedi
Ne var ise hep söyledi
Bir parça göztaşı ile
Bir katır boncuğu idi

İki iğnesi var imiş
Bir pirinç halka bir gümüş
Bir pirinç düğme de bulup
Onu da içine komuş

260 Bekçinin tasası gitmez
Ölünce bunu unutmaz
Cüzdanında(n) sorar isen
Satsalar üç kibrit etmez

Bugün asla söylemedi
Gece uyku uyumadı
Gûyâ bin altun düşürmüş
Bu gece yemek yemedi 13b

Bekçinize rahm eyledim
Lûtf ile ona söyledim
Bir âdem cüzdanın bulsa
Ne verirdin müjde dedim

Bekçiniz bana ağladı
Yalvarıp niyâz eyledi
Cüzdanımı buldu (n) ise
Bir altun vereyim dedi

ÜZÜMLER FASLI

Hüner defterın yapalım
Âlemde bir nam koyalım
Üzümlerin çoktur nev'î
Sizlere bir bir sayalım

265 Safâdır bağlara varmak
Kütükten üzüm koparmak
Gayet ile nâzik olur
Çavuş üzümüyle parmak

Siyah parmak üzümü var
Misket de misk gibi kokar

Kumla dahi katı nâzik
Edirne'nin rûy-i nigâr

Türlü üzüme verdim pey
Birisi dahi Muslubey
Gâyet ile nâzik olur
Keçimemesi tuhfe şey

Ağama tuttum yüzümü
Gûş edin şîrin sözümü
Üzümler içre bî-bedel
Çekirdeksiz Şâm üzümü

Ez-cümle meyveye baş
Eğer kuru eğer ki yaş
Altunsarısına benz(er)
Bir üzüm de var Altuntas

Yediverenin koruğu
Sözümün budur doruğu
Amasya da nâzik olur
Bir yere tilkikuyruğu

Bir de var Köledoyuran
Şişirir âdemi hemân
Yerli üzümü başka soy
Şıralıktır etme gümân

Hadd(i) yok aslâ soranın
Şimdi makbulü buranın
Yedi iklimde söylenir
Naziri yoktur Horanın 14a

Her üzümde bir lezzet var
Kış üzümünde hâlet var
Üzümleri tafsîl ettik
Sizden tafsîle minnet var

AY KÂRI

Bekçinin gayreti vardır
Başında devleti vardır
Oniki ayda bekçiniz
Oniki san'atı vardır

275 Şevval ayında ne yapar
Tenhâ sokaklara sapar
Çocukların başlarından
Altunlu takyesin kapar

Her türlü kârı biliyor
Her kâr elinden geliyor
Zilkade ayında bekçi
Câmi'den pabuç çalıyor

Zilhicce ayı olunca
Bağırsak alır doyunca

Kurban etin sucuk yapar
Kurban bayramı gelince

Sırtına bir torba alır
Bir iki mezatta bulur
Muharrem ayı gelince
Aşure dilencisi olur

Sefer ayında varır
Bir eskice küfe alır
Mahalle mahalle gezer
Süprüntüler çıkarır

Bekçiniz gayret güdüyor
Kırba almağa gidiyor
Rebî'ülevvel ayında
Bekçiniz sakalık ediyor

Gelince rebî'ülâhir
Bekçi zencirlikte mâhir
Urgan bazarında durur
Rençberin kârıdır zâhir

Bekçi kelâmın dinletir
Her gece kazan kaynatır
Gelse cemaziyel'evvel
Şebekle maymun oynatır

Cemâziyel'âhrı görür
Kâr eylemek için durur

Dükkânlardan birer akça
Sokaklarda köpek sürür 14b

Receb ayında ne işler
Hammalcılığa başlar
Beş on akçacık kazandı
Hammallık kârını işler

285 Erişince şehr-i şa'ban
Kârları bırakır hemân
Bir devletlûya yanaşır
Kapısında olur mihman

Her gece yer taamını
Gâhi alır in'âmını
Bazara .... eder
Biraz düzer endâmını

Sözümüz söylendi dilde
Resm olundu cümle ilde
Ramazan şerif gelince
Bekçiliği hazır elde

Sanma bekçi kâr eylemez
Kâr etmeğe âr eylemez
Züğürtlükten elem çekip
Yakıp bağrın nâr eylemez

Bekçiniz kışı gözetir
Paralı işi gözetir
Lâkırdıya kulak asmaz
Hemen bahşişi gözetir

HAFTA KÂRI

290 Bekçinize pesendim var
Hiç eylemez kimseden âr
Bir haftada hiç boş durmaz
Her gün eder bir türlü kâr

Cum'a gün iş yoktur görür
Câmi kapısında durur
Gözüne bir siyah örtüp
Allah için der oturur

Bekçi bana kendin öğer
Darıldırsam bana söğer
Cum'aertesi olunca
Hekimlere eczâ döğer

Erken kalkar olsa pazar
San'atına eyler nazar
Avrat pazarına varıp
Kuşbazlık eyleyip gezer

Pazartesi ne işliyor
Çoraplık iplik eyliyor

Bir iğ ile keçi yünü
Sabah erkenden başlıyor 15a

295 Salı günü beygir tutar
Üstüne bir küfe atar
Ahırdan fışkı doldurup
Bahçelerde gübre satar

Ciharşenbe günü nâ'psın
Kimin takyesini kapsın
Nallara nalçalara deyip
Karburla leblebi satsın

Perşenbe günü dolaşır
Her ne işlerse yaraşır
Düğünleri haber alıp
İmâretten kazan taşır

Yazın kârı bostancılık
Kışın kârı külhancılık
Hacılar bayramı gelsin
Bekçi eder kurbancılık

Borç eyler ise ödenmez
Hizmet etmeden usanmaz
Bekçiniz yahşi yiğittir
Kâr eylemeğe üşünmez

KOLAY KÂR

Ben bir sırrı bilemedim
Kârdan lezzet alamadım
Ağalarım İstanbul'da
Bir kolay kâr bulamadım

Ben kulunda kesim yoktur
Müezzinlikte sim yoktur
Boruzen olurdum lâkin
Neyleyem nefesim yoktur

Çıplak gezip üşüyemem
Uyuz olup kaşıyamam
Hammal olurdum neyleyem
Arkamda yük taşıyamam

Âlem içinde payım yok
Öksüz büyüdüm dayım yok
Bezistanlı olurdum ben
Neyleyeyim sermâyem yok

Kolay değil yemek yemek
Elbette çiğnemek gerek
Bakkallıkta var hevesim
Olmasa(ydı) değnek yemek

305 Dalgıç olsam yüzmek ister
Dellâl olsam gezmek ister
Şâir olsam çöğür bilmem
Tanburayı düzmek ister 15b

Bekçiniz boyun bilmem
Kasap olsam koyun bilmem
Pehlivanlık eyler idim
Neyleyeyim oyun bilmem

Her işin gücü olmasa
Bahçenin gülü solmasa
Canbazlık eyler idim
Eşek tımarı olmasa

Remmâl olsam fal dökmeli
Terzi olsam iş dikmeli
Kayıkçılık eyler idim
Onda da kürek çekmeli

Kârı üstaddan görmeli
Bilmediğini sormalı
Kazancılık eyler idim
Onda da çekiç urmalı

310 Bekçinin dayısın bilmem
Paranın sayısın bilmem
Sarraf olmak ister canım
Altunun iyisin bilmem

Ehl-i irfâna ses ettim
Her türlü kâra pes ettim
Gâyet kolay kârdır diye
Bekçiliğe heves ettim

Bekçide hûb nefes olmak
Ne müşkildir beyit bulmak
Kolay diyüp geçmeyelim
Ne belâdır davul çalmak

BEYKOZ FASLI

Bu gedâ kul(un) ne işlesin
Dâima hayrı işlesin
Gûş et bu şeb bekçi baba
Beykoz faslına başlasın

Gözümüz edelim sâde
Başlayam türlü icâda
Beykoz çeşmesinin misli
Bulunmaz kûh-i sahrada

315 Sıhhatte olsun bedenin
Pîrim gayret güdenin
Haddi hesabı yoğ idi
Beykoz seyrine gidenin

Yaptılar ol çeşmesârı
Kodular güzel âsârı
Üstünü kubbe ettiler
Lüleleri oldu cari 16a

Kıl nazar türlü elvâna
Dolandı la'le mercâna
Vâ'z eylediler önüne
Mermer direk altı dâne

Yapıldı suyun(un) bendi
Seyr eden onu beğendi
Hak budur Boğaziçinde
Ol suyun yoktur menendi

Görenler vasfın ederler
Ne müferrih oldu derler
Kiraz mevsiminde âlem
Beykoz seyrine giderler

320 Bilemem neyleyip nitsem
Temâşâ eyleyip gitsem
Beykoz ile münasibtir
Tokadın vasfını etsem

Tokadda ne var der isen
Varıp safasını sürsen
İki dâne havuz vardır
Ne ra'nâdır bakıp görsen

Görünür çağlağanı da
Akar su çeşme yanında
Bir acayib köşk yapılmış
İki havzun meyânında

Yapılmış köşkünün bâbı
Benden al şîrin cevâbı
Akar bir ejder ağzından
O havza dökülür âbı

Beykoz çeşmesi ra'nâdır
Tokad a'lâdan a'lâdır
İkisi lâ-nazîr olmuş
Sanasın dürr-i yektâdır

325 İkisi de buldu nizâm
Gayri sözümüz de tamam
Bahşiş atânızda beğim
Handân olur bekçi gulâm

DARB-I MESEL

Sözü güzel söyleyelim
Hem bî-bedel söyleyelim
Ağalarım bu gece biz
Darb-ı mesel söyleyelim

Darb-ı mesel böyle yazar
Takdirde tedbîri bozar

Atalardan kalma sözdür
Yar yıkıldı gün tozar 16a

Kâmiller pîr sözün güder
Câhil nasihâtı nider
Darb-ı meseldir ki onun
Attığı taş uzak gider

Pend-i pîri söylemiş(ler)
Çok nasihat eylemiş(ler)
Deveyi yardan uçuran
Bir tutam ottur demişler

Merd-i meydan atar tutar
Nâdan olan vekaar satar
Loru kuşu da kemiği
Dibine ölçer de yutar

Kâmil olan pendi arar
Ma'rifetle kılı yarar
Atalardan kalma sözdür
Sarp sirke kabına zarar

Arifler ilm ile dolar
Mâarif bahrine dalar
Meşhûr meseldir ördeğin
Şaşkın(ı) götünden dalar

Kışın sonu yaz görünür
Mevsim-i kiraz görünür
Komşu tavuğu komşuya
Darb-ı mesel kaz görünür

Bâd-ı sabâ durmaz eser
Derunuma etti eser
Meşhur mesel öksüz oğlan
Göbeğini (kendi) keser

335 Sanma beyhûde kol salar
Bahşiş için davul çalar
Atalardan kalma sözdür
Bal tutan parmağın yalar

BEYİT YAPMASI

Sabah erken kalka işe
Yola çıkar kalka düşe
Sultan Bâyezid'e varıp
Bir yay alır dörde beşe

Bu sözüm bekçiye pestir
Kemânkeşliğe hevestir
Okmeydanı'na giḍiyor
Üstâdlardan almış destûr

Bekçiniz beyhûde eşmez
Yok yere dağları aşmaz
Bekçi şimdi kemânkeştir 17a
Attığı ok yere düşmez

Bekçi sokakları gezer
Kendinden lâkırdı düzer
Beyit yapmağa başlamış
Bekçiniz okuyup yazar

Bekçi dedi yaptım kendim
Ben de görünce beğendim
Bekçinin yaptığı beyti
Gûş edin ağam efendim

Evlerinin önü asma
Dallarında biter.....
Ben düşümde pilâv gördüm
Ben zerde isterim zerde

Şalgam ektim bitti turplar
Civciv verdim hocaya
Davulu öttüremedim
Kalkın sahurda ağalar

Aferin bin yaşa bekçi
Sen de çıktın başa bekçi
Târih olsun bu beyitler
Yazdırayım taşa bekçi

Sen olmuşsun coşkun (bekçi)
Sular gibi taşkın (bekçi)
Böyle beyit mi yapılır
Kendin bilmez şaşkın bekçi

FASL-I SÂ'İ

345 Kürt bekçiniz dayı oldu
Mahallenin bayı oldu
Nakl edeyim ahvâlini
Bekçiniz de sâ'î oldu

Bekçiniz çâbüktür ziyâde
Dâimâ yürür piyâde
Bekçi üç günde varacak
Sâ'î olup Belgrad'a

Dinle bekçinin sözünü
Göstermez hakla izini
Karıncadan ağır yürür
Kimseler görmez tozunu

Yolda hayli zahmet çeker
Gâhî düşer teker meker
Terekli tarla içinde
Kaplunbağa kadar seker

Yol uzaktır gördü (baktı)
Yola revân olup aktı

Otuzaltı günde bekçi
Topkapı'dan taşra çıktı 17b

350 Azığın bile götürür
Gâhice yolu yitirir
İki adım yürür ise
Onaltı sâat oturur

Bekçi çok eyledi fayda
Elin yüzün yudu çayda
Çöpçüler çayırında(n)
Hele çıktı sekiz ayda

Çekmece'nin uzak yolu
Bekçinin büküldü beli
Üç yıl üç ayda güç ile
Çekmece'ye erdi eli

Bekçiniz durmaz bir dalda
Görün bekçiniz ne hâlde
Gece gündüz gidip vardı
Silivri'ye yedi yılda

Bekçi bakmaz dörde beşe
Gel imdi bak sen bu işe
Yigirmi üç yılda hele
Güç ile yaklaştı Niş'e

355 Bekçi sâ'îdir piyâde
Atdan yügrüktür ziyâde
Otuzaltı yılda bekçi
Hele vardı Belgrad'a

Yürüse toza karışır
Bulutlar ile yarışır
Bekçi bu şeb küstü bana
Bilmem ne şekil barışır

FASL-I HEKİM

Bu bekçiniz kadîm imiş
Ehl-i dile nedîm imiş
Ben evvelden bilmez idim
Bekçi meğer hekîm imiş

Geçen gün ağrıdı başım
Akıttım dîdeden yaşım
Dedim bir ilâcın var mı
Bana bekçi karındaşım

Dedi bana var traş ol
Bir okka yeni pamuk al
Çıplak başına pamuğu
Sıkıca sar etme ihmâl

360 Pamuk başına yapışır
Sakın deme başım üşür

Bir mumu yak göster ona
Ol sâat pamuk tutuşur 18a

Sende baş ağrısı kalmaz
Bu ilâcı herkes bilmez
Baş ağrısına birâder
Bundan iyi ilâç olmaz

Ateş başımı dağladı
Bir yaş bez ile bağladı
Dedim yüreğim ağrıyor
İki gözüm kan ağladı

Dedi ki ağrırsa yürek
Al arkana bir taş dirhem
Bir hâlisinden bir dirhem
Kapu gıcırtısı gerek

Ökçe patırtısıyle az
Curta sesi lâzım biraz
Bir deng (e) çınar gölgesinden
Kırk dâne de kurtlu kiraz

Üç güne dek ye bunları
Ağrı görme şimden geri
Eğer dahi kalır ise
Ye onbeş dirhem süngeri

Üstüne bir desti su iç
Ağrı kalmasın sende hiç
Baklavaya perhiz eyle
Sakın yeme tavuk piliç

Dedim soğuk aldım gibi
İlâcın var mı çelebi
Dedi bir okka al getir
Bana hâlis deniz dibi

Yedi yıllık horoz sesi
Altıyüz çamur tekmesi
Onbeş yıllık kırk dâne
Süprüntücü küfesi

Bunları ma'cûn edersin
Her sabah bir kantar yersin
Dedim canım bekçi baba
Ne güzel ilâç eylersin

370 Kelâmımız oldu âhir
Bahşişimiz çıkar zâhir
Lokman hekim kadar bekçi
İlâç eylemekte mâhir

FASL-I KİMYÂCI

Dillerde oldu dâsitân
Edeyim sizlere beyân

Başıma ne hâller geldi
Kimyâcı oldum bir zaman

Hayli altunum var idi
Herkes bana ağam dedi
Bir mağrîbiyle görüştüm
Bana izzetler eyledi

Dedi ben yaparım kimyâ
Öğredeyim sana hâlâ
Sana nasîhatım olsun
Kimseye söyleme ammâ

Bu kavle ben râzı oldum
Mağribîyi bile aldım
Ne uzatalım kelâmı
Mağribîyle eve geldim

375 Bana dedi bir ocak yak
Ben ne yapar isem sen bak
Kömürü döktü ocağa
Yanınağa başladı ocak

Hazır eyledi eczâyı
Kodu meydana bu dayı
Eczâları nakl edeyim
Öldüm arayı arayı

Deve boynuzu evvelâ
Pire böbreği hâlâ
Kehle yağından aldık
Her biri kırk dirhem ola

Bir dipsiz potaya kodu
Sönmüş kömürde eridi
Horoz yumurtası dahi
Oniki dirhem var idi

Yüz altun toz bulutu
Eczâya mahlût eyledi
Pişti tamam oldu işler
Döküldü meydana dedi

380 Hâsıl oldu bakın demiş
Dört çekirdek hâlis gümüş
Yüz dirhem kırmızı bakır
Yedi dirhem de toz imiş

Ne eyledikse eyledi (k)
Kimyâyı tahsil eyledi (k)
Kimyâcılık etdiğimi
Hâkipâyına söyledik

Çürüttük cümleten nalı
Kaldı gözümde hayâli

Onun için ben sizlere
Getirdim işbu emsâli

Kimyâcının işi tamam 19a
Âhir oldu işbu kelâm
Kimyâcılık böyle imiş
Aslı yok imiş vesselâm

PAÇACI (FASLI)

Bak bekçinin iz'ânına
Açlık da geçmiş canına
Paça yapdırmağa varmış
Paçacının dükkânına

385 Sahanın eline alır
Kazanın yanına varır
Bir iyice paça yap diye
Paçacıya yalvarır

Paçacı kazanın açar
Bekçi de yanına geçer
Kazan içine bakarken
Başından sarığı uçar

Sarık gider bir yanına
Bak bekçinin seyrânına
Sarığı alayım derken
Düşer paçacı kazanına

Bekçi bir yol dalar çıkar
Paçacı ateşi yakar
Bekçi de başlar feryâda
Paçacı da döner bakar

Bekçi(yi) kazanda görür
Başına bir kepçe urur
Der ki ne ararsın onda
Sahanın dışarda durur

390 Bekçi çokur çokur kaynar
Bekçinin ayağı yanar
Bekçi hop hop sıçramakta
Paçacı sanır ki oynar

Bekçi o haldeyken yine
Paça doldurur koynuna
Paçacı der ki çık herif
Bak eylediğin oyuna

Çıkarırlar bunu hele
Paçacılar güle güle
Pişmeğe az kalmış bekçi
Biraz kızarmıştı bile

Paçacı kazanı döker
Garib vâfir zarar çeker

Bir sille urur bekçiye
Bekçi düşer teker meker

Bekçiniz kaçar gülerek
Sizlere gelir yelerek
Ağam efendim sultânım
Bekçinize bahşiş gerek 19b

MEŞHURLAR (FASLI)

395 Nâ-ma'kul sözleri neyleyem
Biraz letâif söyleyem
Ağam şehr-i İslâmbol'da
Meşhurları vasf eyleyem

Bu sözlere güleceğim
Bekçiyi ben bileceğim
Ramazanda eyler zuhûr
Aliciğim Baliciğim

Bekçi kâr etmez âr diyü
Asla beğenmez âr diyü
Çağırır birer paraya
Azad kuşlarım var diyü

Başıma aklım dereyim
Derdin çâresin göreyim
Süprüntücüler çağırır
Ketenler oğuvereyim

Bekçinin arttı kavgası
Tükenmez asla da'vası
Şimdicek gâyet çoğaldı
Çağırır sakız helvası

400 Abdalın belinde çelik
Bekçinin feneri delik
Bir bozacı var çağırır
Cürmü yoktur bozam iylik

Olunuz dâimâ mesrûr
Devlet ile olun mâ'mur
Elif gibice çekilir
Üsküdar sürmesi meşhûr

Dolaşır gezer her yana
İplere dizer subyana
İhtiyar ermeden alın
Sevabdır pişmiş kestâne

Dinle sözümü bekçi gel
Yemişlerde olur döngel
Âlem içinde söylenir
Yoğurt yiyenlere çengel

Hasta olanlara piliç
Yemişlerde vardır halıç

Meşhur meseldir söylenir
Balık yiyenlere kılıç

405 Gece görülmez iş derler
Uykudan sonra düş derler
Âlemde söylenir meşhûr
Kebab yirine şiş derler

Meşhurları ettik tamam
Letâife verdim nizam
Ey benim ağam efendim
Bahşişime nedir kelâm

ARAB HALAYIK (FASLI)

Ben size âyâ nideyim
Dinlemezseniz gideyim
Bu gece size sultanım
Arab halayık medh edeyim

Ben bugün davulum çaldım
Eğlenip şu yerde kaldım
Yesir pazarına varıp
Bir arab halayık aldım

Dişleri aktır kararmaz
Gözleri kara sararmaz
Bir çanak yoğurt sürsem
Arabın rengi ağarmaz

410 Bekçi yanımı dürtüyor
Ayağ(ı) yere sürtüyor
Ben ol arabı görünce
Gayetle canım ürküyor

Hamamcıya lâzım nalın
Bekçi yanımda sen salın
Söylediğim ol arabın
Dudakları gâyet kalın

Bekçi sopaya sarılır
Başına ursam yarılır
Söylediğim ol arabın
İşi diseler darılır

Dilde ettiğim niyâzdır
Benim çektiğim ayazdır
Söylediğim ol arabın
Dişleri gayet beyazdır

Baklavanın buldum tadın
Çarşıdan alırım satın
Söylediğim bu sözlere
Darılmasın anber kadın

415 Bekçinin adı soruldu
Lûtf u ihsanlar verildi

Bu gece bu sözlerime
Gideyim arap darıldı 2b

FASL-I SAN'ATLAR

Her san'atı tekmil ettim
Çok ma'rifet tahsil ettim
Gemici oldum bir zaman
Esbablarım tebdil ettim

Şâtır oldum gezdim yayan
Delidir atlıya uyan
Çuhadar oldum döğdüler
Saraç oldum kırdım kolan

Canbaz oldum berât aldım
Ebediyen yata kaldım
Bamını kırdım çala değin
Şâir oldum çöğür çaldım

Remmâl oldum açt(ım) falı
Her kemâlin bir zevâli
Ağzım bir yana eğildi
Yerden çıkarırken malı

Bezestende oldum tellâl
Çaldırdım bir kemer bend şal

Bir kemer raht mezâd ettim
O da çıktı hırsızlık mal

Manav oldum eksik sattım
Tutulup kapıda yattım
Kayıkçı oldum bir zaman
Hünkâr kayığına çattım

Mehter oldum çaldım zurna
Avcı oldum tuttum turna
Tellâk oldum düştüm bir gün
Başıma rast geldi kurna

Küpe binsem derler cadı
Olmuşum âlemde şâdî
Okumak yazmak bilmez iken
Üsküdar'a oldum kadı

Vardım gezdim Galata'yı
Balıkçılık bir edâyı
Bahtımı anda deneyem
Balıklar yuttu oltayı

425 Bacacıya olduk çırak
Düşürdüm kırdım çanak
Şol kadar uşandi oldu
Hiç yimedim öyle dayak

Saatçi oldum da bezdim
Çoğunun saatini bozdum
Yazıcı oldum bir zaman
Mektupları yanlış yazdım 21a

Mutaf oldum diktim harar
Üstâdın beni her gün arar
Her san'atı tekmil edip
Bekçilikte kıldım karar

FASL-I METÂ'LAR

Kulak tutarsanız bize
Başlayalım biz de söze
Her diyârın metâ'ların
Söyleyelim bir bir size

Çün Basra'dan gelir inci
Sakız'ın limon turuncu
Hurma ile kına keten
Mısır'ın Dimyât pirinci

Kayısısı meşhûr Şam'ın
Eriği de Amasya'nın
Gayet a'lâ bezi ile
Fındık bakır Trabzon'un

Pekmezle anılır Anteb
Elmanın kânıdır Sinab
Gelir Acem'den dîbâlar
Köyleri olası harâb

Tebriz'in gelir kumaşı
Marmara'nın mermer taşı
Bursa'nın metâ'ı ipek
Mudanya'dan sirke taşı

Edirneden gelir helva
İnez'in köyleri yektâ
Çorlu kaşkavalı peynir
Burgaz'ın lülesi hâlâ

Keçe Selânik'ten çıkar
Tuna'dan yağ mal akar
Kuşadası balı dahi
Âdeme misk gibi kokar

435 Hind'den gelir cümle bahar
Tarçın karanfil ne ki var
Bandırma'nın metâ'ı
Kaba hasırdır âşikâr

Her diyârdan kayırırlar
Güzel metâ'ı ayırırlar
Akdeniz'le Karadeniz
İstanbul'u doyururlar

Kervanda boru çalınır
Gelen yükten bac alınır
İstanbul'umuzda bizim
Her ne istersen bulunur 21b

Açılır evvel baharda
Şükûfeler her diyarda
Simdi İstanbul'umuzda
.... iştihârda

Bekçi derdmend neylesin
Şîrin kelâmı söylesin
Bizim İstanbul'umuzu
Rabb'im hatâsız eylesin

FASL-I MEYVA

Arz-ı suhan eyleyelim
Yemişleri peyleyelim
Mevsimidir şimdi cânâ
Meyveleri söyleyelim

Meyvelerde elma hoştur
Demir elması mayhoştur
Misket kokar anber gibi
Ferik Sinab ana eştir

Armud gider armağana
Var mı sözün Bozdoğan'a
Malatiye'nin armudu
Kayısı lâyıktır cana

Sözümüz olmasın dıraz
Elifli sultânî kiraz
Katırlı'nın vişnesini
Defrerin tâ başına yaz

Eriklerin envâ'ı var
Bardak eriği bergüzâr
Şeftali(ye) ne diyelim
Üzüm olsa rûy-i nigâr

445 Ayvanın da rengi sarı
Zerdali yanuru barı
Kocayemişi pirlere
Medh edelim tatlı narı

Üvez ile hem muşmula
Hunnab da şehtâne ola
İğde dahi bir yemiştir
.............yâd olsa nola

Ekşı kara duda belî
Ak dut aşlama yemeli
Böğürtlenin var yemişi
Dikenlere ne demeli

Sarı aşlama kestâne
Kebâb olsa değer câna

Silivri karpuzu olsa
Kavuna olmaz bahâne 22a

Sevilmez mi tâze fındık
Tâze ceviz ile fıstık
Meyveleri tekmil ettik
Biz de lûtfunuza kaldık

FASL-I DOLMABAHÇE KÖŞKÜ

Bekçinizin artık eşki
Üstâdından aldı meşki
Bu şeb size nakl edeyim
Dolmabahçe'deki köşkü

Ne acaib sayvan olur
Bütün deryâ seyrân olur
Ne hûb mesîre makamdır
Her görenler hayrân olur

Lâyık-ı izz ü devlettir
Sezâ-yı şân u şevkettir
Kepenkleri güşâd olsa
Sanasın kasr-ı cennettir

Bir tarafı bâğ u bostan
Bir taraf deryâ ve ummân

Önünde cirid meydanı
Bir kasır yoktur akrânı

Pek müferrih olmuş hele
Verdi âleme velvele
Taşrasındaki boyası
Ne ra'nâ çadır rengile

Müferrih âb u havâsı
Câna bahş olur safâsı
Acâyib bî-bedel düşmüş
Ol köşkün nâzik edâsı

Her tarafı eyle seyrân
Olsun sana cümle âyân
Üsküdar'a nazar eyle
Karşıda durur nümâyân

Serviler bir başka ziynet
Sâyesinde olur rahât
Boğaziçinde misli yok
O makama olmaz kıymet

Önünde bir çeşme de var
İki tarafta âşikâr
Bayıldım çeşmesi derler
Varıp nûş eyle kıl karâr

Çeşmesinin âbı sâfî
İçenlere sıhhat âfî
Vasfımız da ma'zûr olsun
Bu kadarca olsun kâfi 22b

FASL-I KAYIKLAR

460 Lâf u güzâfı nidelim
Erenler demin güdelim
Bu gece size sultanım
Kayıkları vasf edelim

Zevk ister isen dünyâda
Yürü seyr eyle deryâda
Galata'ya âdem taşır
Yalınız kürek piyâde

Deryâda kuş gibi uçar
Feriden koğsalar kaçar
Vakt olur ki iki çifte
Üç çifte kayığı geçer

Üç çifte yağlı piyade
Gelin gibidir deryâda
Gâhice koşu ederler
Kımisi yügrük ziyâde

Dört çifteler olur yağlı
Kürekleri sollu sağlı
Devletliler biner âna
İskelede durur bağlı

465 Beş çiftenin boyu uzun
Gayet ile olur mevzun
Ona süvâr olanların
Ömrü günü olur uzun

Var mı sözün güftelere
Benzer altun baftalara
Deryâda süzülüp gider
Bakın altı çiftelere

Yedi çifteler yolludur
Deryâ içinde bellidir
Küreklerin al boyarlar
İçi hep altun hallidir

Ekseri takar dümeni
Gâhice açar yelkeni
Deryâda unvan gösterir
Kahr etmek için düşmeni

Akar küreğin damlası
Mâhır olurlar cümlesi

Kayıkçılar da meşhurdur
Bostancıbaşı hamlası

470 Kayıkların medhi tamam
Bin yaşasın benim ağam
Şimdi bahşişim verirler
Eyleme sıklet vesselâm 23a

FASL-I LİSAN-I SIBYAN

Gûş edin her ân söyleyem
Bir özge seyran söyleyem
Ey benim ağam efendim
Lisân-ı sıbyân söyleyem

Küçücek uşağa bebek
Batıcak demektir kötek
Hapıcık derler kapmağa
Nam-nam demektir yemek yemek

Takyeye söylerler ta ta
Ekmeğe hem der ba ba
Okumaktır âmin âmin
Sokağa çıkmağa attâ

Oyunu elçıp etmektir
Çap çap da hammam demektir

Kınalı kedisi pisi
Kuçu da köpektir

475 İyi cici kaka kötü
Uşaklar severler südü
Korkuducu oldu böcü
Hem sopa(ya) derler düdü

Bu kelâm gülecek sözdür
Çocuğu kucakta gezdir
Öpmeğe derler macıcık
Ateşin de adı cızdır

Uykusudur ninni babam
Uyurlar olursa makam
Tuhfe dil söyler uşaklar
Mama derler olsa taam

At görseler derler dahdah
Başın döğmek oldu vah vah
İki yumruklarını urur
Birine der ise oh oh

Alay(lar) eylesen güler
Dünbeleğe tum tum çalar
Yalandan ağlayım dese
Gözünün yaşını siler

480 İyi şeye derler cici
Korkar dersen geldi böcü
Bekçiye der tak tak baba
Kıh derler olsa kesici

El göğüste oldu vedâ
Elini açmaktır duâ
Çocukların lisânını
Ol söyleden Gani Hudâ 23b

Çağırsan bilir adını
Tatlının bilir tadını
Rabb'im hatâsız eylesin
Cümlesinin evlâdını

FASL-I REMMÂL

Bekçinize ne hâl oldu
Gûş edin ne ahvâl oldu
Duydunuz mu komşularım
Bekçiniz de remmâl oldu

Remil döküp çızdi bozdu
Yazdı bozdu gene çizdi
Kur'asını attı bekçi
Felekleri cümle gezdi

485 Bekçi sezdi bir yerde mal
Bana dedi sen orda kal
Yeri kazmağa bekçiniz
Buldu bir kaç dizman cemal

Kürek kazma yüklendiler
Maltepe'(ye) dek gittiler
Define yerini bulup
Ol yere nişan diktiler

Görün gece nişlediler
Yer kazmağa başladılar
Gece yarısına değin
İşi tamam işlediler

Bekçi efsûn okur hemen
Onlara der sizler aman
Bir söz söylemen lûtf edin
Ahvâlimiz olur yaman

Bir kepenk olur âşikâr
Miftâhı da üstünde var
Bekçi okuyarak hele
O kepengi hemen açar

490 Ol demde bir arab çıkar
Döner de bunlara bakar

Bekçi okuyarak hele
Ol arabı nâra yakar

Görür anda bir nerdüban
İnerler cümlesi hemân
Bir kapı var açık ammâ
Görürler anda bir aslan

Bekçi tılısımı bilir
Okuyarak aslan ölür
Ol birleri korkusundan
Cümlesi de taban alır 24a

Bekçi baba dönmez geri
Girer kapıdan içeri
Görür ki bir defînedir
Altunla dolu küpleri

Sayar küpleri kırk dâne
Her birisi hüsrevâne
Cümlesi altunla dolu
Girmemiş dest-i nâdâna

495 Her köşede misli nadir
Dürlü sandıklar cevâhir
Zolata guruş ....
Yığın yığın hayli vâfir

Ne yapacağın bilmiyor
Hatırına hiç gelmiyor
Şaştığından bekçi baba
Cevâhire el sürmüyor

Dedi bir altun alayım
Sikkesi nedir bileyim
Ayağı kaydı ol zaman
Dinle bu cevabı beyim

O demde uyanır bekçi
Yasdığa dayanır bekçi
Meğer gördüğü düş imiş
Malı buldum sanır bekçi

Bu düş imiş değil hayâl
Getirdim sizlere misâl
Ben bu yakında sultânım
Düşte dahi görmedim mal

FASL-I SEYÂHAT

500 Derd ü gamdan yok râhatım
Var felekten şikâyetim
Gûş edin ağam efendim
Nakl edeyim seyâhatim

Mânend-i rûzigâr estim
Okum attım yayım astım
Gûş edin bu hikâyeti
Bir zaman feleğe küstüm

Terk edip dâr u diyârı
Bir yerde kılmam kararı
Düştü seyâhat arzusu
Unuttum kisb ile kârı

Bir kalyon var Beşiktaş'ta
Dediler kalkıyor işte
Vardım temâşâ eyledim
Bir yerde oturdum başta 24b

Esrar yemiştim bir pâre
Cân u dil tutuştu nâre
Oturup deryâya baktım
Dalmışım cüz'i efkâre

505 Gözleri uyku almış
Cân u dil gama ne dalmış
Uyur iken haberim yok
Kalyon demirini almış

Saraybumu'nu dolandı
Kumkapı'da yatar sandı

Buldu muvâfık eyyâmın
Sanma kim rûzigâr yandı

Ver elini Yedikule
Çekmece gözüktü hele
Büyükçekmece Kumburgaz
Bogados'u aldık hele

Han Çiftliği hem Silivri
Andan gözüktü Ereğli
Tekirdağı'nda eriştik
Kanuz'u bıraktık geri

Marmara'da vardır engin
Seyr eyledik suyun rengin
Topları aleste ettik
Cenkçi doldurdu tüfengin

510 Enginden Paşalimanı
Hem Fenerler öte yanı
Çardak'la Lâpseki hubdur
Gelibolu'nun var şânı

Seçildi cana Akyarlar
Maydos'u bilenler söyler
Boğazda attık demiri
Eyledik hisarda demler

Demir aldık yola düştük
Hele Seddül-bahri'i aştık
Karşısı Sultaniye'dir
Yenikal'ayı dolaştık

Kilidü'l-bahr'e erelim
Anda sürgünü görelim
Bozcaada eski İslâmbol
Bababurnu'na varalım

Molava âşikâr oldu
Tokmaklı önümüz aldı
Cunûdadası karşıdır
Midilli bağrımız deldi 25a

515 Candarlı karşı yakada
Karaburun bu sırada
Sakız'ın Çeşme yakası
Meşhurdur bay u gedâda

Sakız'da eğlendik durduk
Kalyon üzre tente kurduk
Kalktık andan Değirmenlik
Astanköy Rodos'u gördük

Gegve andan Çatallar
Antalya'ya erdi sular

Andan ileri Alanya
Mekriden engine salar

Engini üç günde aştık
İskenderye'ye yanaştık
Atıldı selâm topları
Biz dahi gözümüz açtık

Gördüm ki evde bir sıçan
Pertev etmiş raftan heman
Çat edip önüme düştü
Göründü gözüme duman

520 Geçmişti keyfi esrârın
Ardın almıştı efkârın
Bir sıçan aklını aldı
Böyledir hâli esrârın

Erdi murâdına eren
Bunca acâyipler gören
Çok olur esrar keyfiyle
Bir günde Mısır'a varan

FASL-I KÜTÜBHÂNE

Edelim size nidâyı
Gûş edin taze edâyı
Kütübhâneyi söylesin
Dinleyin bekçi gedâyı

Her köşeye erdi nidâ
Doldu cihâna bu sadâ
Sâhib-i hayrâta versin
Ecrini Hazret-i Mevlâ

Yoktur bekâsı dünyanın
Kuluyuz Ganî Mevlâ'nın
Yedi iklimde söylenen
Nâmıdır âl-i Osmân'ın

525 Âl-i Osman'ın şevketi
Yoktur nazîr-i devleti
Dört köşede medh olunur
Kütübhânenin ziyneti 25b

Ziyneti dehre saldı fer
Vasfa sezâdır serteser
Ayasofya Câmiinde
Eyledi bir âlî eser

Etrâfında dolapları
Kitapla dolu her biri
Ortasındaki dolapda
Gösterdi üstâd hüneri

Evvelâ göz kapısı
Sonra seyr et hepisi
Bir kafes kim yok nazîri
Var mı gümüş yapısı

Öyle bir ziynetli makam
Görmemiştir hâs ile âm
Cümle duvarları kâşî
Tuğra-yi şâhîde nizâm

530 Asılır bir dâne elmas
Seyr etti onu cümle nâs
Hak bu kim oldu cihanda
Bu revnak ile hassü'l-has

Taht-ı şâhî revnak vermiş
Bir al pûşîde örtülmüş
Şevketlinin makamıdır
Ol mahalle taht kurulmuş

Her tırabzon sedefkârî
Babalar atun mîsali
İki dâne çifte vavlar
Dediler altundur kârı

Kubbesine yok bahâne
Cümle etrâfı şâhâne
Tahsîn onun nakkaşına
Bir eser kodu cihâne

Muvaffak eyledi Allâh
Hayr olur makbûl inşallâh
Seyr edip kütübhâneyi
Her gören dedi mâşallâh

535 Vasfında âcizdir dilim
Yazmağa varmadı elim
Eğer değerse bahşişi
Sizlerden niyâz ederim

FASL-I RAMAZAN 26a

Gör bu şeb neylesem gerek
Duâlar eylesem gerek
Ramazâna mahsûs olan
Şeyleri söylesem gerek

Dinle kelâmımı hâlâ
Bahş eylesin size safâ
Ramazanda pişirirler
Helvacılar türlü helva

Görmedim gayrı zamanda
Hayli şey gördüm cihanda
Yalıniye bumbara hardal
Mahsus çıkar Ramazanda

Ağam geldiğime bakar
Mum yakmağa çakmak çakar
Aliciğim Baliciğim
Ekser[i] ramazanda çıkar

540 Benim sözlerime gülün
Sözü mevsiminde bilin
Ramazana mahsûs ancak
Baklavalık güllâç alın

Ramazan bir kutlu aydır
Bu ay onbir aydan yeğdir
Câmilerde mahyâ yapmak
Ramazana mahsus şeydir

İşin kolayın işlemek
İşe yoluyla başlamak
Ramazâna mahsus şeydir
Uşaklar fener taşlamak

Gezmeden âdem yorulur
Akşam ezânı sorulur
Ramâzana mahsus şeydir
Tiryâkî olan darılır

Bu aya hürmet olunur
Herkese izzet olunur
Ramâzana mahsus şeydir
Fakire ihsân olunur

545 Ahşam ezânı dinlemek
Sahur vakti yemek yemek

Ramazâna mahsus şeydir
Gece davulcu söylemek

Lâzımdır böyle görülmek
Bekçiyle iyi dirilmek
Ramazana mahsus şeydir
Bekçiye bahşiş verilmek

ALTUN FASLI 26b

Başımdan aklım şaşırdım
Cismimi yaktım pişirdim
Gâyet kasâvetim vardır
Yüzelli altun düşürdüm

Kasvet başıma erişti
Âlem halime gülüştü
Bu gece câmi'e vardım
Başıma bır kandil düştü

Başımda sarık yağlandı
Gayretle ciğer dağlandı
Kimden şikâyet edeyim
Kazâdır dilim bağlandı

Çün kandil başıma indi
Zann eyledim devlet kondu

Şöyle yağlandı sarığım
Meş'ale topuna döndü

Bahçelerde biter lâle
Onun rengi dönmüş ala
Pabucumu güve yemiş
Bak şol başa gelen hâle

Bekçi ile çekişırdim
Bu hâllere gülüşürdüm
Bir akçaya mâlik idim
Onu da şimdi düşürdüm

Bu hâllere ben güleyim
Bekçiniz ile bileyim
Saatim de kehlelenmiş
Çamaşırcıya vereyim

Dinle imdi letâifi
Kimler alır vezâifi
Bal dökerken lekelenmiş
Yiyemedim kadayıfı

555 Lekeciye versem gerek
Çâresini görsem gerek
Gözündeki olmuş bekçi(*)
Ben nişadır sürsem gerek

(*) Gözüne ne?

Budur bekçi meşrebimiz
Parayla dolsa cebimiz
Yarın bir okka alalım
Tükeniyor leblebimiz

Yarın gece gelir isem
Bu halleri bilir isem
Mezarıma altun dökün
Züğürtlükten ölür isem

FASL-I CENNET

Dinle Hakk'ın kudretini 27a
Kullarına ni'metini
Mü'minlere va'd eyledi
Mevlâ sekiz cennetini

İhsân etti kula Mevlâ
Eyledi bize müheyyâ
Sâimlere makam ola
Gerektir cennetü'l-Me'vâ

Kıldı Hak ihsân-ı azîm
Mü'minlere rahmet Rahîm
Ol sekiz cennetin biri
İsmidir cennetü'l-naîm

Cennet-i a'lâ donanır
Anberi halka boyanır
Rahmet-i Mevlâ isteyen
Vakt-i sahurda uyanır

Geldi ele yine şikâr
Ramazân oldu nevbahâr
Va'd olundu mü'minlere
Nasîb ola Dârü'l-karâr

Kıl duâyı subh ile şâm
Nasîb ola Dârü's-selâm
Etme bizden şikâyet(i)
Hoşnut ola şehr-i sıyâm

Va'd olundu ehl-i takvâ
Dâr-ı huld'u ede me'vâ
Cennet-i Adn'i müyesser
Eyleye kullara Mevlâ

565 Cennet-i Firdevs-i ni'met
Kullara olur ziyâfet
Cennetin ırmaklarından
Nûş edenler bula lezzet

Biri şarâben tâhûra
Biri asel-i musaffâ
Birisi süt ırmağıdır
Birisi sudur bî-behâ

Kıldı atâ mü'minlere
Hisse yoktur kâfirlere
Bu Ramazan hürmetine
Ede müyesser kullara

FASL-I ÜSKÜDAR

Duâcın geldi sen de bil
Can safâ eder tende bil
Eğer gûş edeyim dersen
Nev-zuhûr sözü bende bil

Erişır türlü çimenzâr
Dağılır gam ile efkâr 27b
Payitahtın karşısında
Bir hoşça yerdir Üsküdar

Neylerim gayri güftârı
Vasf edelim Üsküdar(ı)
Rûy-i zeminde misli yok
Yerinde halk etmiş Bârî

De(di)ler Kâ'be toprağı
Gûyâ ki cihânın bağı
Ehl-i diller ile anda
Edelim sohbet ü çağı

Azîmet edip seyrâna
Çıkalım bağ u bostana

Hele gör Şemsipaşa'nın
Zevki hayat verir câna

Olagör zevki safâda
Ola can gamdan âzâde
Müferrih yerdi irfâna
Cem' olurlar Ayazma'da

Doğancılar'ı geçelim
Karacaahmed'i seçelim
Harmanlıkta karar edip
Mümessek kahve içelim

575 Âlemi seyr ettim ben de
Can safâ eyledi tende
Zemîni yüksek havadar
Kapulıbağı gör sen de

Kavağa uğradı râhım
Leb-i deryâ seyrangâhım
Ehl-i dil içre mu'teber
Haydarpaşa nazargâhım

Kadıköy'üne erelim
Fenerbağçesi'ni görelim
Döşensin halı seccade
Biraz anda zevk sürelim

Gir Üsküdar'ın bağına
Kıl nazar sol u sağına

Para guruş bahş edeyim
Miskinlerin çerâğına

Taraf taraf seyrânı var
Hoş görülür devranı var
Bağ vaktinde Üsküdar'ın
Ehl-i dile unvânı var

580 Her tarafı cümle ma'mûr
Seyrine giderler cumhûr
İbrahimağa çayırı
Ayrılık cümlesi meşhûr

Bekçi gel sen eyle mola
Her zâbitan çıktı kola
Seyir yerlerini gezip
Doğru geldik İslâmbol'a

FASL-I OSMÂNİYE

Bekçilik gâyetle hüner
Pervânedir şem'a döner
Ârif olan her kelâmın
Cevherin bilene sorar

Biliriz bu dünya fânî
Geşt edip gezem cihânı
Bu şeb de meth etsem gerek
Câmi'-i Sultan Osmân'ı

Ayn-ı câmi kendi cennet
Seyre sezâ câna minnet
Zî-kıymettir askıları
Erişti Bâri'den himmet

585 Karşıya karşı mahfiller
Gûyâ ki açılmış güller
Müezzin mahfili cânâ
Şakır andelib bülbüller

Göz görmemiş pek mihrabdır
Pek açılmış mâhitabdır
Sütunları devrân eder
Rûmîleri bî-hesabdır

Kâmile derler gel beri
Sarf eyle elde hüneri
Görünce olmuşum hayranı
Gâyet mücellâ minberi

Yek kubbedir yok bahâne
Ziyâsı doldu cihâna
Sûre-i feth yazılmış
Çerçevesine şâhâne

Orta bâbından çık ey can
Görünce olmuşum hayran
Sekiz musluk teveccühde
Rûh u şeb bahş eder revan

590 Şadırvanın üçdür bâbı
Medhinde âcizdir Nâbî
İn nerdübandan ey cânâ 28b
Seyr eyle mâh-ı tâbânı

Ayn-ı cennet kitabhâne
Hakka ki düşmüş şâhâne
Kem bakanları kör etsin
Devlet-i Âl-i Osmân'a

İmâret dürür bir yanı
Fi-sebildir taam nânı
Gök kubbede yok akranı
Kaddi servi şadırvanı

Kendi dürür ümmü'l-kıyas
Ne hoş düşmüş meydana râs
İsmi dürür misk-i rûmî
Zeyn etmiştir has-ender has

FASL-I İMDÂD (KEDİ)

Ben kimlere edeyim dâd
Bır kimse eylemez imdâd
Ben bir kedinin elinden
Çağırırım dâd u feryâd

595 Baş sokar kaynar kazana
Tutulup gelmez düzene
Ben elinden kan ağlarım
Komşular der ki bize ne

Tahtapuşta yanın yatır
Dedim kedi yok mu hatır
Asla sıkılmaz vücûdu
Bana bıyığın oynatır

Bizim evde mekân tuttu
Hep kedileri uyuttu
Bir kazı kızartmış idim
Ol kedi bütünce yuttu

Gayetle mehan kedi
Ne hodu bilir ne medi
Hilâf değildir bu sözüm
Bir kantar pastırma yedi

Bir gün bizim evde yattı
Halkı birbirine kattı
Hırsız kedinin şerrinden
Çok komşular evin sattı

600 Bilmem ki ne ahvâl oldu
Bu gayret bağrımı deldi

Üsküdar'a attım idi 29a
Benden evvel eve geldi

Bir lu'b ile tutdum onu
Boynuna taktım urganı
Aslan bakışlı bir kedi
Yoğ idi onun akrânı

Tüketti bir desti balı
Uçuyor gözde hayâli
Bir kantar pastırma yedi
Delmiş dibinden çuvalı

FASL -I KÖPEKLER

Ağalar bakın sözüme
Bir nesne girmez gözüme
Dün gece bir kaç köpekler
Düştüler benim izime

Gece karanlık görürler
Hırsız misâli yürürler
Bir yâd âdemi gördükte
Düşüp ardına ürürler

605 Bekçinin feneri söndü
Korkudan deliye döndü

Biz karanlıkta giderken
Karşıdan bir kelb göründü

Yakın gelince havladı
Benim eteğim kavradı
Bekçinin hâlin görenler
Bildi ne hâle uğradı

Bekçiye biri sarıldı
Bekçi de gâyet darıldı
Dört yanımız aldı kelbler
Gittikçe arttı hırıltı

Kelbler aldı dört yanımız
Bacaktan ak(ıt)tı kanımız
Ellerinden âciz kaldık
Kalmadı hiç dermanımız

Bekçinin kaptı bacağın
Bekçi sürüdü ayağın
Kelbin biri de sıçradı
Kaptı bekçinin kulağın

Ârından bekçi ağladı
Gayetle ciğer dağladı
Eline alıp sopasın
Kelb alayına uğradı

Bekçi şehîd olayazdı
Gonca iken solayazdı 29b
Bekçiniz darıldığından
Sakalını yolayazdı

Bekçi sopaya yapıştı
Köpekler ile tutuştu
Elleşirken köpeklerle
Fenerli geldi yetişti

Bekçi haylice ceng etti
Köpeklere bir deng etti
Köpeklerin başlarına
Dâr-ı dünyâyı (teng) etti

Dağıtıp cümle kelbleri
Cümlesi döndüler geri
Bekçiniz bir erlik etti
Medh olunsa vardır yeri

FASL-I YALILAR

615 (Seyir) yerin peyleyeyim
Zevk u safâ eyleyeyim
Yalı seyri müferrihtir
Yalıları söyleyeyim

Üç çifte ister piyâde
Ünvan edelim deryâda
Azın edelim yârân ile
Olmasın kesel arada

Kurşunlu mahzen mumhâne
Kireçkapısı Tophâne
Fındıklı'yla Dolmabahçe
Beşiktaş'da mevlev-hâne

Ortaköy'de hoşça düşmüş
Defterdar burnu dolaşmış
Kuruçeşme Arnavutköy
Kayıkçı yedeğe çıkmış

Bebek de düşmüş kenâra
Kayalardan bak Hisar'a
Baltalimanı İstinye
Bülbüller başladı zara

620 Yeniköy'de etme karar
Tarabya'da ettim zarar
Büyükdere müferrihtir
Öte yanda Sarıyar

Kavak ile Beykoz güzel
Sultaniye de bî-bedel
İncirköyü hem Çubuklu
Kanlıca'da etme cedel

Hisâr ile Küçükgöksu
Kandilli'de kıl cüst ü cû
Vaniköy'ünde eğlenme 30a
Kuleli def'ider kaygu

Çenkelköy'ünde kıl karar
İstavrozda aceb ne var
Kuzguncuğu neyleyelim
İdelim azm-i Üsküdar

Yalıları ettim tamam
Sözümüze var mı kelâm
Bahşişe varsın eliniz
Duâcıyız subh ile şâm

FASL-I SAATLER

625 Geldim bekçiden ileri
Medh eylemeğe sizleri
Bu gece size sultânım
Vasf edelim saatleri

Gecenin kutlusu ere
Âleme safâ(lar) vere
Bahş eder âleme safâ
Saat de varınca bire

Geceler kutludur gâyet
Erişir âdeme râhat

Ey benim ağam efendim
Varınca ikiye saat

Civanlar hâllen hâlince
Meskenlerine erince
Tesbîhini tekrâr eder
Saat de üçe varınca

Geliser yazılan serde
Keşf ehline olmaz perde
Mevlâya tâat etmeli
Saat de varınca dörde

630 Canını aluban dişe
Câme-hâbı ol dem döşe
Gözler ukuyu arzular
Saat de varınca beşe

Rahatı âdem bulunca
Döşeği hazır olunca
Uykunun tatlı zamanı
Saat altıya varınca

Kulunuz bu sözü dedi
Hasbihâlini söyledi
Hele ben gözüm açamam
Saat de olunca yedi

Sekizde âdem yorulur
Uykuya gâyet sarılır
Saat dokuzda sultânım
Müminler kadre ayrılır 30b

Tâkatım kalmadı tende
Sözlerim tekmildir bende
Mevlâ'ya hâcet vaktidir
Komşularım saat onda

635 Cennet kapısı açılır
Hulle donları biçilir
Saat onbire varınca
Âleme rahmet saçılır

Gark olur rahmetine kul
İzzet ile devleti bul
Saat onikiye varsa
Olur cümle duâ makbûl

Sözümüz gâyete erdi
Kulunuz devlete erdi
Sözlerimin nihâyeti
Bahşişe minnete erdi

FASL–I BEZİRGÂN

Sözlerim râyegân ettim
Âleme dâsitân ettim

Sizlere hikâyetim var[dır]
Bekçiyi bezirgân ettim

Bu sözlerin hep dâstân(e)
Gitmiyor bağ u bostana
Kim bilir gelir ya gelmez
Gidiyor Arabistân'a

Bekçiye duâ eyleyin
Yolun açık olsun deyin
Deryâdan Mısr'a gidecek
Bir kalyonun verdim (payın)

Gittiği yolu bildirdim
Bekçinin benzin soldurdum
Alıp cümle metâ'ların
Kalyon içine doldurdum

Bana ederseniz suâl
Nedir Mısr'a gidecek mal
Minâre gölgesi ile
Davul tozu elli çuval

Gider iken yolda katar
Lodusu kim alır satar
Poyraz geçermiş yollarda
Yolladım kırk elli kantar 31a

Bekçi ağır yüktür kurşun
Yoğurt al kırk elli arşın
Her ne götürsen satılır
Dilerim şen ola çarşın

645 Her ne istersen alayım
Ben seni sâdık bulayım
Öteden getireceğin
Şeyi sipâriş (kılayım)

Göz yaşın alma bekçi gel
Akça etmez tûl-i emel
Bin guruşluk çanak çömlek
Var imdi al etme cedel

Sakınıp deryâya dalma
Başını kavgaya salma
Bi (n) akçe de verseler
Mazlûmun âhını alma

Lodostan al vâfir yedek
Elde bulunsun sakla pek
Bir şey al ki fayda etsin
Kuru yere çekme emek

Züğürtlüğü alma sakın
Gelmesin bu yere yakın
Devlet kuşunu araştır
Sağına soluna bakın

650 Nedir dersen devlet kuşun
Devlet kuşudur bahşişin
Dilerim a bekçi senin
Devlet kuşu başın yarsın

Bekçi sakalını tarar
Fikrinden başını yarar
Ağalarım sultânım
Sözlerimiz buldu karâr

FASL - I İFTAR

Bekçi bilmez hodu şodu
İftâra gelirim dedi
Bir inek buzağısıyla
İftara kahvaltı yedi

Yedi okka peynir aldım
O yedi ben baka kaldım
Sofrayı kuruttun bekçi
Ben seni Allah'a saldım

Saldım fırına bir kuzu 31b
Hem çokça komuşlar tuzu
Ben bir lokma alamadım
Yedi hiç kalmadı tozu

655 Toz şeker ekti kaymağa
Bekçiye iftar koymağa
İnehan soyu mu bilmem
Bekçiniz bilmez doymağa

Doymasıdır şöyle dursun
Su içmesine ne dersin
Hammamın su haznesine
Allâh berekâtlar versin

Versin murâdımı Allah
Bekçi duyar inşâ-Allâh
Bir fırın etmek de verdim
Lâ dimez söyler eyvallâh

Allâh(a) kıldım çok duâ
Makbûl ede onu Hudâ
Cüssesine göre imiş
Pilâv yemesi de hakka

Hakk' olursa böyle olsun
Bekçiniz dermanın bulsun
Bu kadarca ma'zûr ola
Sözümüz balışişe gelsin

FASL - I KIZKULESİ

660 Köhne sözleri nidelim
Tâze edâlar edelim
Bu gece size ağalar
Kızkulesinden vasf edelim

Gâyet müferrihtir hele
Zevkini görenler bile

Ortasında deryânın
Benzer kafes-i bülbüle

Kulesi yapılmış âli
Tatlı su şeker misâli
Bir kerre gören âdemın
Gitmez gözünden hayâli

Her taraf topları hâzır
Penceresi bahre nâzır
Bir dut ağacı da bitmiş
Sâyesi gâyetle kaahir

Dört yanın(ı) almış deryâ
İhâta eylemiş gûyâ
Öylece nakl eylediler
Bir kız için olmuş binâ 32a

665 Yapılmış bir âli fener
Her gece subha dek yanar
Bânisine sad âferin
Komuş cihanda bir eser

Bir tarafı Üsküdar'(a)
Karşı etmekte nezâre
Ramazan yaz günü oldu
Giderler anda iftâra

Ne zevktir ârifler gide
Ol mahalde iftâr ede
Döşeyesin seccâdeyi
Kenâr-ı Bahr-ı sefîd'e

Zevkine hiç doyulur mu
Gönül arzusun alır mı
Kızkulesi oldu tamam
Bekçiye ihsân olur mu

FASL - I ZÜĞÜRTLÜK

Bekçınız ıftâra daldı
Başını kavgaya saldı
Ağalarım bekçini(zi)n
Züğürtlük yakasın aldı

Geldiği yerleri bilmez
Çeşminin yaşını silmez
Bekçiniz dâimâ ağlar
Züğürtlükten yüzü gülmez

Züğürtlük çok iş ettirir
Dağlarda koyun güttürür
Başa ne büyük belâdır
Baştan sarığın sattırır

Züğürtlük yakama uydu
Ahvâlimi âlem duydu

Feryâd züğürtlük elinden
Bizi üryan edıp soydu

Ne mintan kaldı ne biniş
Ne altun kaldı ne gümüş
Cümlesini hiçe sattık
Züğürtlük bize etti iş

Bakkal olsam yok sermâye
Varımı verdim yağmaya
Bizi bugün felek da(hi)
Züğürtlükten saldı feryâ(da)

675 Bulamaz bir çâre züğürt
Düşer yanar nâre züğürt
Sermâyesi yok elinde
Yapışmaz kâre züğürt 32b

Uzatma gel kelâmı kes
Kabûl eyle bekçi nefes
Eğer nasîhat istersen
Züğürtlüğe etme heves

Davulcunuzdur söyleyen
Züğürtlük naklini diyen
Şâhım züğürtlük değil mi
Bizi davulcu eyleyen

Bizi gâyet sıktı kıllet
Lûtfunu eylerim minnet
Züğürtlükte kemter vardır
Bahşişe ediniz himmet

FASL - I BAYRAMLIK

Bayramlığın verdim giye
Seyr eden yakışmış diye
Bir donluk çuka verirdim
Bir renk bulaydım bekçiye

680 Çuka satardı bir firenk
Gösterdi bana türlü renk
Değme çukayı beğenmez
Öldüm yoruldum gezerek

Nar çiçeği gördüm onu
Leke götürmez hazanı
Zümrüdî yeşil beğendim
Mahzen kabağı bî-mânî

Bed renkler içre padzehir
Beyaz çuka götürmez kir
İngiliz çukası olsa
Boncuk mavisi giyilir

Fıstıkînin tatlı rengı
Meneviş götürmez cengi

Süt mâvisi kir götürmez
Lâciverd de vermez rengi

Gül şerbeti rengi güzel
Ateşî çuka bî-bedel
Asma filizi nâziktir
Kahve rengi olsa muhal

Şamfıstığı rengi a'lâ
Hoşça renktir gül-i zîbâ
Gülpenbe de gâyet nâzik
Fesrengine olsa bahâ

Ilgın çiçeği ra'nâdır
Bülbül dimâğı a'lâdır
Menekşe moru sultânım
Somâkî de bî-bahâdır 33a

Kuyumcu tütünün gördüm
Güneşin rengin beğendim
Kimyonî ile tarçînî
Gümüşîye var pesendim

Bahr-i meânîye daldım
Hemen lûtfunuza kaldım
Bakkal kasâveti derler
Ben bır baskal çuka aldım

Bekçi sen esle sözümü
Ağama tuttum yüzümü
Şimdi bahşişim verirler
Mesrûr ederler özümü

690 Sarığın başına sarın
Gideriz çarşıya yarın
Ağalarım iki gözüm
Bekçiden beni kurtarın

FASL - I BAKLAVA

Devr eyledikçe mihr ü mâh
Hemrâh ola avn-i İlâh
Yeniçeri kullarına
Baklava verdi padişâh

Alayını seyr eyledim
Gör ki ben bana neyledim
Gördüğüm resm-i alayı
Sizlere bir bir söyledim

Karakollukçular dal fes
Ellerinde sırıklar pes
Bâb-ı hümâyundan alıp
Kışlasına gider herkes

Yazıcılar alay düzer
Her birin yoluna dizer

İki sıra alay alıp
Aşçılar arada gezer

695 Bu gece onaltı sayı
Gidiyor Ramazân ayı
Yeniçeri pâdişahtan
Aldı bugün baklavayı

Kuşların miskini yava
Bekçiniz(in) işi hava
Ramazânın onbeşinde
Kullara çıktı baklava

Canım seyiri istedi
Bekçi de gidelim dedi
Vardık Saraymeydanı'na
Gördük ki dahi gelmemiş 33b

Ocaklılar koşuştular
Cebeciler bozuştular
Devletimiz izin verdi
Baklavayı kapıştılar

(Seyre) durduk sabır ilen
Cümlesi gelir alaylan
Cümle karakollukçular [bile]
Dal fesli dolama ilen

700 Bu gece sünbülî hava
Kuşların miskini yava
Kırk gün kırk gece âh itsem
Ne börek var ne baklava

Söylerim der mektûbunu
Şâd ola kalb-i mahzûnu
Nûr ola kabri ki kurmuş
Sultan Süleyman Kaanûnî

Sultan Süleyman yoludur
Âl-i Osmân'ın gülüdür
Yeniçerilerin pîri
Hacı Bektaş-i Velî'dir

Bekçiniz hoş adı eyler
Beyhûde kelâmı neyler
Bekçiniz bir beyit yapmış
Baklava hakkında söyler

Derde devâdır baklava
Câna safâdır baklava
Yi [ye] medim anı doyunca
İbret-nümâdır baklava

YEL İLE YUF FASLI

705 Ağam hizan sanma bizı
Bî-huzûr etmeyem sizi

Iyd-î şerif geldi beğim
Giydireyim bekçinizi

Bekçiye lâzım bir kafdan
Terziye dikdirdim koftan
Entârisini sorarsanız
Dikdirdim yel ile yuftan

Dirîg olmaz gelen elden
Beyhûde söylemem dilden
Poyrazdan gömlek dokuttum
Gömleg[in] eşi karayelden

Bekçinin minneti çoktan
Verir ne istersen Hak'tan
Bekçiye bir şalvar yaptım
İki gözüm aslı yoktan 34a

Bekçiye ettim ihsânı
Şâd olup sevinsin cânı
Aferımden cübbe kestim
Poh pohtan ettim mintanı

710 Bekçiyi giydirdim baştan
Fesle sarığın yokuştan
Kuşağı bâd-ı hevâdan
Binişi kesdirdim kıştan

Çaptan yüzük parmağına
Rüzgâr pabuç ayağına
Bekçinizi sorarsanız
Davul çalar solağına

Verdiğim esbâbı giysin
Sarığın bir yana eğsin
Bu gece baklava yedim
Bekçinin canına değsin

Ölmesin bekçi tasadan
Âr eylemesin kimseden
Bayram harçlığı verdim
Bekçinize boş keseden

(FASIL)

Bekçi mülûkâne bakar
Gök açıp cihâna bakar
Onbir ayda işi hava
Hemen Ramazâna bakar

Yılda bir ayla iş bitmez
Tasası yürekten gitmez
Neyler idin bekçiliği
Hamallığın nene yetmez

Her oyuna aklı ermez
Değme yükten yüz çevirmez

Bir yol eli ile tartar
Bekçi ağır yüke girmez

Bekçinin söz halici
Bu sene bunda kalıcı
Urganları eski ammâ
Yenilemiş arkalıcı

Bu sene bekçi semirdi
Şükür murâdına erdı
Bekçi senin arkalıcın
Bu gece düşüme girdi

Bekçi günün geçti böyle
Ölür isen bana söyle
Semer ile arkalıcı 34b
Oğluna vasiyyet eyle

720 Bekçi fenerın yok feri
Dünbeleğe gerdim deri
Bekçi baba sen de söz tut
Pekice yaptır feneri

Âlem sana bakışırdı
Görsem diye çakışırdı
Sırık hamalı olaydın
Bekçi sana yakışırdı

Aklın derebilir misin
Cevab verebilir misin
Seksen okka yük altına
Bekçi girebilir misin

Bekçinizin yükü ağır
Arkasını etmiş yağır
Sekiz bütün somun ile
Kahvealtısı bir sığır

SARRAC FASLI

Sözlerim hep dürdânedir
Dürr-i nazm(ım) şâhânedir
Sizlere medh edeceğim
Bu gece sarrac-hânedir

725 Beş kapusu vardır ayan
Ehl-i dilden olmaz nihan
Dükkânları kâgir bina
Cedid oldu öyle seyran

Cildeleri ellerinde
Peştemalı bellerinde
Tıgların(ı) deste alıp
İsm-i Hudâ dillerinde

Her dükkânın ustası var
İşlerinin destesi var

Nevregânı kullanırlar
Hem de birer muştası var

Kâhya ile yiğitbaşı
Önündeki somâkî taşı
İğneleri katı hayâl
Bıçakları görür işi

Ustası çoktur beşyüzden
Saklasın Hak yavuz gözden
Bir bölük ustası işler
Sırmalı telâtin cüzdan

730 Ustasının çoğu hacı
Bir bölüğü masaracı
Bir kuyu var âb-ı hayat 35a
Sâir kuyuları acı

Dükkânların erken kapar
Her biri evine sapar
Bir bölüğü tegeltici
Bir bölüğü eğer yapar

Yol erkânı gütmektedir
Pîr(e) duâ etmektedir
Şâkirtlerin bir güç işi
Üstâd ile bitmektedir

Üstâdları izzettedir
Şâkirtleri gayrettedir
Her dükkânda üç beş şâkirt
Üstâdına hizmettedir

Gâyet müferrih yerleri
Cümle pir ü perverleri
Kimdir diye sorarsanız
Müfti-i sarrac pirleri

735 Ustalar dizilmiş saf saf
Saraçlardır büyük esnaf
Sandıkçılar bir tarafta
Vasf olundu cümle etraf

Suâl ederseniz eğer
Her kişi semtini öğer
Sarrac-hâne vasf olundu
Efendim bahşişi değer

SIRMAKEŞ - HÂNE FASLI

Bekçinin gör unvânını
Lâ'lü cevâhir kânını
Medh eylesem gerek size
Sırmakeşlerin hanını

Odaları eyle seyran
Her birinde hûri gılman
Sandıkları önlerinde
Üstâdları belli ayan

Sandık üstünde milleri
Hakkı zikr eder dilleri
Haddeden sırma çekerler
Vardır erkânı yolları

740 Direvişi delik düzer
Muşta elden ele gezer
Sırma kırılınca elde
Ustası canından bezer

Nice vasf edeyim sana
Odaları kâgir bina
Kâmiller bulmuş yolunu 35b
Yol erkân koş(muş)lar ana

Gümüşle oynar elleri
Açılır tâze gülleri
Hayâl-ender hayâl çeker
Gümüşten sırma telleri

Kapısı âlidir âlî
Derûnu değildir hâli
Bir bölüğü kılapdancı
Ellerinde başka hâli

Kesmen lûtfu gedâlardan
Başlayalım duâlardan
Tanrı sırmakeş-hâneyi
Emîn etsin hatâlardan

745 Sorarsanız dahi ne var
Matrak ile örsü de var
Ey benim ağam efendim
Sözlerimiz buldu karâr

Gezer isen Şâm u Haleb
Var mıdır nazîri aceb
Sırmakeşlerin ahvâlin
Nakl eyledim sizlere hep

Üç kat yapılmış odalar
Sözümüz ma'zûr tutalar
Niyâzımdır ağalardan
Bahşişciğimi atalar

PİRELER FASLI

Sözlerim ermez gâyete
Başlayalım hikâyete
Bu gece geldim sizlere
Pirelerden şikâyete

Gâyetle çoktur sultânım
Akıtırlar her dem kanım
Bir gece rahat vermezler
Elerinden yandı canım

750 Düştü peşime bir pire
Dilerim ki yere gire

Bir lu'b ile tuttum onu
Pireyi urdum zencire

Zenciri kırdı da kaçtı
Bana türlü işler açtı
Zabt edemedim pireyi
Elimden kuş gibi uçtu

Pirelerden hâlım yaman
Ellerinden dâim aman
Benimle nice tutuştu
Bir pire gâyetle dizman 36a

Pireler girdi kanıma
Cem'olurlar hep yanıma
Bır pireylen güleş tuttum
Yendi beni bak hâlime

Pirenin dirisin tumım
Gâyetle irisin tuttum
Derisini yüzsem gerek
Pirenin birisin tuttum

755 Bir pire tuttum bayağı
Elime girdi ayağı
Öldürüp yağını tarttım
Elli kantar geldi yağı

Keklik gibi durmaz seker
Âdem elinden ne çeker
Bir hûnî zâlimdir pire
Âdemin kanını içer

Pireler bunu duydular
Birbirlerine uydular
Üşdüler gövdeme benim
Baştan ayağı soydular

Su gibi her dem akarlar
Yolum üstüne çıkarlar
Bahşişim verin gideyim
Pireler yola bakarlar

Yeylerim dâimâ feryâd
Ediniz hâline imdâd
Pirelerden hâlim yaman
Edin beni gamdan âzâd

KALYONLAR FASLI

760 Gûş edin neler söyleyem
Tersâne vasfın söyleyem
Ağalarıma bu gece
Kalyonları vasf eyleyem

Şevket-i âl-i Osmân'a
Revnak verendir tersâne
Dağ gibi kalyonlarımız
Dağ-ı derundur düşmana

Vardakosta üçanbarlı
Dağ gibidir üçkantarlı
Her biri bir kal'a değer
Yiğitleri olur arlı

Deryâda ünvan gösterir
Ziyneti elvan gösterir
Seyr eyle yaldız kıçlıyı
Mânend-i hûban gösterir 36b

Âdemin erişmez aklı
Dille mümkün değil nakli
Mâvi kıçlı bî-bedeldir
Biri de sarı kuşaklı

765 Kapudane dehr(e) yürür
Gûyâ ki bir server yürür
Baturna bir kal'a değer
Deryâda serbeser yürür

Çıktıkta bahre iryâle
Küffâr alayına sala
Umarız Malta kâfirin
Vardakostasını ala

Şâhın gibi isperkıçlı
Mâhitabdır yıldızkıçlı
Mevlâ hatâdan saklasın
Hakka güzeldir aykıçlı

Barkıçlının vasfın sorma
Kır at başlı deyip durma
Deryâ-yı aşkta gösterir
Reftârı yaldızlı hurma

Sinab'dan ikisi geldi
Malta'nın bağrını deldi
Çiftebahçeli birisi
Ejder başlı da güzeldi

Kilîd-i bahrîdir biri
Çifte belâ yanda biri
Karavele kuş misâli
Deryâda uçmakta biri

Yoktur nazîrî bunların
Bağrını yakar küffârın
Sizlere eyledik tamam
Evsâfını kalyonların

ESNAFLAR FASLI

A bekçi bahtını dene
Bilir misin kaçta sene

Dîbâ kumaş kestirelim
Eş gidelim biz sittine

Hana girmiş hohacılar
Altıyanı kaşıkçılar
Kürkçülere şaştım kaldım
Üstüyanı aynacılar

Katı çoktur koyumcular
Etrafında kolancılar
Sırmakeş (ve) takyeciler
Ne hoşçadır nakyacılar 37a

775 Vardım baktım sahaflar'a
Sözüm yoktur esnaflara
Mest pabuç lâzım geldi
Sapıverdim kavaflara

Esnaflarda çok hacılar
Ne ziynetli yorgancılar
Hallaclar pamuğun atar
Teye diker kavukçular

Şaşırdılar meyancılar
Tarpuşçular abacılar
Bit pazarında gezişir
Katı çoktur koltukçular

Mutaflarla sorguççular
Bir sırada kalpakçılar
Kavafları karşı karşı
Ara yerde nalçacılar

Çalınsa dinlenir sazlar
Yazın giyerler beyazlar
Ara yerde kalmış durur
Çadırcılarla kazazlar

780 Yağlı işler çörekçiler
Tâhin çıkarır yağcılar
Bacacıya yamak olur
Ekseriya sandalcılar

Tabak ile kirişçiler
Kap kalaylar kalaycılar
Müşteriye râyet eder
Ekseriyâ hamamcılar

Ta'n etmesin bizi eller
Dâim medh eylesin diller
Selmân-ı pâk köçekleri
Her yerde vardır berberler

Mahalle gezmekte bekçi
Esnaf değil keresteci
Dülger sıvacı nakkaş
Ara yerde kalmış camcı

İMÂRET FASLI

Gör bekçinin mahâretin
Gûne gûne hikâyetin
Vasf eylesin size bu şeb
Ayasofya imâretin

785 Ehl-i derde devâ etti
Âlemi pür-ziyâ etti
Ayasofya câmi'inde
Bir imâret binâ etti 37b

Kapısına eyle nazar
Üstünde var üç kubbeler
Ameler altun eylese
Yaldızlanıp gösterdi fer

Kapısı tahtası çınar
Sakfındaki nefs-i nigâr
Gülşen-i Ayasofya'da
Açıldı yine nevbahâr

Gûş eyledim sadâsını
Seyr eyledim edâsını
Nâzik bina eylemişler
Mütevellî odasını

İmârete softa üşer
Birer tas çorba düşer

Pencişenbeh günlerinde
Pilâv ile zerde pişer

790 Fukara doyar aşına
Var mı sözün nakkaşına
Altun ile her kapıda
Âyet yazılmış taşına

Düştü hele nâzık yere
Hayrı yazılsın deftere
Fodla pişer fırınında
Nân-ı aziz tâliblere

Softalar mekânı belli
Kapı üstü altun halli
Matbahının aşçıları
Fukaraya tatlı dilli

Târihleri yazanı var
Eksik değil düzeni var
Matbahının hem içinde
Dörder kollu kazanı var

Görün üstâd ne fend etti
Her yanın güzel bend etti
Bu imâret binâsını
Görenler hep pesend etti

795 Bu hayrâd olunca tamam
İmârete olmaz kelâm
İmâretten garaz ancak
Fukarâya bezl-i taam

UŞAKLAR FASLI

Davulun bendin düzerken
İnci cevâhir dizerken 38a
Bir uşak çağırdı beni
Gece davulla gezerken

Ben söylerim kendi güler
Benden tuhfe sözler diler
Beni söyletir kendisi
Bekçinin külâhını çalar

Bakan hâline uşağın
Belinde gümüş kuşağın
Bir çörek nar bahşiş verdi
Kendi öğütülmüş sağın

Uşakların hâli belli
Kimi olur dudu dilli
Kimi dünbeleğe heves
Kimi düdük çalar zilli

800 Gördüm cihada çok vâdî
Hamdülilâh gönlüm şâdî

Mevlâ hatâdan saklasın
Kimin var ise evlâdı

Hak bu kim evin gülüdür
Ana baba bülbülüdür
Ağalarım uşacıklar
Bağ-ı cihan sünbülüdür

Seyr etdim helvacıları
Konuklamış hacıları
Ağalarım uşakların
Gâyet büyük acıları

Bir araya gelmiş dördü
Bizleri seyrân ederdi
Keçiboynuzun yemişler
Çekirdeğin bahşiş verdi

Saydım onaltı çekirdek
Söyledi bana gülerek
El kaldırıp ettim duâ
Sağ olsun döndükçe felek

Mevlâ versin ömr-i tavîl
Göstermesin hergiz melîl
Saklasın yavuz nazardan
Cümlesini Rabbü'l-Celîl

TAVUKLAR FASLI

Devr ederek geldim size
Türlü gevher aldım size
Horoz ile tavukların
Ahvâlini buldum size

Onbir tavuk aldım idi
Üç dânesin sansar yedi
Bir siyah tavuğum dahi
Kedi ile güleşirdi 38b

Ağaçlarda olur budak
Eyyüb'e yollarlar adak
Tavuk ne söyler komşular
Çağrışırlar gıd gıd gıdak

Bir tavucağım gösterdim
Çağırgan idi susturdum
Bir Mısrî tavuğum dahi
Kuluçga olmuş bastırdım

810 Sekiz dâne piliç çıktı
Her birine gönlüm aktı
Bir ihtiyâr vâlidem var
Her birine bir ad taktı

Birinin gözü ağ idi
Biri dopdolu yağ idi
Birinin adı karyağdı
Biri baba çolağ idi

Bir gün de bir çaylak geldi
Sekizini birden aldı
Tavukları sansar yedi
Bir dâne horozum kaldı

Bir gün boğazladım onu
Ağalar görün seyranı
Pâk edip ocağa urdum
Kızartmak istedim onu

Açuban tuzunu tattım
Pişti mi diye oynattım
Pişmeğe asla gönlü yok
Üç gün aç gece kaynattım

815 Körük çekmekten usandım
Ateş karşısında yandım
Tencere bir yol gümledi
Yerle gök yıkıldı sandım

Gördüm horoz cevlân eder
Tencerede devrân eder
Durmayıp kanadın çarpar
Çıkmak için efgân eder

Tencere kapağın açtı
Bir kere kapağın çarptı
Zabt edemedim horozu
Tencereden çıktı kaçtı

Ardına düştüm âvâre
Öldüm yalvara yalvara
Gördünüz işi komşular 39a
Tutmağa ediniz çâre

Nice olur tutulmazsa
Horozcuğum gelmez ise
Bekçiniz dîvâne olur
Bahşişin alamaz ise

ÖRDEK İLE KAZ FASLI

820 Bâbına geldim söyleyem
Bu şeb ne buldum söyleyem
İki ördekle bir kazın
Nakşını aldım söyleyem

Bir ustamın var bir kazı
Gûyâ bir balaban kuzu
Sizlere nakl eyleyeyim
Eğer dinlerseniz bizi

Bir gün iki ördek alır
Yelerek evine gelir

Ördekleri de bahçeye
Gezin diye salıverir

Ördekleri çok kaz görür
Bunların üstüne yürür
Ördekler bu hâli görüp
Birbirlerine arka verir

Kaz ister bunları döğe
Bunlar bakışırlar göğe
İki taraftan sarılıp
Şaşırtırlar döğe döğe

825 Kaz alır birin altına
Çıkar oturur üstüne
O hâli görünce eşi
Acayıp yanar dostuna

Ördek yaptı (bir) gör işi
Kaptı yerden kaya taşı
Kaza fırlattı ol ördek
Kazan da yarıldı başı

Başından akınca kanı
Kazın da acıdı canı
Onun da kaptı boynundan
Ol biri aldı tabanı

Ördek buldu kılığını
Almıyor soluğunu
Ördek kafadâr eyledi
Buldu bir Hind tavuğunu

Götürdü kazın üstüne
Kazla dövüşmek kasdına
Hind tavuğu da kabardı 39b
Bir sopa aldı destine

830 Tavuka kaçırdı kazı
Var idi anda bir tazı
Kaz ile tazı bir oldu
Tavuk eyle(di) niyâzı

Tazı tavukla bilişti
Âşinâ imiş görüştü
Araya girip sulh etti
Kaz ile ördek barıştı

KUŞLAR (FASLI)

Gördünüz mü bu işleri
Bekçi ile gülüşleri
Geldim bu gece sizlere
Saysam gerektir kuşları

Bülbülün hubdur sadâsı
Dinlenir nâzik sadâsı

Yeşiller giymiş salınır
Dudunun şeker gıdâsı

Olur güğercin takla-bâz
Şâhin eder yüksek pervâz
Çavka da bir garib kuştur
Karga kuşlar içre gammâz

835 Avcılara lâzım olan
Atmaca ile balaban
İspir de bir kuştur hâlâ
Deryâda gezer yelkovan

Havada oynar güğercin
Semizdir yenir bıldırcın
Kumru ile ügeyik kuşu
Bir acep kuştur balıkçın

Biri dahi çalıkuşu
Hoşça öter çayırkuşu
Süglün hele nâzik kuştur
Biri dahi bayırkuşu

Turna Bağdad'dan gelir
Toy dahi gâyet bön olur
Kerkenes dahi bir kuştur
Akbaba bin yılda ölür

İshak kuşu der yâ ishak
Bir kuş da var demirkaynak
Serçe bir şehrî kuşçağız
Suya dalar karabatak

Kırlangıç eyler pervâzı
Seyr etdiniz mi şahbâzı 40a
Keklik ile çil ebâdil
Tâvus eder halka nâzı

Ankayı hiç görmüş yoktur
Hüdhüd kuşu gerçi çoktur
Leylek de bir apdal kuştur
Biri dahi yusufcuktur

Zaganosla deve kuşu
Kuzgun da gözetir leşi
Hazırbasan da bir kuştur
Şâhın olur kara kuşu

Kuşların faslı söylendi
Ağam efendim eğlendi
Balışişe varsın eliniz
Faslımız bütün dinlendi

YAŞ - NÂME

Nakl edeyim size yeksân
Nice halk olundu insan

Yarattı kuru balçıktan
Can erip eyledi ihsan

845 Aslımız çünki topraktır
Halk eden Ganî Mutlak'tır
Bizi yoktan var eyledi
Ona hiç şüphemiz yoktur

Böyledir çün emr-i Yezdan
Bir pâre meniden insan
Dokuz ay on gün eğlenir
Ananın karnında oğlan

Emr olup çıkar dünyaya
Ağlayıp başlar veylâya
Bir yaşına girse uşak
Benzer ondördünde aya

İki yaşında söz anlar
Üç yaşında hem (söz) söyler
İsmin çağırsalar dinler
Dört yaşında güler oynar

Beş yaşında oynar gezer
Altında aklını düzer
Yedide anlar her şeyi
Sekizinde okur yazar

850 Dokuzunda fehmı artar
On yaşında atar tutar
Onbirinde mahcûb olur
Onikide vekaar satar

Onüç yaşında seçilir 40b
Ondörtde gül gibi açılır
Onbeşinde artar nâzı
Onaltıda iş güç olur

Onyedide uğrar derde
Onsekizde gider perde
Ondokuzda yiğit olur
Yigirmiyle yirmi birde

Otuzunda âdil olur
Kırk yaşında kâmil olur
Ellisinde döner devri
Altmışında âmil olur

Yetmişinde gelir pirlik
Sekseninde gider dirlik
Doksan yaşına varınca
İnsanda kalır mı erlik

855 Girse insan yüz yaşına
Belâlar üşer başına

Kâmil olan tahsîn eder
Bâri Hudâ'nın işine

Âhir eyledim kelâmı
Sözlerim buldu nizâmı
Ağalarım bin yaşasın
Şimdicek gelir in'âmı

SIÇANLAR FASLI

Bekçiniz gezer yorulmaz
Hâli ahvâli sorulmaz
Ağalarım bizim evde
Sıçanlardan oturulmaz

Kulak ururlar dinlerler
Şöyle çoktur ki kaynarlar
Tavan içinde sultânım
Sıçanlar cirid oynarlar

Bıze türlü cefâ etti
Hep kedileri uyuttu
Sıçanların pâdişâhı
Bizim evi konak tuttu

860 Her ne bulursa götürür
Peynirin işin bitirir
Bahçe içinde beğleri
Çadırın kurmuş oturur

Tavlada durur atları
Yanınca gezer itleri
Kahvealtısın sorarsan
Kazanla kaynar sütleri

Hele gâyetle doldular 41a
Yüzbinden artuk oldular
Bu gece sıçanlar bizim
Kazanın dibin deldiler

Bunu bir gâfil söylemiş
Sanma ki beyhûde demiş
Sarac-hânede bir sıçan
Nalçacının örsün yemiş

Bir sıçanın bak hâline
Bir balta almış eline
Evimi yıkmak istiyor
Urmuş evin temeline

865 Bu sözde yoktur yalanım
Aldı sıçanlar mekânım
Dört yanım alırlar benim
Uyumağa yoktur canım

Gezişirler basbayağı
Tüketirler balı yağı

Kalmadı hep tükettiler
Mahallede yün yapağı

KEDİLER SIÇANLAR FASLI

Bekçi kulun geldi bilin
Dinlemeğe meşgûl olun
Kedi ile sıçanların
Faslını söylesin kulun

Evimizde çoktur sıçan
Yüzellibin dersem inan
Sıçanların düşmanıdır
Bir kedim var adı aslan

Bir sıçan var adı kaçar
Kapalı sahanı açar
Kedinin elinden sıçan
Delikten deliğe kaçar

870 Bekçi ağayı güldürür
Hâlini size bildirir
Aslan kedi ise yavuz
Günde ellisin öldürür

Sıçanlar bir yere gelmiş
Kırkbinden ziyâde olmuş

Aslan kedi uyur iken
Sıçanlar etrafın almış

Aslan bir kerre uyanır
Dört yana bakar yalanır
Sıçanlar kaçmayam diyip
Birbirlerine dayanır

Aslan kedi görüne yaptı
Sıçrayıp birini kaptı 41b
Sıçanların içlerinde
Gine bir vâveylâ koptu

Aslan kedi şekli doğan
Kırk ellisin birden boğan
Bir iş etti sıçanlara
Sıçanlar oldu dardağan

875 Ceng edip yoruldu kedi
Bir yerde kıvrıldı kedi
Sıçanlar gine geldiler
Gördüler uyurdu kedi

Kimi hançer kimi bıçak
Kiminin elinde nacak
Kaçar sıçanın elinde
Bir kemendi var atacak

Kimi kılıç kemi tüfenk
Kimi kazma kimi kürek
Bir kaçı da arabayla
Bir top götürdü çekerek

Yatar iken kedi derdmend
Sıçanlar attılar kemend
Üşüp üstüne sıçanlar
Dört ayağın ettiler bend

Kimisi der ki asalım
Kimi der [ki] başın keselim
Kimi der sahibi geldi
Şamata etmen susalım

Çünkü ben de eve geldim
Ola(n) ahvâlleri gördüm
Sıçanların bu fendine
Hayran olup bakakaldım

Beni görünce sıçanlar
Birbirin koyup kaçanlar
Bin altun(a) her bir delik
Bulamaz delik sıçanlar

Kedinin iplerin kestim
Sıçanlar üstüne saldım
Kırmağ ile tükenmiyor
Ben de bir süpürge aldım

Kediye eyledim yardım
Kırkbin sıçan ben öldürdüm
Ev içinde sıçanları
Süpürge ile süpürdüm

Aslan bilir kolayını
Bozdu sıçan alayını
Sıçan ise ziyankârdır 42a
Hem de tuz ekmek hâini

HAMMAMLAR FASLI

885 Vasf edeyim hamamları
Her birinin var nâmları
Lüleleri ağzın açmış
Üstüne nâzır camları

Sürünürler sabun kese
İçinde âdem terlese
Bu gece biz hamamları
Taksim edelim herkese

Haydarpaşa köçekleri
Hocapaşa uşakları
Gâyet ile münâsibdir
Yedikule tabakları

Her hamamın var bir nâmı
Çardaklı'nın ihtişamı

Gayet ile münâsib(dir)
İşçiye gece hamamı

Vefa hamamı gâlibdir
Herkes safâya tâlibdir
Kadıasker hamamı da
Muhzırlara münâsibdir

Şifâ hamamının camı
Hastaya vermez âlâmı
Görün münâsibdir dedi
Kanburlara sırt hamamı

Soğuk hamamda gir kürke
Batırma kendini çirke
Gâyet ile münsâsibdir [hele]
İnâdiyye kalın türke

Gâhice gır Azablar'a
Uğrama tabutablar'a
Ne güzel uymuş didiler
Sıçanlı da Arablar'a

Hamamları okur ezber
Hasa gider çoktur dilber
Deliye Zencirli hamam
Macuncuya Tiryâkîler

Fikr ile dalma engine
Bak esbâbın(ın) sengine
Kasâvette züğürtlere
Şengül hamamı rengine

895 Hacıkadın ergenlere
İmrohor da seyislere
Arpa hamamına dahi
İmrohor olanlar gire

Hamamların lûtfun bilen
Sultanhamamına gelen
Yosmaya hançerli hamam
Hırsızlara zindan dilen

Hamam için çık yollara
Gel sakın düşme dillere
Hımar hamamı dülgerlere
Ayazpaşa'yı kellere

Balat sezâdır kürkçüye
Ayvansaray yelkenciye
Gâyet münâsib değil mi
Fenerhamamı bekçiye

Gezerim ben subh ile şâm
Ağalardan gördüm ikrâm

Hamamları taksim ettim
Sözlerimiz oldu tamam

FENER FASLI

900 Medhe geldim ben sözleri
Gûş ediniz bu kemteri
Vasf edeyim bu şeb size
Yeni yapılan feneri

Ağam medhe sezâ oldu
O yerler rûşenâ oldu
Âhurkapı'yla Çatladı
Arasında binâ oldu

Seyr eyledim gernâmesin
Eylemiş câm câmesin
Kubbesi kurşun örtülü
Seyr eyleyin endâmesin

Etrâfı camdır şişhâne
Karşıdır bahr-ı ummâna
Yeni fenerin ziyâsı
Şa'şa'a verdi cihâna

Duâ ederim her demde
Sezâdır vasf edersem de

Hakka ki bu âlî fener
Bir eser oldu âlemde

905 Fenerbahçesi feneri
Yapılmış kadîmden beri
Hem Kızkulesi'nin dahi
Yanmakta her şeb feneri

Gemiler enginden gelir
Bir lâhza lodusu bulur
Lodosta gelen gemiler 43a
Feneri nişâne alır

Böyle olur kaidesi
Gelir cümle âidesi
Dâim olur fenerlerin
Gemilere fâidesi

Ziyâsı tuttu cihânı
Nice vasf edeyim onu
Her gece subha dek bekler
Fener deryâ ve ummânı

Dilde ayân olmuş fener
Mihr-i cihân olmuş fener
Gemileri bir bir sayar
San dîdebân olmuş fener

901 Rûşenâ oldu ol fener
Pür-ziyâ oldu ol fener

Gemileri gözetmekte
Pek safâ oldu ol fener

Fener pek rûşenâ oldu
Acâyib bir ziyâ oldu
Hâkikat ol fener hakka
Vasf etmeğe sezâ oldu

Fener vasfı tamâm oldu
Sözlerimiz nizâm buldu
Bu kadarca ma'zûr olsun
Sözümüz bahşişe geldi

SULTAN MEHMED (CÂMİİ) FASLI

Sözüm cümle misâl oldu
Getirdim bir hayâl oldu
Hudâ'ya hamd ü şükr olsun
Havalar i'tidâl oldu

Bu şehr-i saâdettir
Cihân(a) izz ü devlettir
Safâ vü zevk ider âlem
Zamân-ı emn ü râhatdır

Edip câmı'leri cevlân
Cemâat cem' olur her ân

Sultan Muhammed Câmi'in
Ârifler ide yüz seyran

Ol câmi'in cem'iyyeti
Her serginin var ziyneti
Türlü tefârükler ile
Her birinin var kıymeti

Türlü türlü fağfurları
Kâse bardak billûrları
Gûne gûne lülerler var 43b
Dökülmüştür göz nûrları

Tütüncüler dizilmişler
Parçacılar düzülmüşler
Manavlarda armut erik
Vişne kiraz ezilmişler

Ödü anberleri yanar
Kimi satar kâğıt fener
Gülâb ile çiçek suyu
Gülâbdanlar elde döner

920 Şadırvanın içi dolu
Kaplamışlar sağı solu
Şol kadar ızdiham var ki
Geçmeğe bulamam yolu

Tablakârlar dizin dizin
Her tarafa aç bak gözün
Ârifâne bir safâdır
Yârân ile sen de gezin

Sultan Muhammed ummandır
Her türlü şey firâvandır
Bir kapısı Bovacılar
Bir kapısı Karaman'dır

Her tarafın seyr eyle gez
Lâzım olanı al çerez
Karadeniz tarafında
Kesb-i hava eyle biraz

Karaman'dan al çöreği
Biri satar o böreği
Makarnalık simid alın
Somundur dînin direği

925 Bekçı hâlımi komuyor
Bahşiş isteme demiyor
Bana der ki dahi söyle
Gâliba bahşiş umuyor

SOYGUN FASLI

Lâf u güzâfı neyleyem
Nâzik hikâyet eyleyem

Bekçi babanın hâlini
Suâl edersen söyleyem

Bekçiniz üç kardaş imış
Bir biriyle hâldaş imiş
Yola çıkar üç kardaşlar
Bekçi cümleye baş imiş

Birisinin adı Receb
Hilâf değil etme aceb
Küçük kardaşının dahi
Hem adı imiş Müsteceb 44a

Bunların var bir katırı
Müsteceb saymaz hatırı
Receb beğin de belinde
Vardı bir Aydın satırı

930 Katıra gâhi[ce] binerler
Gâhi yürüyüp inerler
Sözü uzatmayalım biz
Bir değirmene konarlar

Değirmen de vîrân imiş
Battal hayli zaman imiş
Meğer ol battal değirmen
Hırsızlara mekân imiş

Bunlar uyur râhat ile
Biri bekler nevbet ile
Kırk harâmî gelir basar
Değirmeni gaflet ile

Receb uyanır can atar
Halkı bir birine katar
Bu bekçi-yi bî-çâreyi
Haramîler gelir tutar

Ol birleri olur taban
Tutarlar biri beyâban
Bekçi hırsızlara der ki
Ben atarım yahşi sapan

935 Bunu bir hâle koyarlar
Yüzün gözünü yuyarlar
Altun var bekçide diye
Baştan ayağa soyarlar

Bekçinin âhir deminde
Kemer görürler belinde
Dörd yanını arayarak
Üç akça bulurlar cebinde

Birisinin yok gümüşü
Biri kızıl gel gör işi

Ol birine de bakarlar
Ol dahi bir egser başı

Yüzünden çıkmaz boyalar
Bin kez su ile yuyalar
Bekçinin bir şeyi yoktur
Meğer derisin soyalar

UYKU FASLI

Âr u gayret gütsem gerek
Türlü râha gitsem gerek
Bekçinizin uykusunu
Sizlere nakl etsem gerek 44b

940 Fenerde mumu yanmıyor
Uykuya hiç dayanmıyor
Üç gün üç gece uyusa
Bekçi uykuya kanmıyor

Gör neler olur cihanda
İşidince şaştım anda
Bekçinizin de babası
Bekçi imiş bir zamanda

Uzunçarşıda dayanmış
Sehilce uykuya varmış
Ayağından sürümüşler
Tahtakal'a'da uyanmış

Kardaşını hiç sormayın
Sakınıp ona gülmeyin
Yedikulede beklermiş
Sakın yüzüne urmayın

Bir gece uyumuş kalmış
Uykuya ziyâde dalmış
Ayağından sürümüşler
Kendin Çekmece'de bulmuş

945 Haberin al netîcesin
Bekçi bekler her gecesin
Dedim canım bekçi baba
Uykuya sen nicesin

Bekçi dedi ben sanırım
Uykuya çok dayanırım
Belgrad'a sürüseler
Ben Sofya'da uyanırım

Bekçi sopaya dayandı
Biraz uykusuna kandı
Sekiz bekçi davul çaldık
Hele güç ile uyandı

Bekçinin çalın dediler
Terkim eyleyip uydular
Dün gece bekçi uyurken
Hırsızlar gelip soydular

Uykusunu aldı bekçi
Kendin üryan buldu bekçi
Baştan ayağı soymuşlar
Çırılçıplak kaldı bekçi

905 Bekçi bu çark-ı felektir
Ağamdan bahşiş dilektir 45a
Yarın gece bekçinizi
Ben de gidersem gerektir

KÂ'BE FASLI

Yâ İlâhi kıl müyyeser
Cümle kul dîdârın ister
Kâ'betu'llâh'dır arzûmuz
Ol mübarek beyti göster

Ol makamlara erelim
Ağlayıp yüzler sürelim
Ol mübârek makamların
Yoluna canlar verelim

Dâimâ tâat edelim
İhsân u hayrâd edelim
Altun oluğun altında
Hakk'a münâcât edelim

Yalvaralım sehergâhî
Edelim feryâd u âhı

Umarız hakk ede nasîb
Kara donlu Beytul'lâh'ı

955 Devlet nasîb olur kime
Kesme ümîd olmaz deme
Yüz sürer cümle hacılar
Ol makaam-ı İbrâhim'e

Görenler zevk-i âlemi
Olur safânın mahremi
Kıl müyesser cümlemize
Rabbenâ âb-ı Zemzem'i

Vardır arzûmuz ol yola
Olmaz müyesser her kula
Dergâh-ı Hak'da duâmız
Umarız ki kabûl ola

Cümle halk ol yolu seve
Gitmeye cân ile ive
Bir mübârek hayvan olur
Çöllerde dayanır deve

Katar katar olur yola
Dîdeler yaş ile dola
Mahfel-i şerîf çekilir
Cümle hüccâc ile bile

960 Hüccâc-ı müslimîn saf saf
Kâ'be'yi eylerler tavâf
Cümle hüccâc hürmetine
Cürmümüzü eyle muâf

ŞEKERLER FASLI

Beyhûde sözü neyleyem
Bu gece tatlı söyleyem
(Ey) ağalarım sultânım
Şekerleri vasf eyleyem

Şekerin Mısır'dır kânı
Kim sevmez söyleyin onu
Tatlı ye de tatlı söyle
Sâf eder tab'-ı insânı

Şekerin lezzeti hoştur
Sanma ki bal ona eştir
Misk ile perverde olmuş
Akîde cümleye baştır

Peynir şekeri bî-behâ
Ağız miski katı a'lâ
Râhatü'l-hulkum(ü) dersen
Ehl-i derde oldu devâ

965 Firengi bâdem şekeri
Al ey demâdem şekeri
Kim hazz etmez beğim ondan
Yemez mi âdem şekeri

Şekerlerde yenibahâr
Portakal kabuğu da var
Kahveşekeri nâziktir
Kişniş şekeri bî-şümâr

Bekçi sakın fikre dalma
Şekerciden şeker çalma
Toz şekeri gâyet a'lâ
Leblebi şekerin alma

Gelelim vasf-ı şerbete
Fikr edip düşme hayrete
Limon şerbeti meyhoştur
Nûş eden erdi sıhhate

Menekşe şerbeti güzel
Vişne şerbeti bî-bedel
Gül şerbeti de al olur
Nûş eyleyip etme cedel

970 Olmaz behâ her şerbete
Şerbette olan lezzete

Mısır'dan hediye gelir
.... şerbeti devlete

Şekere olmaz bahâne
Safâlar bahş eder câna
Çay şerbeti de nâziktir
Şifâdır hasta insana

Bekçiniz çekti zahmeti
İster bahşişe himmeti
Bahşiş verseler alırdım
Ben de şekerle şerbeti 46a

ESKİ ODALAR FASLI

Ocak gayretin güdeyim
Gayri kelâmı nideyim
Yapıldı eski odalar
Sizlere vasfın edeyim

Olunca himmet-i sultan
Binâsına oldu ferman
Cem' olup cümle üstâdlar
Temeli kazıldı ol an

Altmışbirin bâbı güşâd
Seyr edenler oldu dilşâd

Hezârân âferin olsun
Nakşını resm etmiş üstâd

Kapının âli eyvânı
Çifte direk iki yanı
Ne zîbâ kasr-ı âlîdir
Acâyib taht-ı sultânî

Kepenkleri güşâdedir
Nakşı hadden ziyâdedir
Evc-i rif'atte bî-kusûr
Hümâ gibi bâlâdadır

Kapının sakf-ı ra'nâsı
Ne hubdur nakş-ı zîbâsı
Yapıldı bir kapı hakka
Hem olmaz bundan a'lâsı

Açılmış lâleler güller
O zerrinler o sünbüller
O kalyonları seyr eyle
Nice medh eylesin diller

980 Câmarası gernâmeler
Hoşça düşmüş kitâbeler
Kör olsun çeşmi a'dânın
Adûnun bağrını deler

Gâyet ile rûşen oldu
Gâzi yiğitler şen oldu
Hakka ki Eski Odalar
İstanbul içre ben oldu

Şahnişinler mülûkâne
Kapıları hep şâhâne
Bî-kusûr oldu her yeri
Birine yoktur bahâne

Hep mücellâ mermerleri
Olmuş münevver her biri 46b
Taht-ı âlî gibi rûşen
Güşâdedir kapıları

Her odanın kâşânesi
Âlî yapılmış hânesi
Her görenler dedi hakka
Hele yoktur bahânesi

985 Kırkdörde eyledim nazar
Kapısı olmuş mu'teber
Kaddi dilber gibi bâlâ
Sütunları dünyâ deger

Kıldım nazar her pâyına
Târihleri hesâbına
Târihlerini okudum
Oldum hayran elkaabına

Ondokuz bölük gâyeti
Yedi oda cemâ'ati
Dâim hatâdan hıfz ola
Cümlenin tamam ziyneti

Seyr eyledim dört yanını
Odaların nişânını
Ma'zûr ola bu kadarca
Vasf eyledim unvânını

KESE ALAYI FASLI

Gûş eyle şahım haberi
Komuşum yoluna seri
Hacı Bektaş-ı Velî'dir
Ocağımızın rehberi

Dilimi kesmem duâdan
Recâ ederim Hudâ'dan
Yeniçeri ocağını
Hıfz ede Mevlâ hatâdan

Her şeb bekçi gedâ gelir
Türlü san'atları gösterir
Şevketli yılda üç defa
Kullara ulûfe verir

Bekçiniz mülâzım oldu
Seyr itmekten azîm oldu
Ulûfe alayın dahi
Vasf eylemek lâzım oldu

Kullara ulûfe çıkar
Cümle âlem seyre bakar
Dîvân olup salı günü
Cümle kul dîvâna akar

Evvel çıkar yeniçeri
Cümleden gider ileri 47a
Omuzlarında götürür
Her birisi keseleri

995 Çıkar andan cebhâneli
Ondan sonra tophâneli
Top arabacılar çıkar
Ondan sonra tersâneli

Kurmuş ol kaanunu heman
Ol gâzi Sultan Süleyman
Çıkınca kullara dîvan
Gûya ki bir âb-ı revan

Hesâbı güç değil kolay
Ramazandan mübârek ay
Üşenmezsen keseleri
Bir(er) bir(er) otur da say

Hele bana uydu bekçi
Bu sözlerden kaydı bekçi
İkibinden onüç eksik
Birer birer saydı bekçi

Bekçi dedi ben görmedim
Bunun aslını bilmedim
Ben de bir kese kapardım
Lâkin dîvana varmadım

1000 Durmuş bana bakar bekçi
Sular gibi akar bekçi
Gam çekmesin ulûfemız
Ağalardan çıkar bekçi

ÂŞIKLAR FASLI

Mevlâ sever sâdıkları
Hem ciğeri yanıkları
Bu gece ağam efendim
Vasf edelim âşıkları

Aşkın yolunda sâdıktır
Onların bağrı yanıktır
Mecnûn ile Leylâ beğim
Biri birine âşıktır

Âşık olan olur sâdık
Nice vasf eylesem lâyık

Külünk ile dağı delen
Ferhad da Şîrîn'e âşık

Derûnu gam ile dolmuş
Sanma felekten kâm almış
Arzû ile Kamber dahi
Bir birine âşık olmuş

1045 Sözlerim geldi yerine 47b
Aşk konmuş onun serine
Tâhir ile Zühre dahi
Âşık olmuş birbirine

Aşk bahşını eylemişler
Çok hikâye söylemişler
Âşık olmuş birbirine
Vâmık'la Azrâ demişler

Birı de Mihr ile Vefâ
Onlar da çekti çok çefâ
Âşık-ı sâdık olanlar
Âhirette bulur safâ

Bunlar cümle sâdıklardır
Aşk oduna yanıklardır
Varka ile Gülşah dahi
Birbirine âşıklardır

Gezerim ben de merdâne
Sözlerim cümle dürdâne
Yanmayınca rahat oldu
Âşıktır şem'a pervâne

1010 Bu kelâm da geldi dile
Alalım vasfını ele
Ey benim ağam efendim
Bülbül de âşıktır güle

Ezelden yâri görmüşler
Güzel envârı görmüşler
Cemâlul'lâh'a âşıktır
Suda dîdârı görmüşler

Kimisi mâil-i ruhsâr
Kimisi kaail-i dîdâr
Cemâlul'lâh'a âşıklar
Olur geceleri bîdâr

Hâkikat şem'inin bu dil
Yanar pervânesidir bil
Düşüp bahr-ı hakîkatte
Eder cevlânı her kâmil

Bekçi bahşiş(ni) özler
Hak-i pâye geldi bizler
Bekçi para âşıkıdır
Gûşuna girmez bu sözler

MEKTEB FASLI

1015 Bu mâh aylar yücesidir
Zevk u safâ gecesidir
Gûş edin ağam efendim
Bekçi mekteb hocasıdır

Âr u gayreti güdecek
Bu kış sılaya gidecek
Mektep hocası olunca
Beni baş kalfa edecek 48a

Açacak bir âli mekteb
Cem'olacak uşaklar hep
Kendi elif bâ'yı bilmez
Ne okudur bilsem aceb

Bekçinin çok işi vardır
Kazma gibi dişi vardır
Rabbi yessir'de bekçinin
Onsekiz yanlışı vardır

Uşaklar seyir istedi
Bizi seyre götür dedi
Bekçi aldı uşakları
Azm-i Kâğıthâne etti

Kahve ibriği kaynadı
Cümle halk bizi dinledi
Kalktı bekçi de soyundu
Uşaklarla top oynadı

Aşk ile bindiler ona
Bekçi [de] darılır Rabbenâ

Cem' oldu uşaklar başına
Tuttular sapan taşına
Bekçi de gâyet darıldı
Düştü uşak savaşına

Dedi mektebe vara(yım)
Onar değnek ura(yım)
Ben size hoca döğmeği
Nica olur göstereyim

Başını önüne eğdi
Eli de başına değdi
Gelince mektebe bekçi
Sırayla cümlesin döğdü

Dediler kalfanındır suç
Bir gün verir dediler öç

Kaçmak istedim ammâ
Bulamadım giymeğe pabuç

1025 Hocamız da gördü baktı
Dedi suçlar senin çıktı
Gelip uşaklar tuttular
Beni falakaya taktı

Dedim bekçiye ey hoca
Koyuver beni cüz'ice
Eğer beni döğmez isen
Bahşiş isteyem bu gece

Dedi olmaz sen gelirsin 48b
Köteği sen dahi yersin
Eğer bahşiş gelir ise
Sen kötekten kurtulursun

Râzıyım ben de bu işe
Dedi oğul binler yaşa
Bekçi beni döğse gerek
Himmet olmazsa bahşişe

BEKÇİ HAMAMI FASLI

Bekçiye biz ya nidelim
Gûş ediniz nakl edelim

Dedim bir gün kürt seninle
Yeni Hamam'a gidelim

Uydu bize kürt böylece
Dedim ki verme hallaca
Bir gün mukaddem sultânım
Gittik gülece gülece

Kapıya vardık biz hele
Kürt pabuçun aldı ele
Yalnayak girdi içeri
Bayıldım ben güle güle

Bizi görenler güldüler
Türk olduğumu bildiler
Neyse çıktık soyunmağa
Bir seccâde getirdiler

Dedim türke sen de soyun
İbtidâ çıkardı donun
Cümle bize bakar âlem
Türk saymıyor ardın önün

Bekçiyi soydum güç ile
Dedim türk etme acele
İçeri girmiş görmedim
Ayağında pabuç ile

1035 Hele çıkarttım pabucun
Dedim türk(e) yoktur suçun
Dün çıktı timar-hâneden
Teleklere dedim kaçın

İçeri turşu götürdüm
Nâsîhat ettim oturttum
Âdet budur diyip türke
Hep kurnalarım ovuttum

Şaşkın şaşkın durmuş bakar
Taslara göğsünü kakar
Havuza girdi sultânım
Manda gibi dalar çıkar

Dedim türke taşra kadem bas 49a
Seyr eder bizi cümle nâs
Bana der ki bu türk bekçi
Çalalım mı bir iki tas

Camları gûyâ mâhitâb
Halvetler düzenli elkab
Altun halli lüleri
Gûş u hurûş etmekte âb

1040 Selsebili duvârında
Kapı kapı (*) kenarında

(*) Kapı: Karşu?

Hamam içinde kahvesi
Bahçesi var kenarında (**)

Eyledim seyrini tamam
Hamamlar içre pek benâm
Yoktur nazarı âlemde
Görmemiş öyle bir hamam

Bekçiye kese sürdüler
Çıkmaları pak gördüler
Taşraya çıktık sultânım
Birer kahve getirdiler

Kahveleri içi(p) cânâ
Eyledik biz arz-ı senâ
Bahşiş ile mesrûr edin
Harârete olur şifâ

FENER ÇALDIRMA FASLI

Gör bekçinin hünerini
Satmış eski fenerini
Dün gece bekçi çaldırmış
Bir emektâr fenerini

1045 Bekçi fener diye ağlar
Yas tutup siyahlar bağlar

(**) Kenarında: Civarında?

Fener değil bir mahzendir
İçi dolu imiş yağlar

Haylice emektâr imiş
Kullanır on yıl var imiş
İçindeki mum yağı da
Tartarsan elli kantar imiş

İçinde mum yanar idi
Kârübanlar konar idi
Üstünde çok penceresi
Sekiz kapısı var idi

Fener değil bir han idi
Her tarafı yeksân idi
Ol fener elinde iken
Bekçi Mısr'a sultân idi

Çokmuş ma'rifet fenerde
Durur durduğu yerde
Sanma fener eski kirli
Yeni ammâ siyâh çirke 49b

1055 Âh u zâr eylemiş bekçi
Derkenâr eylemiş bekçi
Eski emekdârdır diye
Haznedâr eylemiş bekçi

Fenerin misli bulunmaz
Kadr ü kıymeti bilinmez
Üçyüzelli guruş versem
Böyle bir fener alınmaz

İşin sağ etti bekçiniz
Âdem dağıttı bekçiniz
Var mı fener bulan diye
Dellâl çağırttı bekçiniz

Çok şükür fenerin buldu
Müjdesini verip aldı
Ağalarım bu bekçiniz
İhsân için size geldi

NÂSİHAT FASLI

Sözlerimin var kıymeti
Verdim cihâna ziyneti
Bu gece bekçi babaya
Etsem gerek nasîhati

1055 Bekçi baba öğren [erkân] edeb
Kuru yere çekme teab
Bekçi baba bu sözlerim
Sana nasîhattır bu şeb

Gûş eyle bu nasîhati
Bulasın sen de râhatı
Tuz ekmek yediğin yere
Etme sakın hıyâneti

Dâimâ iyiliğe çalış
Hayr iş eslemeğe alış
Hak'tan mağfiret umarsın
Küsülü olursan barış

El ile inâda düşme
Yarın cehennemde pişme
Elinle komadığ[ın] yere
Kıl hazer sakın yapışma

Sormayınca söz söyleme
Kimseye bühtân eyleme
İftirâ etme kimseye
Gammaz olup koğulama

Bakma gel aybına elin
Pek sakın gözünle dilin 50a
Herkesin kadrini anla
Gözle erkân ile yolun

İki işit de bir söyle
Çok gülmekten hazer eyle

Her söze asma kulağı
Sakın deme şöyle böyle

Bekçi sakın hizân olma
Dâim hatır bozan olma
Sen yakın ol dinlemeğe
Benim gibi ozan olma

Bekçi hele yüzüm aktır
Sana nasîhatım çoktur
Taamu'llâha rast gelsen
Sakın deme karnım toktur

Bildiğini bilmem deme
Gâhi ağla gülmem deme
Sana ihsan gelir ise
Lûtf eyleyip alınam deme

1065 Kendin ser-firâz eyleme
Sözü pek dırâz eyleme
Sana bahşiş verirlerse
(Almam) diye nâz eyleme

YENİCÂMİ VE NÛRUOSMANİYE CAMİİ FASLI

Köhne sözü neyleyelim
Tâze edâ eyleyelim
Şevketlinin câmisinin
Evsâfını söyleyelim

Yenicâmi oldu binâ
Sarf olundu emek ona
Vasf edeyim cümle size
Gûşu tutarsanız bana

Mermerleri cümle aktır
Her tarafın seyr et baktır
Görenler tahsin ediyor
Resminin meseli yoktur

Bulunmaz onun kıymeti
Bir yerde yoktur ziyneti
Tâliblere aş verirler
Bir yanında imâreti

1070 Bir tarafta kitâb-hâne
Köşeye düşmüş şâhâne
Al boyalı parmaklıklar
Nazar olunur her yana

Ne güzeldir Yenicâmı
Gider Şâm'a şarka nâmı 50b
Müezzini kaçtır bilmem
Üçtür velâkin imamı

Şadırvanın üçdür bâbı
Ayn-ı hayât gibi âbı
Onikidir onda sütun
Bekçiden alın cevâbı

Her tarafı düzülmüştür
Seyr olunup gezilmiştir
Kapı üstünde âyetler
Altun ile yazılmıştır

Tabakalarda her direk
Sarf olunmuş anda emek
Gûyâ namaza durmuştur
Kıbleye karşı her direk

1075 Câmi oldu gâyet lâtîf
Her tarafı pâk ü nazîf
Çepçevresi altun ile
Yazılmıştır Feth-i Şerîf

Tabakanın kandilleri
Yıldız gibi vermış feri
Cümle kandilleri billûr
İbret-nümâ askıları

Askıları dahi billûr
Kandilleri bahş ede nûr
Anda namazı kılanlar
Dâim bulur zevk u sürûr

Temâşâya vardım onu
Seyr eyledim ol unvânı
Suâl eyledim ismini
Dediler Nûr-i Osmânî

Minberine nazar kıldım
Mihrâbına yüzüm sürdüm
Mihrâbın iki yanında
İki döner direk gördüm

1080 Câmi'de var çok gösteriş
Baktıkça görünür bir iş
Mihrâb önünde asılı
Buhurdanlıkları gümüş

Mermerleri bulmuş cilâ
Her birisi verir ziyâ
Halıları mihrablıdır
Beş vakti anda kıl edâ

Sebîlinin maşrabası
Altun yaldızlı hepisi

Bî-bedel resm dökmüşler 51a
Acâib ra'nâ kafesi

Sâhibü'l-hayra kıl duâ
Nûş eyle âbın dâimâ
İmâretin karşısında
Bir çeşme olunmuş binâ

Dün musluğu oldu revân
Kana kana iç sen heman
Hayırsız çeşme misâli
Bir direk üstünde heman

1085 Vasfım pirler nefesidir
Gûyâ bülbül deresidir
Üstündeki kafes heman
San kanarya kafesidir

Musluğun nâzik burması
Seyrine lâzım varması
Gâyet ile gernâmeli
Musluk altında kurnası

İki minâresi bâlâ
Mevzun olmuş katı a'lâ
Böyle lâtîf minâreler
Görmedim cihanda hâlâ

Kıldım nazar her yanına
Pencereler dört yanına
Afv ediniz kusûrunu
Kılman nazar noksanına

OCAKLAR FASLI

Ma'rifet bahrin neyleyem
Arz-ı hünerler eyleyem
Bu gece âl-i Osmân'ın
Üç ocağını söyleyem

1090 Baş ocağı yeniçeri
Kırkbinden artuk askeri
Yol u erkân-ı tarîkat
Göstermiş onun askeri

Küffâra salar kılıcı
Gûya ki bir can alıcı
Ejder misâli her biri
Elli kâfire salıcı

Pirleri gâyet uludur
O da Mevlâ'nın kuludur
Yeniçerilerin pîri
Hacı Bekşaş-ı Veli'dir

Kaanun-i Sultan Süleyman
Söylemiş kullara ihsan 51b
Cansız duvarı yürüten
Hacı Bektaş gelmiş heman

İcâd edip bu askeri
Adın komuş yeniçeri
Hayr ile dâim anarlar
Üstâdı olan serveri

1095 Ocağın biri cebhâne
Odaları hâne hâne
Cenge girerler her biri
Koyun misâli kurbana

Onlarda cümle mühimmât
Cenge lâzım olan âlât
Küffâr ile ceng ettikçe
Dönmez geri eyler sebât

Topçularda cümle erdir
Yiğitleri mu'teberdir
Topların üstüne yakın
Onların kârı toplardır

Top çeker küffâr üstüne
Kal'asın yıkmak kasdına

Düşman için onlar hazır
Yaman kasd etmez dostuna

Topları gûyâ ejderdir
Ateş-endâz bir askerdir
Karşı durulmaz cengine
Bir güllesi kırkbin erdir

Cümlesi birdir ocağın
Herbiri açar sancağın
Sadâsı erip kâfire
Eridir yürekte yağın

Neylesin bekçi söylesin
Dilde duâlar peylesin
Asker-i İslâmı Mevlâ
Dâim hatâsız eylesin

KAPULAR FASLI

İstanbul'un kaçtır bâbı
Hep kapının var bevvâbı
Ağalarıma bu gece
Versem gerektir cevâbı

Bahçekapısı âlîdir
Sarayburnu hoş yalıdır
Yalı köşkü bahre nazır
Anda cennet misâlîdir

Geçince Balıkpazarı
Ketecilerle attârı
Zindankapısı âşikâr
Balmumcular ider kârı 52a

1105 Odunkapısı yanları
Keresteci dükkânları
Ayazmakapısı'nın da
Pekmezci yaz dükkânları

Zeytuncular Unkapanı
Balıkçılardır bir yanı
Kundakçılar tüfenkçiler
Cibâli'ye kıl seyranı

Yenikapı'da var hamam
Ayakapısı da tamam
Petrekapısı kilise
Fener'in kumudur bed-nâm

Balat'da yehud cem'olur
Cumartesi ısız kalır
Ayvansaray hoşça yerdir
Sultansaray'ı anılır

Eğrikapı'da Mumhâne
Taksimi vardır seyrane
Edirnekapısı dahi
Zevk bahş eyler irfâna

1110 Bayrampaşa bostanları
Cem' olurlar varanları
Topkapı da medh olunur
Etrâfının seyranları

Yenikapı mevlev-hâne
Dedeler başlar devrâne
Pazarertesi perşembe
Cem'olur yârân seyrâna

Ziyârettir mezâristan
Etrâfı bağ ile bostan
Silivrikapısı'nda hem
Cem' olur harmana dostan

Gâyet muhkem Yedikule
Bucakbâğı meşhûr hele
Ey benim ağam efendim
Narlıkapı'yı almam dile

Samatya'da cem' olurlar
Seyrine âlem gelirler
Davutpaşa iskelesi
Zevkini âlem bilirler

1115 Yenikapı'ya varılır
Oduna çeki kurulur

Eşkiyâsı yâranları
Kenâr-ı bahre derilir

Kumkapı da hoşca yerdir
Etrâf(ı) çoğu kâfirlerdir
Bezm ehli anda zevk eder 52b
Ehl-i dile mu'teberdir

Çatladıkapı'nın yanı
Seyr eyle Cündî meydanı
Ahırkapı'da olunur
Bahr-i sefîd'in seyrânı

Kapıları ettik tekmîl
Sözlerimiz oldu tatvîl
Ağam efendim sultânım
Bahşişe ediniz ta'cîl

VASF - I KAMER

Oniki aydır bir sene
Lûtf-ı Hudâ'yı bilsene
Bir ayımız otuz gündür
Bir bir saya(m) dinlesene

1120 İlk gecesi hayâl olur
İkincisi hilâl olur
Üçüncüde nûru artar
Dördüncü bî-melâl olur

Beşincide artar mâye
Altıncıda benzer yaya
Yedinci gece fer verir
Sekızincide bak aya

Dokuzuncu gece ra'nâ
Onuncu gecede zîbâ
Onbirinci gece verir
Âleme nûr ile zîyâ

Onikide şu'lelenir
Onüçünde ziyâlanır
Ondördü bahş eder nûru
Onbeşi gâyet bedr olur

Onaltıncı gece yeksan
Onyedide bulur noksan
Onsekizde ay eksilir
Kudretine baksın insan

1125 Ondokuzunda gece doğar
Gör yirmide nice doğar
Bir yıldızı dahi vardır
Ay ile bilece doğar

Hem olunca yirmibirı
Az olur kamerin feri
Gece yarısında doğar
Kıl yirmiikide seyri



Yigırmiüçde eğrilir
İki uçları sivrilir
Yirmidörtte ziyâsı az
Hükm-i Hudâ'dır dürülür 53a

Yirmibeşte az olur nûr
Yirmialtıda gider bodur
Yiğirmiyedide cânâ
Ziyâsı da noksan olur

Yirmisekizine hilâl
Arz eder seherden cemâl
Ey benim ağam efendim
Yirmidokuz hayâl meyâl

1130 Doğmaz otuzuncu gece
Gör kudret-i Hakk'ı nice
Kudretine akıl hayran
Yaş ile kış gündüz gece

Bir ayı tekmil eyledik
Her gecesin bir bir dedik
Bahş olunsun lûtf u kerem
Sözü tamâmen söyledik

BÜLBÜL FASLI

Gûş edin şîrin güftârı
Söylerim nâzik eş'ârı
Başladım bülbül-nâmeye
Neylerim gül gülizârı

Bülbül nevâda gülşende
Gül de eyler nâz u hande
Başladım bülbül-nâmeye
Gûş edin söyleyem ben de

Açalım kalbin pasını
Geçelim aşk deryâsını
Andelîb-ı nevânın
Gûş eyleyin edâsını

Bülbülün efgandır kârı
Dâimâ etmekte zârı
Âşk olmuştur gülzâra
Böylece halk etmiş Bârî

Gülşende açılmış gülüm
Bâğ-ı cihanda sünbülüm
Eylerim türlü edâlar
Gülşen içinde bülbülüm

Bülbülün güldür feryâdı
Bir kimse eylemez dâdı
Âşık olmuştur gülzâra
Dâim nevâdır mu'tâdı

Şekl-i hezâr âh eylerim
Fâni cihânı neylerim
Gülistanda hâfız oldum 53b
Bahrü'l-maânî söylerim

Andelîb oldum her zaman
Eylerim âh ile efgan
Mantıku't-tayrı okudum
Söylerim kuş dilin ayan

1140 Bülbülüm iz'ân eylerim
Azm-i gülistân eylerim
Mevsim-i güldür sultânım
Onunçün efgân eylerim

Her şebde feryât eylerim
Feryâd ü zâri peylerim
Ben gececi bülbül gibi
Şem'-i fânûsa söylerim

Derdlere Hak ola tabîb
Dîdârını ede nasîb

Her gece bezm-i gülşende
Şakırım şekl-i andelîb

Sözlerim gûş eylediler
Âferinler söylediler
Erbâb-ı diller bendene
Âferin bülbül dediler

Bekçı gedâ sultânîdir
Bahrü'l-maânî kânıdır
Bendeyi bülbül eyleyen
Ağaların ihsanıdır

PEJMÜRDELER FASLI

1145 Bekçinin pejmürde tâcı
Hastadır cüz'i mizâcı
Dedim niçin keyfin yoktur
Edelim sana ilâcı

Bekçi keyfim yoktur söyler
Bana ahvâlin arz eyler
Dedimki canın ne ister
Dedi can taamı neyler

İstemez canım taâmı
Gûş edin bu hûb kelâmı

Anca cüz'i taam olsa
Eyler idim iltimazı

Yüzbin yumurta kaygana
Kahvealtı gelse bana
Kırksekiz bin okka reçel
Yesem ekmek bana bana

Yüzbin koyun olsa azdır
Sanma kim bu sözüm nazdır 54a
Onsekiz bir susığırı
Boğazladırsın üvezdir

Yüzbin dâne tavuk lâzım
Ol kadar ördekle kazım
İçi dolmuş olsa cümle
Fıstıkla bâdemle üzüm

Yüzbin kuzu içi dola
Yüz (bin) balık pişmiş gelse
Kırk ellibin dâne çörek
Yüzellibin somun ola

Bekçinin karıncığı aç
Edelim derdine ilâç
Kırkbin sini börek ister
Ol kadar baklava güllâç

Yüzyirmibin okka kiraz
Var ise yeyelim biraz
Onbin okka kara dutla
Kırkbin okka olmuş üvez

Çektim yemekten ayağı
Almaz tabîat bayağı
Yüzbin kile pilâv pirinç
Onbin yedek ola yağı

1155 Zerdeye gelince nevbet
Kırk kazanın yer mi minnet
İçti üstüne bekçi
Bin bâdiye karlı şerbet

Bu taamlar derkâr olsa
Bekçiye âşikâr olsa
Keyfin de yetişdirmeğe
Üç dört ahval esrâr olsa

Bekçi her dem keyfin yutar
Şakır bülbül gibi öter
Yüz okka burc ile afyon
Bekçinize ancak yeter

Bekçiniz harcından kaçar
Bâd-ı hava olsa eger
Yediyüz lüle tütünle
Üçyüz tütün içer

Bekçinin derdini bilin
Çeşminin yaşını silin
Bekçi açlıktan hastadır
Derdine devâlar kılın

1160 Lûtf edip minnet ediniz
Can ile hizmet ediniz
Bekçinizi bir gececik
İftâra da'vet ediniz

KANDİLLİ FASLI

Sözlerim hep revnaklıdır
Bekçinin evvel aklıdır
Bu gece vasf edeceğim 54b
Kandilli bahçe naklidir

Yapıldı bî-bedel hakka
Bulunmaz hiç ona hemtâ
Serâpâ oldu pek â'lâ
Ne zîbâ oldu Kandilli

Vasf edeyim hamamını
Billûr'a benzer câmını
Dedim muallâ nâmını
Ne zîbâ oldu Kandilli

Dellâkleri râyetlidir
Her cânibi ziynetlidir
Gâyet ile rağbetlidir
Ne zîbâ oldu Kandilli

1165 Pek müferrih câmekânı
Ortasında şadırvanı
Mücessem olur dört yanı
Ne zîbâ oldu Kandilli

Câmi'nin yok bahâsı
Gâyet âlîdir binâsı
Âdemin artar safâsı
Ne zîbâ oldu Kandilli

Kıldım nazar mihrâbına
Çeşmenin kandım âbına
Târih yazılmış bâbına
Ne zîbâ oldu Kandilli

Kandilli güzel mahaldir
Her yalısı bî-bedeldir
Cümle etrâfı güzeldır
Ne zîbâ oldu Kandilli

Ne müzeyyen kahve-hâne
Bir biriyle düşmüş yan yana

Otur bak bahr-i ummâna
Ne zîbâ oldu Kandilli

Kepenkleri olmuş güşâd
Oturanlar oldu dilşâd
Güzel resm eylemiş üstâd
Ne zîbâ oldu Kandilli

Âb-ı hayattır suları
Vasf eylesem vardır yeri
Hakka müferrih her yeri
Ne zîbâ oldu Kandilli

Kandilli güzel etrâfı
Sözlerimiz oldu sâfî
Bahşişe himmet buyurun
Bitti Kandilli evsafı

EYYÜB FASLI

Halkı seyrâna varalım
Bezm-i irfâna varalım 55a
Eyleyelim ziyâretin
Eyyüb Sultân'a varalım

Cum'alar olur seyrânı
Cem' olur cümle yârânı

Eyyübsultan türbesinde
Keselim biz de kurbanı

1175 Câmisi Eyyüb Sultân'nın
Secdegâhıdır irfânın
Cedid iki mınâresi
Yapılmış mükemmel onun

Mahfeller yapılmış âlî
Her kasrı cennet misâli
Eyyüb Sultan türbesinin
Uçuyor gözde hayâli

Cem' olup yâranı gezilir
Harçlığı altun bozul(ur)
Mezâristâna çıkarlar
Oturup herkes dizilir

Eyyüb içi gerçi darlık
Bahçeler ayvalık narlık
İdris köşkü müferrihtir
Üst yanındadır karlık

Seyri tekmîl eyler isen
Dahi ne vardır der isen
Buyur dükkâna çelebi
Cızbız kebâbı yer isen

1180 Havada gör nice yazı
Kaymakçılar eder nâzı
Şeytan çarşısında dahi
Yaparlar envâ'i sazı

Bardakları gûne gûne
Görenler döner mecnûna
Uşaklara tef alalım
Tanburu benzer kaanuna

Fır fır döner fırıldaklar
Çın çın öter çıngırdaklar
Uşakların bezistânı
Katı çoktur oyuncaklar

Taraf taraf etmekçiler
Bir tarafı çömlekçiler
Ey benim ağam efendim
Bahşiş istiyor bekçiler

KADİR GİCESİ FASLI

Açılır bâğ ile bostan
Mübârek Kadir Gecesi
Salınır hûr ile gılman
Mübârek Kadir Gecesi

1185 Eyleyelim âh ile vâh
Yine eriştire Allâh 55b
Afv olur çok günah
Mübârek Kadir Gecesi

Olundu âleme müjde
Getirir âlemi vecde
Ağaçlar ediyor secde
Mübârek Kadir Gecesi

Gökler kapısı açılır
Âleme rahmet saçılır
Hulle donları biçilir
Mübârek Kadir Gecesi

Bu gece hürmetli olur
Mü'minlere kutlu olur
Acı sular tatlı olur
Mübârek Kadir Gecesi

Makbûldür cümle dilekler
Zemîne iner melekler
Çarha girer hep felekler
Mübârek Kadir Gecesi

1190 Cümle âlem mesrur olur
Hep günahlar mağfur olur
Cümle yer gök pür-nûr olur
Mübârek Kadir Gecesi

Terk edip hâb-ı gafleti
Edelim Hakk'a tâati
Kulun makbûldür hâceti
Mübârek Kadir Gecesi

Ne lâyıkdır nâim olmak
Güle güle sâim olmak
Çok sevabdır kaaim olmak
Mübârek Kadir Gecesi

Hakk'a gönül bağlayalım
Ciğerimiz dağlayalım
Sabâha dek ağlayalım
Mübârek Kadir Gecesi

Afv olur cürm ü hatâlar
Hakk'ın emrini tutalar
Bekçiye olsun atâlar
Mübârek Kadir Gecesi

CEBHÂNE FASLI

1195 Vâcib oldu bize duâ
Şâh-ı cihâna ibtidâ
Ömrünü efzûn eyleye
Ol Hazret-i Bârî Hudâ

Duâlar okur dilleri
Vakt-i sahûr bülbülleri
Hâk-i pâye yüzler sürüp
Geldi davulcu kulları

Bir biliriz Hudâ'mızı
Makbûl ede duâmızı
Hak hatâdan hıfz eylesin 56a
Leyl ü nehâr ağamızı

Bülbül gibi sadâmızı
Gûş eylesin duâmızı
Hakk'a emânet eyledik
Kethudâ beğ ağamızı

Çavuş ağa hazretlerin
Dâim ede devletlerin
Gün be gün izdiyâd etsin
Hazret-i Hak izzetlerin

1200 Besmeleyle çıktık yola
Herkes murâdını bula
Cümle çorbacı ağalar
Dâim selâmette ola

Bu ocağın nâmı çoktur
Cengde hem akdâmı çoktur
Bu halk-ı âlem içinde
Gâyetle ikrâmı çoktur

Cebhâneli cümle erdir
Yiğitleri mu'teberdir
Cebhâne üstüne yakın
Mühimmâta eminlerdir?

Davud nebî ocağıdır
Küffârın dilde dâğıdır
Şimdicek bâb-ı cebhâne
Gûyâ ki cennet bâğıdır

Cümle ocağın erleri
Birdir pîr ü perverleri
Cebhâne erlerinin
Davud Nebîdir pirleri

1205 Askerimiz firâvandır
Cümle gâzîler ayandır
Bu cebhâne askeri
Her biri bir kahramandır

Cümle mühimmât andadır
Ceng için âlât andadır
Kılıç tüfenk zırh u kalkan
Cümle silâhât andadır

Hoşça edâlardan gayri
Hakk'a recâlardan gayrı
Elimızden yâ ne gelir
Hayır duâlardan gayri

Dâim Hudâ ma'mûr ede
Sancağını mansûr ede
Ocağa eğri bakan(ı)
Bârî Hudâ makhûr ede

TENBELLER FASLI

Sözüme der isen belî
Gel sakın kınama eli 56b
Sız(ler) e nasîhatım vardır
Koğun evlerden tenbelı

1210 İşe güce eli varmaz
Uy(anır) yüzünü yumaz
Gel sakın uğratma eve
Hizmet etmekte yaramaz

Yattığı yeri süpürmez
Gözü hiç hizmeti görmez
Ayak üstünde bulunsa
Üşendiğinden oturmaz

Hizmet etmeğe üşenir
Bir yemek olsa döşenir
Bulsa eger beygir gibi
Durduğu yerde kaşanır

Döşeğin gündüzden yayar
Bir iş buyursalar kayar
Ocak başına uğramaz
Sahanı uzaktan sayar

Tenbel işine el güler
Yattığı yerden (un) eler
El yıkamağa üşenir
Elin koltuğuna siler

1215 İş buyurma tenbellere
Gülüç olursun ellere
Üşenir kal(k) mağa işer
Minderi döner sellere

Tenbel bu söze başlardı
Kışın külhanda kışlardı
İş iyi olaydı eger
Beğler paşalar işlerdi

Yakışır mı bak demişler
El ile ayak demişler
Meşhûr meseldir atalar
Tenbele dayak demişler

Tenbele yat kal deseler
Mumun yüzün al deseler
Tenbelin hâli nic'olur
Al davulu çal deseler

Bekçinizin başı keldir
Bu söz bekçiye keseldir
Bekçinizi sorarsanız
Hele sultânî tenbeldir

1220 Namaz kılmağa üşenir
Davul çalmağa üşenir
Ben böyle tenbel görmedim
Para almağa üşenir

SAN'ATLAR FASLI

Uşaklıkta ana ata
Beni verin bir san'ata
Dedim canım babacığım 57a
Beni verin bir san'ata

Saatçiliğe verdiler
Ol san'atı hub gördüler
Sonra oldum at hamalı
Bana beygir sürdürdüler

Tabak oldum serdim meşin
Akçasını yedim peşin
Dülger oldum uşaklara
Kızak yaptım bütün kışın

Her san'ata urdum elim
Şâirlikte meddâh idim
Usandım çarh çevirmekten
Sırmakeşlik büktü belim

Kavukçulukta üstâdım
Tepe dikmekte hastayım

Cum'a gün ne zaman olur
Üstâdımdan izin isteyim

Kazancılıkta yoruldum
Bir gün üstâdıma darıldım
Bana oyun gibi geldi
Kolancılığa sarıldım

Berberliğe heveslendim
Kan almasını öğrendim
Çadırcılığa verdiler
İkibuçuk gün eğlendim

Mutaflığı kolay sandım
Yorgancılıkta aldandım
Bir terziye şâkird oldum
İki saatte usandım

Çiftçilikte oldum öküz
Manavlıkta tükendi söz
Boyacılık edemedim
Hallaclıkta oldum uyuz

1230 Çörekçinin ağır işi
Güç yakmak külhan ateşi

Paçacılık edemedim
Sırıtıyor gördüm başı

Okçu yaycı olsam olmaz
Kimse şâkirdliğe almaz
Destereci burguculuk
Kesercilik beni bilmez

Bakkallıkta zarar ettim
Cümle san'atları gezip 57b
Borçlulardan firâr ettim
Bekçilikte karâr ettim

Şâirliğe ettim heves
Sözleri anlamaz herkes
Dünbelektir sazım (benim)
Bu kaldı elde kârım pes

Bir kez ulayıcı oldum
Ben koyun sayıcı oldum
Âkıbeti bekçi olup
Gümüş arayıcı oldum

BURSA FASLI

1235 Gezinelim sağ ile sol
Ağam dâim safâda ol
Üçü dahi payitahttır
Edirne Bursa İstanbul

Edirne'nin Atpazarı
İstanbul'un Batpazarı
Bursa'nın Tahılpazarı
Edirne Bursa İstanbul

Edirne şehri Tunca'sı
Bursa'nın da kaplıcası
İstanbul'un Dolmabahçe'si
Edirne Bursa İstanbul

Âdemin canı eğlenir
Medhin etseler dinlenir
Yedi iklimde söylenir
Edirne Bursa İstanbul

Anlarda irfan bulunur
İnsan eğlenip kalınır
Zevk u safâsı olunur
Edirne Bursa İstanbul

1240 Bursa'daki Emirsultan
İstanbul'da Eyyübsultan
Edirne bağ ile bostan
Edirne Bursa İstanbul

Edirne'de Meriç akar
Bursa dağı anber kokar
İstanbul'da irfan çıkar
Edirne Bursa İstanbul

Edirne kân-ı safâdır
Bursa da medhe sezâdır
Üçünün de misli nâdir
Edirne Bursa İstanbul

Bursa'nın var Keşişdağı
Edirne'nin çokdur bağı
Hem budur sözümün sağı 58a
Edirne Bursa İstanbul

Bursa cennet misâlidir
Şehr-i İstanbul yalıdır
Üçü de şehri âlîdir
Edirne Bursa İstanbul

ZİYÂFET FASLI

1245 Âr u gayret gütsek bekçi
Zevk u safâ etsek bekçi

Bir ziyâfet olsa bize
Senin ile gitsek bekçi

Dinle sözümün sağını
Eritdim yürek yağını
Ben yiyeyim kazla ördek
Bekçi yesin kazdağı'nı

Bekçi seviyor akçayı
Yolda düşürmüş bohçayı
Bana verseler dolmayı
Bekçiye Dolmabahçe'yi

Geze geze oldum sâi
Güç ile bulduk burayı
Ben yiyeyim zerde pilâv
Bekçi yesin Bandırma'yı

Ben kulun yer iken mantı
Bekçi de yesin suymantı
Sopa silmesini görüp
Onu dahi yenir sandı

Bekçi bilmez hodu tayı
Yanında taşır baltayı
Salatayı ben yer iken
Bekçi yesin Galata'yı

Erisin yürekte yağı
Dinlesin sözümün sağı
Ben buzlu hoşaf yer iken
Bekçi sen ye Keşişdağı

Sen .... aç pasını
Göstermem sana tasını
Ben tavuk çorbası yiyem
Sen ye kolluk sopasını

Gezme sürünü sürünü
Bir gün yüzerler derini
Ben yiyem baklava börek
Sen ye Kapalufurun'u

Gör bekçinin işlerini
Bilemmemış dişlerini
Ben bal zeytun yiyem
Bekçi çakıl taşlarını

1255 Bekçi sözüme gülesin
Senden yanadır bilesin
Muhallebi sütlaş bana
Sen yiyesin Kızkulesi'n 58b

Sen de düştün dile bekçi
Benzedim ben güle bekçi
Bana verirler bahşişi
Sen avcunu yala bekçi

MİRASYEDİ FASLI

Gûş edin bu makaalimi
Sizlere diyem hâlimi
Bir mîrasyediye çattım
Nakl edeyim ahvâlimi

Bir bezirgân oğlu imiş
Üçyüz kese mîras yemiş
Günde on guruş akaaret
[Belki] onbeş guruş olur demiş

Gâyetle cömert dediler
Hayli gürbüz merd dediler
Dahi bir bönce toycadır
Duymadın bir ferd dediler

Su gibi altun harc eder
Kalmamış kalbinde keder
Bunca malı cem' eylemiş
Oğlu yesin diye peder

Bana bunu bildirdiler
Ağlar iken güldürdüler
Züğürtlükten ağlar iken
Çeşmim yaşın sildirdiler

Bir hâl ile vardım çattım
Takyemi göklere attım

Kapı[sı] önünde bir gece
Eşiğin yaslanıp yattım

Çıktı beni seyr eyledi
Sen burada n'ararsın dedi
Aldı beni girdi eve
Lûtf ile bana söyledi

Dedim oldum bir bezirgân
Bana kimler olur akran
Kimseye baş eğmez oldum
Gözüme görünmez yâran

1265 Gezdim onunla subh u şâm
İki ay görüştüm tamam
Bir parasın alamadım
Hilâf değildir bu kelâm

Her seher kahveye gelir
Yârenlere ülfet kılar
Kahvaltısın sorarsan
Bir akçalık simit alır

Kendisi yer eller bakar
Sende bir gül görse kokar 59
Simidin yarısın yiyip
Yarısın koynuna sokar

Kimse bilmez baş akçasın
Götürmez dağ taş akçasın
Benden almağla başladı
Hafta(lık) tıraş akçasın

Beni bu fikirler aldı
Gayret de bağrım deldi
Mîras yedi çelebimiz
Bir gün de pabucum çaldı

1270 Benden ödünç akça ister
Sana sonra veririm der
Ben kendi kârımdan âciz
O benden dahi derbeder

Borç edindim hayli vâfir
Kimse saymaz oldu hatır
Ayasofya Külhanı'nda
Postu varmış anda yatır

Beni hizân etti hele
Böyle pakçe girmez ele
Bir yârana nakl eyledim
Öldü gitdi güle güle

ALTIN FASLI

Rahm ediniz bekçinize
Yorulmuş çok geze geze

Akçaların envâ' ını
Saysam gerek bu şeb size

Söylerler dürri meknûnu
Kim (olmaz) (*) onun meftûnu
Gâyet ile müferrihtir
Bacaklı Macar altunu

1275 Altunun cümlesi mergûb
Herkes yanında da matlûb
İsterim Bârî Hudâ'dan
Yüzbin dâne zer-i mahbûb

Âdemin açılır gözü
Dâimâ şen olur yüzü
Her kimin koynunda olsa
Fındık altun(un) yüzü

Kiminin koynunda dolu
Kiminin erişmez eli
Sevmeyen zencirli altunu
Ya delidir yâhud velî

Sözüm sana değildir kem
Sevme gel altunu her dem

(*) Sevmez

Bekçi (sen) altun taşıma 59b
Sarılığa uğrar âdem

Edeyim sana horata
Bekçi başına giy barata
Gel sakın darılma bekçi
Başına düşerse zolata

1280 Suleyi bekçi ne eder
Yeni guruş kırka gider
Tokadı elli paraya
Alınmağa bakkal nâz ider

Yarımlık devlet az urup
Ziyâdesi dahi urup
Beşliği muşambaya sarıp
Bir akçalık mangır alıp

Üç akça bir para ıle
Gâyet rağbetlidir hele
Umarım bu şeb bekçiyi
Turalıca para ile

RÛZ-I IYD (BAYRAM GÜNÜ FASLI)

Kıl nazar sağ ile sola
Kalbiniz sürûrla dola
Ey benim devletli ağam
Iydınız mübârek ola

Düşmen hazan gibi solsun
Dostlarım şâd olup gülsün
Benim aziz komşularım
Iydınız mübârek olsun

1285 Erıştik çün eyyâm-ı ıyd
Olasınız gamdan baîd
Ey benim ağam efendim
Rûz-ı ıydın olsun saîd

Bekçi sözün var mı bana
Sözlerim hep senden yana
Hiç elem çekme a bekçi
Hazırlandı yağlık sana

Budur sizlere sözümüz
Uyku görmedi gözümüz
Iyd-ı şerif günü bu gün
Bakalım nedir sözünüz

Davulum köşktür kasayım
Bu yola kadem basayım
Bir ağırca askı verin
Ben de davulu asayım

Sözlerimi hep düzeyim
Askı seyrin size diyim
Bir ağırca askı verin
Göğsüm gererek gezeyim

1290 Dost gülüp düşman ağlasın
Firkatle ciğer dağlasın 60a
Iyd-ı şerif günü bu gün
Askıyı berber bağlasın

Görenler maşallah desın
Gönlünden koyunlar versin
Gâfil olma(n) komşularım
Bekçiye de yağlık gelsin

Yolları gözetir oldum
El bağlayıp dîvan durdum
Bir yağlık için sultânım
Yoluna hâk-i pây oldum

Bahşiş değildir murâdım
Yağlık içindir murâdım
Bir yağlığa değmedik mi
Odur benim hem inâdım

KALYONLAR FASLI

Akdeniz'e eyler sefer
Altı ay deryâda gezer
Alay alay olur gider
Yelken açar kalyonlarım

1295 Kâfirlerin izin sürüp
Küffâr gemisini görüp

Korsanın ardınca varıp
Ateş saçar kalyonlarım

Top atınca koyar duman
Hasmına vermezler aman
Deryâlarda sanki heman
Kuştur uçar kalyonlarım

Kesilmekte kurbanları
Hıfz (ede) Hudâ onları
Dürbün ile korsanları
Görüp seçer kalyonlarım

Yiğitleri geçer candan
Yoktur korkusu düşmandan
Kâfirlere kızıl kandan
Kaftan biçer kalyonlarım

Kapudâne iryâlesi
Paturna karavelesi
Deryâ için velvelesi
Sancak açar kalyonlarım

Görenleri hayrân eder
Kal'aları vîrân eder
Deryâları seyrân eder
Konup göçer kalyonlarım

Deryâya girdiği zaman
Düşmana erdiği zaman
Korsanı gördüğü zaman 60b
Kanın içer kalyonlarım

Dâim kovar a'dâları
Devr etmede adaları
Yarıp gider deryâları
Köpük saçar kalyonlarım

Yürür bâd-ı sabâ ile
Cümlesi de sıra ile
Toplar atıp alay ile
Bir bir geçer kalyonlarım

BALIKLAR FASLI

Tut kulak bekçi lâfına
Eyle nazar etrâfına
Bu gece geldım başlayam
Balıkların evsâfına

1305 Olta ile tut mercanı
Kılıç balığıyle canı
Desdeğirmi bir balıktır
Öyle yaratmış kalkanı

Bekçinizin adı Bekir
Erdik yuvaya çok şükür

Balıkların pâdişâhı
Gâyet a'lâ olur tekir

Uskumru gerçi mu'teber
Gâyet leziz olur lüfer
İstavrid ile ispari
Bir balık var idi dülger

İzmari (dı) herkes tutar
Balıklar bir birin yutar
Uskuruna elin sürme
Dikeni eline batar

Gelincik balığı güzel
Kırlangıc da ona bedel
Sukunkuru vasf edelim
Kefalin çorbası mahal

Gümüştür a'lâdan a'lâ
Hamsiye ne diyem cânâ
Kadirga balığın dahi
Büyük yaratmıştır Mevlâ

Lâpina dahi deryâda
Yâd olunmadı bâlâda
Levrekle kaya balığı
Orkünoz kaldı arada

Timsah balığı Nil'de bil
Ben yunusa uzatmam dil
Zargana ismin diyelim
Kalmaya arada müşkil

Balıklarda çok kîl u kaal
Cümlesini demek muhâl
Bu kadarca ma'zur ola
Balıkları kıldım icmâl 61a

DONANMA FASLI

Gûş edin bekçi ednâyı
Söylesin nazm-ı ra'nayı
Ağam efendim bu gece
Vasf edeyim donanmayı

1315 Bekçi yüzüme bakıyor
Yolda su gibi akıyor
Akdeniz'e saâdetle
Her yıl donanma çıkıyor

Çünkü rûz-ı Hızır olur
Gemiler mühimmât alır
Çıkmak için Akdeniz'e
Donanma da hazır olur

Çün verilir fermanları
Seyr eyle sen de onları
Beşiktaş'a çektirirler
Birer birer kalyonları

Kapudâne rehberidir
Vasf eylesem yeridir
Ardınca patuma yürür
Kalyonların serveridir

Dahi ardınca iryâle
Küffârın bağrını dele
Donanmanın çıktığı gün
Seyr eyledim ben de hele

Ol günü cümle halk bilir
Temâşâ etmeğe gelir
Kapudan paşalar dahi
Baştarda(ya) süvar olur

Baştarda o gece gider
Mehterhânesini döğer
Bir birinin ardınca
Çekdiriler alay eder

Atarlar bunca topları
Bahri tutar dumanları

Vardiyanlar düdük çalar
Kürek çeker payzanları

Seyirci olur âmâde
Kayıklar ile deryâda
Ol kadar cem'iyyet olur
Seyirci hadden ziyâde

Teşrif eder sâhib-devlet
Dolmabahçe'ye ziyâfet
Kapudan paşaya ol gün
Verilir izinle ruhsat

Ziyâfetler nizâm olur
Arada çok kelâm olur
Bizim dahi sözlerimiz 61b
Bahşiş ile tamâm olur

EHL-İ KEFY (FASLI)

Ehl-i keyf(e) helva çörek
Petsi ile ballı börek
Kadayıfa ek şekeri
Ehl-i keyfe tatlı gerek

Dolu olsa evin içi
Yağ bal olsa bir kaç fıçı

Kızıl üzüm bâdem içi
Ehl-i keyfe tatlı gerek

Çok ararız biz bu ânı
Haylice sürdük safâyı
Pek severiz baklavayı
Ehl-i keyfe tatlı gerek

Yaraşır kebabla kirde
Devâ olur ehl-i derde
Pilâvın yârânı zerde
Ehl-i derde tatlı gerek

1330 Yahniyle dolma istemez
Ekşili köfteyi yemez
Muhallebiye yok demez
Ehl-i keyfe tatlı gerek

Sözlerim cümle güzîde
Söylerim rengin kasîde
Peynir şekeri akîde
Ehl-i keyfe tatlı gerek

Sütlâşa eyle hizmeti
Pâlûzenin var kıymeti
İçilir şeker şerbeti
Ehl-i keyfe tatlı gerek

Bekçinin gör yüreğini
Sever tatar böreğini
Ayasofya çöreğini
Ehl-i keyfe tatlı gerek

KAYIKLAR FASLI

Gûş eyleyin ağam beni
Kayıkların faslı yeni
Binip seyr eyle deryâyı
Besle safâ ile teni

1335 Boğaziçi'ne gidelim
Deryâ safâsı edelim
İki üç refik olup
Çok arkadaşı nidelim

Bir çifteler ağır yürür
Cümle âlem onu görür
Âdem usanır canından 62a
Geriden ipini sürür

İki çifte olsa hele
Gidilirdi yine yola
Safâlar olunur anda
Kayıkçılar uygun ola

Üç çifteler yılan dili
Gözetir dâima yolu
Akıntıyı geçsem diye
Kayıkçının şişer eli

Dört çifteler az bulunur
Önünde medhi olunur
Safâ ile kürek çeker
Müşterisi safâlanır

1340 Beş çifteler ekâbire
Süvar olup safâ süre
Kayıkcılar cümle dal fes
Boğaziçi'ne çektire

Altı çifteler az olur
İçinde türlü saz olur
Kavakların safâsı da
Evvelbaharda yaz olur

Yedi çifte edip karâr
Devletliler olur süvâr
Süzülüp gittiği zaman
Sanki deryâları yarar

Kayıkçıları nâm alır
Süvâr olanlar kâm alır

Kürekleri kırılınca
Kayıkçılar in'âm alır

Biz de bakalım in'âma
Biz de çok girdik endâma
Bahş ü atâ ile beğim
Sözümüz erdi encâma

PİRELER FASLI

1345 Ağalar size hikâyet
Yok mudur bize inâyet
Kaşınmadan şaşkın oldum
Kime edeyim şikâyet

Pire alayı düzüldü
Yorgana doğru dizildi
Saf çekip meydana girdik
Bekçiler kolu bozuldu

Çok ağladık dine dine
Bir yere derildik yine
Oturup meşveret ettik
.............çekildi.........

Gayreti candan geçtik
Alay kurup bayrak açtık

Pireler gâlib gelince
Bozgun verip yine kaçtık 62b

Döşek kal'asına saptık
Yorganlardan hisar yaptık
Yasdık palangasın görüp
Çarşaflığa doğru kaçtık

1350 Âhir canımızdan bezdik
Delikten deliğe gezdik
Gördük kurtuluş yoktur
Yine bir cem'iyyet düzdük

Tiryâkîden yamak aldık
Bekrilere haber saldık
Bir vâfir asker cem'oldu
Pire alayına daldık

Yine kurduk bir iyi cenk
Atıldı top ile tüfenk
Tiryâkiler paralandı
Kimi çolak kimi de lenk

Tiryâkî cenge dayanmaz
Afyonu geçer uyanmaz
Eti gitmiş deri kalmış
Cehenneme girse yanmaz

Kimi ölü kimi diri
Vızlayıp gezer serseri
Kırkını bir sinek dese
Geçti sanır yeri göğü

1355 Bunlar bir bölük cemâat
Uyuması savm u tâat
Yılda yarım nohud yerler
Cümlesi ehl-i kanâat

Hele yürüyüş ettiler
Pireyle döğüş ettiler
Uzattılar bir pireyi
Döğe (döğe) leş ettiler

Bini basmış bacağına
Bini burnu kulağına
Hücûm etti tiryâkîler
İp taktılar ayağına

Sürüyerek götürdüler
Hep bir yere oturdular
Cümlesi birden yapışıp
Ol pireyi yatırdılar

Pâre pâre edecekler
Anda garaz güdecekler

Kanun içip tiryâkiler
Etini de yiyecekler

BEZİRGÂNLAR FASLI

1360 Bekçi ağa nitse gerek 63a
Bezirkânlık etse gerek
Yol tedârükün görüyor
Kervân ile gitse gerek

Bak şu bekçi-i bîdâra
Yok rağbeti han u dâra
Vedalaştı yârân ile
Geçti karşı Üsküdar'a

Bekçı ağa benzer beğe
Tenezzül etmez kepeğe
Olucak yoluna revân
Bindi bir uyuz köpeğe

Tüfengi dolma kabağı
Kalkanı kaymak tabağı
Patlıcandandır veznesi
Su kabağından kolçağı

Acebdir tütün ıçmesi
Su künklerinden geçmesi
Kılıcı yufka pedavradan
Sıçan bokundan saçması

1365 Kulak urduğuna görelim
Biz de sadede erelim
Bekçi bezirgân ağanın
Metâ'ından dem sürelim

Yoktur bekçinizin fevki
Ticâret yoluna şevki
Bekçi metâ' getiriyor
Ay ışığı yıldız şavkı

Almış eline kemânı
Çağırır neçş-i yemânî
Yüzyigirmi denk yükletmiş
Yüce dağlardan dumanı

Durmaz metâ'ını tartar
Yolda ticâreti artar
Ağır metâ'ın sorarsan
Ayak sadâsı bin kantar

Tamam oldu çün dişim
Bitti gayri benim işim
Kerem kıl ey benim şâhım
Bu gece gönder bahşişim

DONANMA (FASLI)

1370 Ağam gelsin süre bekçi
Sürelerin düze bekçi

Donanmanın ziyneti (ni)
Vasf eylesin size bekçi

Pâdişâh-ı rûy-i zemîn
Ola hatâlardan emîn
Kahr eyleye düşmanını
Ol Hazret-i Rabbü'l-Muîn

Nazar olundu kaanûna
Ferahlar geldi mahzûna
Emr olundu çarşı pazar
Donanma-yı hümâyûna 63b

Temâşâ kıl ne hâlettir
Ki her bir kûşe ziynettir
Cihan doldu sürûr ile
Zamâne emn ü rahattır

Bütün âlem temâşâda
Gezer âzâde âzâde
Bihamdillah bu gün âlem
Safa sürdü donanmada

1375 Her tarafı eyle seyran
Görenler oldular hayran
Hemîşe gülsün oynansın
Âlem olsun şâd ü handan

Her esnâfa kıldım nazar
San'atta göstermiş hüner
Ma'rifetin icrâ edip
Komuş cihanda bir eser

Cebhânesi tophânesi
Tershanesi mehterhânesi
Eski yeni odaların
Ziynet verir her hânesi

Bak şu zevk u safâlara
Türlü türlü edâlara
Bârekallâh taraf taraf
Gelin nâzik sadâlara

Bihamdillâh ki ıyd oldu
Güzel rûz-i saîd oldu
Safâ el verdi dünyâya
Kederlerden baîd oldu

Hemîşe rûz-i ıyd olsun
Safâ dilde mezîd olsun
Kör olsun çeşmi düşmanın
Safâlardan baîd olsun

Beyhûde sözleri demem
Çokça ozanlık eylemem

Üç gün üç gece söylesem
Donanmayı tüketemem

ESNAFLAR FASLI

Olunsun sizlere evsâf
Düzülsün sözleri saf saf
Donanma-yı hümâyûna
Müheyyâ oldu her esnaf

Temâşâ kıl bezistânı
Cevâhir dolu her yanı
Misâl-i kasr-i cennettir
Salınır hûr u gılmânı

Kapılar bâb-ı devlettir
Her cânibi bir hâlettir
Takyeciler kapısında
Dîbâcılar bir ziynettir 64a

1385 Bayrakları dîbâ lemha
Kimi bin dallıdır yektâ
Hotoz teller köşe köşe
Yağlıkçılar dahi ra'nâ

Her esnafın bir hâleti
Sahaflara kıl rağbeti

Hiç bir esnâfa benzemez
Yorgancıların ziyneti

Mutaflarla çadırcılar
Ziynet etmiş sırıkçılar
Cümle gümüşle doldurmuş
Dükkânların kuyumcular

Kürkçülerin çok seyrânı
Satıyor halka unvânı
Tilki çakal ayı yapmış
Sanırsın ki vardır canı

Size sezâ saraçhâne
Hoşça idi kavafhâne
Vardım temâşâ eyledim
Hele nâzik simkeşhâne

1390 Bâb-ı cebhâne mükemmel
Ne denlü vasf etsem mahal
Ağakapısını dersen
Bulunur mu ona bedel

Bak kandiller ziyâsına
Askıların safâsına
Ağamdan umarım ihsan
Nazar etsin gedâsına

Bu geceler ıyd-ı ekber
Bay u gedâ safâ eyler
Hâk-i pâye geldi bu şeb
Bahş ü atâya bu kemter

NİZÂM - I ÂLEM (FASLI)

Ağalarım yoldaşlarım
Her hâl ile haldaşlarım
Sözlerimiz tekmîl oldu
Gayri duâya başlarım

Fermânıdır şâhımızın
Şems ü kamer mâhımızın
Bir gününü bin eylesin
Tanrı pâdişâhımızın

1395 Gördük hezâr ihsânını
Kullar tutar fermânını
Bârî Hudâ kahr eylesin
Dîn ü devlet düşmanını

Dâim güşâd ola bahtı
Serîr-i saltanat tahtı
Ola ömr-i tavîl ile
Şehzâde-i cihan bahtı 64b

Hatâdan hıfz ede her an
Ede şâdılıklar ihsân

Hâin-i dîn ü devleti
Eyleye hâk ile yeksân

Nice safâya erelim
Böyle zevkleri görelim
Sürûr olsun heman
Zevk ile safâ sürelim

Davul sadâsı düm tektir
Sözlerim cümle gerçektir
Bahâne eyleyip resmi
Murâdım sizi görmektir

1400 Bezl eyledim cismimizi
Beğendiler resmimizi
Emir Mustafa dediler
Sorarsanız ismimizi

İSTANBUL DONANMASI (FASLI)

Hezârân izz ü nâz ile
Donandı şehr-i İstanbul
Okundu beste sâz ile
Donandı şehri İstanbul

Temâşâ kıl bezistânı
Görenler oldu hayrânı
Olunca emr ü fermânı
Donandı şehr-i İstanbul

Asıldı her ṭaraf teller
Açıldı lâleler güller
Yanar her gece kandiller
Donandı şehr-i İstanbul

Müzeyyen oldu her hâne
Safâ bahş eyledi câna
Giderler cümle seyrâna
Donandı şehr-i İstanbul

1405 Müzeyyen oldu her taraf
Oturdu ehl-i dil saf saf
Safâlar etti her esnaf
Donandı şehr-i İstanbul

Safâlar verdi dünyâya
Nazar kıl zîr ü bâlâya
Dönüp gülzâr-ı ra'nâya
Donandı şehri İstanbul

Donandı Bâb-ı cebhâne
Bezendi cümle Tophâne
Kasımpaşa'yla Tersâne
Donandı şehr-i İstanbul

Eminönü'nde meydanda
Atarlar topları anda
Temâşâ bahr-i ummanda
Donandı şehr-i İstanbul 65a

Yapıp gümrükçü mahyâyı
Kodu bir resm-i ra'nâyı
Kanadil tuttu dünyâyı
Donandı şehr-i İstanbul 65a

1410 Bihamdillâh ferah-efzâ
Sevindi şâd olup dünyâ
Bu şevk ile aceb ra'nâ
Donandı şehr-i İstanbul

Gezerler rûz u şeb yâran
Sokaklar dopdolu insan
Hemen sen durma kıl seyran
Donandı şehr-i İstanbul

KETENCİLER FASLI

Çok ziynetli mahal gördüm
Cümlesini güzel gördüm
Ketenciler çarşısını
Gâyetle bî-bedel gördüm

Filândıraları âlî
Çatma yastıkları sırmalı
Ketenciler esnâfının
Ziynetinin yok misâli

Her dükkânın var safâsı
Âlî döşenmiş sofası
Asılmış perdeler zarlar
Yok her yerinin bahâsı

1415 Askıları hotoz teller
Açılmış gûyâ ki güller
Bakınağa gözler kamaşır
Nice vasf eylesin diller

Bütün gezdim başdan başa
Eyledim cümle temâşâ
Ketenciler çarşısının
Nazîri bulunmaz hâlâ

Türlü türlü oymaları
Ben unuttum saymaları
Gûne gûne askılar var
Her köşeye koşmaları

Gümrükönünün hâleti
Gâyetle çoktur ziyneti
Çepçevre al yeşil selvi
Meydana vermiş şöhreti

Gümrükçü malını saçmış
Murg-i dili yüksek uçmuş

Filândıralar ziyneti
Bir kaç yerde sancak açmış

1420 Gümrükönü size sezâ
Varanlar ediyor safâ
Kandilleri yıldız gibi
Dört tarafa verir ziyâ 65b

DONANMA - YI HÜMÂYÛN (FASLI)

Bilhamdillâh cihan mesrûr
Donanma-yı hümâyûndur
Cemi'-i âlemde destûr
Donanma-yi hümâyundur

Salınsın askılar teller
O gûne gûne terfiller
Terennüm ide bülbüller
Donanma-yı hümâyundur

Temâşâgâh-ı âlemdır
Cihan şâd ile hurremdir
Safâlar edecek demdir
Donanma-yı hümâyundur

Bu eyyâm-i ferah-efzâ
Münevverdir bütün dünyâ
Safâ-bahş oldu zîrâ
Donanma-yı hümâyundur

1425 Görülmemiş bu ziynetler
Ki türlü türlü san'atlar
Temâşâ kıl bu hâletler
Donanma-yı hümâyundur

Bu âlem âlem-i şâdî
Sürûr eyyâmıdır bâdî
Ederler dürlü îcâdı
Donanma-yı hümâyundur

Gelir âlem temâşâya
Ziyâlar doldu dünyâya
Nazar kıl bekçi ednâya
Donanma-yı hümâyundur

Temâşâ kıl ne hâlettir
Cihan pür-nakş-ı ziynettır
Sizi kasdım ziyârettir
Donanma-yı hümâyundur

Çalınsa yeridir her sâz
Verir her köşede âvâz
Ki her bir köşede canbaz
Donanma-yı hümâyundur

1430 Açıldı gülşen ü gülzâr
Gönül bülbül gibi gülzâr
Çerâgân oldu her pâzar
Donanma-yı hümayundur

Bihamdillâh ki dem vakti
Cihanda def-i gam vakti
Bu bekçiye kerem vakti
Donanma-yı hümâyundur

ESNAF ALAYI (FASLI)

Gayri kelâmı neyleyem
Esnafları vasf eyleyem 66a
Bu gece ağam efendim
Esnaf alayın söyleyem

Donanmayı hub gördüler
Zevk u safâya erdiler
Emr olundu cümle esnaf
Birer alay gösterdiler

Kuyumcular alay kurdu
Seyr etmeğe âlem durdu
Babaları iki sıra
Alayına ziynet verdi

1435 Babalar(ı) gitti ileri
Kuyumcu başı da geri
Bir filandırası mercan
İnci filândıraları

Bezistanlı zırhlar giymiş
Hep yüzotuz dâne imiş

Önce çeker birinci tuğ
Taht-ı revân altun gümüş

Çekince cümle babalar
Atlular sattı unvanlar
Dellâlları ellerinde
Gülâbdanlar buhurdanlar

Kürkçülere kıldım nazar
Kürkdendir filândıralar
Gülâbdanlar buhurdanlar
Tutup elde unvan satar[lar]

Alay ile saraçhâne
Geçtiler cümle merdâne
Şekerden türlü ağaçlar
Yapmış şekerci mîzâna

1440 Alay etti ketenciler
Divanyolu'ndan geçtiler
Kalyon topların atarak
Dört yana ateş saçtılar

Her esnaf alayın çekti
Varını meydana döktü
Çiftçi de çiftini sürüp
Dört tarafa buğday ekti

Yağlıkçılar alay düzdü
Seyr eden resmini yazdı
Sûzenî şallar asmışlar
Sûzenciler bile gezdi

Acemler hayli çoğ idi
Miskçi kokulu bağ idi
Alay alay olup gider
Ardı arası yoğ idi

Elde gümüş gülâbdanlar
Kimisinin buhurdanlar 66b
Canbazlar at oynatarak
Unvan ile geçti onlar

1445 Simkeşler eyleyip gayret
Alayına verdi ziynet
Altun filândıraları
Köşkü pek ziynetli gâyet

Bekçiler elde fenerler
Divanyolu'nda giderler
Davul dünbelek çalarak
Onlar da alay ettiler

MEDH - İ RAMAZAN (FASLI)

Edesiz her dem safâlar
Budur Hudâ'dan recâlar

Vakt-i şerifler hayr ola
Gözümün nûru ağalar

Şekimiz yok birdir Hudâ
Yoluna bu canlar fedâ
Vakt-i sahûr oldu diye
Eylerler mü'minler nidâ

Temcîd okundu her taraf
Minâreler buldu şeref
Cümle cami'ler doldu hep
Mü'minler ile saf be saf

1450 Sahur sünnet irâdettir
Bize lâyık ibâdettir
Beğim sahura uyanmak
Ne devlet ne saâdettir

Hilâf değil gözum nûru
Sever dahi zevk sürûru
Mü'min olan medhin eder
Cânâ bu vakt-i sahûru

Hak Taâlâ kılsın yârî
Bahr-i rahmet oldu cârî
Sanman cismini herkesin
Yakmaz cehennemin nârı

Açıldı gülşende güller
Figân eylesin bülbüller
Buldu ziynet bunca âlem
Nice medh eylesin diller

Dinleyin bekçi kemteri
Hemîşe ol gamdan beri
Bu aya hürmet edenler
Firdevs-i a'lâdır yeri

Âh edip her dem ağlarım
Deryâ misâli çağlarım
Hak'tan ümîdim kesmezem
Gönlümü Hakk'a bağlarım 67a

Tâb u tâkat yoktur tende
Gezerim âlemde zinde
Vakt-i sahûr oldu uyan
Hâb içinde kalma sen de

Böyle günler girmez ele
Sâim olun güle güle
Bu ramazan hürmetine
Safâda ol devlet ile

Devr etmededir bu felek
Dopdoludur içi melek
Ömrünüz olsun (ziyâde)
Budur Mevlâ'dan dilek

Devlet erdi sâimlere
[Hem] gecesinde kaaimlere
Kalkın ibâdet edelim
Vakt-i sahurdur mü'minlere

1460 Sizlere hürmet eyledim
Hürmette izzet eyledim
Ağalarım ben sizleri
Hakk'a emânet eyledim

(DUÂ FASLI)

Dilden keder zâil ola
Zevk u safâ kâmil ola
Benim ağam devlet ile
Maksudlara nâil ola

Dâim lûtf u atâda ol
Beğim hıfz-ı Hudâ'da ol
Benim ağam güle güle
Her dem zevk u safâda ol

Subh u mesâ şâd olasın
Gamlardan âzâd olasın
Yürüsün âlemde nâmın
İyilik ile yâd olasın

Bunca yıllar mürûr ile
Şâd olasın sürûr ile
Benim ağam saâdetle
Pür ola kalbin nûr ile

1465 Hak artura devletini
Devlet ile izzetini
Dilerim Bârî Hudâ'dan
Âlî ede rif'âtini

Hak ömrünüz ziyâd etsin
Kalbinizi güşâd etsin
İki cihanda dilerim
Hem cümlenizi şâd etsin

Dil hânesi âbâd ola
Dâim gönüller şâd ola 67b
Ey benim ağam efendim
İylikle nâmın yâd ola

Meşgûl olayım senâya
Başlayam size duâya
Cümlenizi Bârî Hudâ
Vâsıl eylesin safâya

Kârım duâdır rûz u şeb
Şâdân ola dehr içre hep
Bahş eylesin Bârî Hudâ
Ma'sumlara ilm ü edep

1470 Dilde kelâmımdır duâ
Her dem peyâmımdır duâ
Bir şeb duâsız geçmedim
Nazın-ı nizâmımdır duâ

Budur duâmız sehergâh
Hak ede makbûl-i dergâh
Üstümüzden sâyenizi
Eksik eylemesin Allâh

Dâım olun devlet ile
Devlet ü hem izzet ile
Nice yıllara erin
Selâmet ü sıhhat ile

Dilde medhin gelir kaale
Kıl nazar kalb-i melâle
Âfitâb-i devletiniz
Ermesin hergiz zevâle

Geşsın günün safâ ile
Cümle bay u gedâ ile
Güller gibi handan olun
Kalbin dola ziyâ ile

1475 Ensâb ile evlâdınız
Mevlâ vere murâdınız
İylik ile yâd olunur
Dâim cihanda adınız

LÛGATÇE

âb	: su
âb-ı revan	: akarsu.
âbâd	: ma'mur yer
a'dâ	: düşmanlar.
adû	: düşman.
âfi	: âfiyet veren, affeden
âgâh	: vâkıf, haberdâr, uyanık.
âgâz	: başlangıç.
âide	: birisine âit olan hisse.
âl	: soy.
âlâm	: elemler.
âlât	: âletler.
aleste	: harekete hazır
âlî	: yüce.
alicigim baliciğim	: bir çeşit oyuncak imiş
aluban	: alarak.
âm	: cümle, herkes, halk.
âmâde	: hazır.
âmil	: sebep, işleyen, vergi tahsiline memur kimse vâli.
anber	: güzel kokulu bir madde.
andelîb	: bülbül
artuk	: ziyâde.
arz	: gösterme.
âsân	: kolay
âsâr	: Eserler
asel-i musaffâ	: bal, süzme bal.

avn	: yardım.
âyâ	: acaba.
ayan	: açık, âşikâr.
ayn	: göz, kendisi, tıpkı, kaynak, pınar.
ayn-ı hayat	: hayat pınarı, âb-ı hayât.
atâ	: bahşiş, ihsan.
ateş-endâz	: ateş atan, ateşleyen.
ateşî	: ateş rengi.
azm	: bir işi yapmaya kasdetmek, gitmek.
âzim	: azm edici.
azim	: büyük ulu.
azimet	: gitmek.
bâb	: kapı
bâb-ı hümâyun	: devlet kapısı
baç	: vergi.
bâd	: rüzgâr.
bâd-ı hevâ	: bedâvâ.
bâd-ı sabâ	: sabâ yeli
bafta	: (altın) dokunmuş.
bahr	: deniz.
Bahr-ı sefîd	: Akdeniz.
bahş	: bağış, ihsan, kısım, bölüm.
bahş-ı niyâz	: hâcet, ihsan dileme.
baid	: uzak.
bâlâ	: yüksek
balaban	: iri, büyük.
bâm	: dam, kalın tel.
barata	: çuhadan yapılan ucu kıvrık uzunca bir külâh çeşiti giyene nisbetle isimlendirilirdi. bekçi baratası, bostancı baratası gibi.
bârekallâh	: Allâh mübârek etsin

Bâri	: Cenâbı-ı Hak.
Baskal(paskal)	: bir ölçü, mikdâr nev'i
bay	: zengin
bednâm	: adı kötüye çıkan.
bedr	: dolunay.
beli	: evet
bende	: kul, köle
berât	: nişan, rütbe, imtiyaz vs. fermanı.
berg	: yaprak.
bergüzâr	: hediye
bevvâb	: kapıcı
beyân	: bildirmek, anlatmak.
beyâban	: sahra, çöl.
bezl	: sarf, ikrâm.
bezm	: meclis.
bî-bedel	: eşsiz, benzersız.
bî-behâ	: çok kıymetli.
bîdâr	: uyanık.
bihamdillâh	: Allâh'a hamd ile olsun.
bî-hisâb	: hesapsiz, sayısız.
bile	: birlikte, berâber.
bilece	: berâberce.
bî-melâl	: usanmaksızın.
bî-nihâye	: nihâyetsiz.
biniş	: bir cübbe nev'i.
bî-şümâr	: sayısız.
butun	: karınlar, nesiller.
bühtân	: İftirâ.
câh	: makam, mevkı
câm	: kadeh.
câme	: elbise.
câmehâb	: yatak.
câri	: akan, geçerli.

cedel : çekişme.
cedid : yeni.
celis : beraber, birlikte oturan.
cemâlullâh : Hakk'ın zâhirî ve bâtınî güzelliği.
cerm (e) : bir çeşit kayık.
cev(e) lân : dolanmak, dolaşmak.
ciharşenbe : çarşamba.
cilde : sarraçların deri dikmek için kullandığı bir âlet
cumhur : halk, büyük kalabalık
cûş u hurûş : coşma, kaynama, gürültü.
cündî : askeri, sipâhi, binci, cirid atmada usta olan kimse
cüst ü cû : araştırma

çarh : çark, gök, tekerlek.
çekdiri : kürekli ve yelkenli bir harp gemisi
çerâg : mum, kandil, çıra, çırak.
çeragan : kandil vs. ile tertib olunan donanma.
çeşm : göz.
çeşmeşâr : çeşmesi çok olan yer.
çeşnigir : yemek çeşitlerini, mikdarını, tadını kontrolle ve yerine göndermekle vazifeli memur.
çögür : bir saz çeşid.
çuka : çuha, bir nev'i yün kumaş.
çukadar : çuhacı.

dâd : yardım, adâlet, feryad.
dâr : yer, ülke.
dehr : zaman, dünyâ.
dem : ân, vakit. nefes.
denk : dörtde bir dirhem.
derdmend : dertli.

dergâh	: eşik, tekke.
derilmek	: toplamak
derkenâr	: sahife kenarına not alma, kucaklama.
derûn	: bir şeyin içi.
dest	: el.
devrân	: dönmek, felek, zaman
dirâz	: uzun
dibâ	: ipekli kumaş.
didâr	: güzel yüz, cennette Cenâb-ı Hakkı'ın mü'minlere mânevi görünüşü.
dide	: göz.
dideban	: gözcü.
dil	: gönül.
dilşâd	: gönlü sevinçli.
direviş	: simkeşhanede delik açmada kullanılan bir âlet.
dirhem	: eski bir ağırlık ölçüsü, eski bır para
dogani	: bir nevi beyaz sarık.
duhul	: içeri girme.
dür	: inci.
dürdâne	: inci tânesi.
dürr-i yekta	: iri, kıymetli inci.
ecr	: mükâfât, sevâb, ucret.
edna	: daha aşağı, alçak
efgan	: feryâd
efsun	: büyü.
efzun	: artırma, çok
ekâbiı	: büyükler.
elkaâb	: lakablar, unvanlar.
eltâf	: lûtuflar.
elvan	: renkler, çeşitler.
emn	: eminlik.
emsâl	: eş, benzer. ata sözü.

encâm : nihayet, âkıbet.
endâm : boy, beden.
enis : ülfet eden, edilen, arkadaş.
ensâb : soy, nesebler.
envâr : nurlar, ışıklar
erbâb : ehil.
erkân : direkler, esas ve usuller.
esbâb : sebepler, vasıtalar.
eşlemek : işitmek. itâat etmek.
etmek : ekmek.
evc : yıldızların yere olan en son uzak derecesi yüksek.
evrâk : yapraklar.
evsâf : vasıflar.
evvelbahar : ilkbahar.
eyvan : kemer, kemerli yüksek bina, büyük sofa.
eyyâm : günler, zaman, devir.

fânus : süslü fener, lâmba camı veya mahfazası
fasıl : ayırma, ayrılma. mevsim.
fehm : anlama.
fend : hüner, hile.
fer : ışık, süs, şan, şevket.
ferah-efzâ : ferah artırıcı.
fevk : üst.
fındık altını : 3. Sultan Ahmed zamanında kesilen bir altın cinsi, kenarlarındaki süsten bu adı alır.
Fi'l-hareket : harektte.
firâvân : bol, çok.
fi-sebil : Hak yolunda.

fodla	: imâretlerde fukaraya verilen bir çeşit etmek
gâhi	: bazan
gâib	: görünmeyen, kayıp.
gamgin	: gamlı, kederli
gammâz	: koğucu.
gani	: zengin, Cenâb-ı Hak
gark	: suya batma, batmış
gâyet	: son derece
gedâ	: yoksul, dilenci.
geliser	: gelicek.
geşt	: gezme, dolaşma
gulâm	: civan, köle.
gumum	: gamlar
gune gune	: çeşit çeşit rengârenk
guş	: kulak, işitme, dinleme
gülâb	: gülsuyu.
gülabdan	: gülsuyu kabı.
güşâde	: ferah, açılmış, açık.
güman	: zan.
güzide	: seçilmiş
hâb	: uyku, rüyâ.
hâdde	: tel imâlinde kullanılan delikli âlet.
halli	: altınla süsleme.
halvet	: yalnız kalma, tenhâ.
hakipay	: ayak toprağı, tozu.
hamla	: küreklerin bir defa suya dalıp çıkması
handan	: gülen
hâr	: diken.
harik	: yanmış, yangın.
hasenderhas	: hassın hası.
hassül-has	: en has.
haşir	: cesedlerin dirilip mahşerde toplanması.

hayâl ender hayâl	: hayâl içinde hayâl
hayrât	: hayırlı işler.
hazer	: sakınma, çekinme.
hemişe	: her zaman.
hemrâh	: yoldaş.
hemtâ	: hemcins, eş.
hergiz	: asla.
hezâran	: binlerce, bülbüller.
hilâf	: yalan, aksi, ihtilâf.
hizan	: mahzun
hoha (kokar)	: yeniçeri emirlerinin giydiği bir cins başlık.
horatâ	: şaka, latife.
hub	: güzel.
huban	: güzeller.
hulle	: cennet elbisesi
huni	: kanlı, kaatil.
huri	: cennet kızları
hurrem	: sevinçli, taravetli.
hüccâc	: hacılar.
hümâyun	: devletli, kutlu.
hünkâr mahfili	: câmilerde padişahlara mahsus yer
hüsrevâne	: pâdişâha
ıyd	: bayram.
ıyd-i ekber	: arefesi cumaya rastlayan kurban bayramı, en büyük bayram.
ibtidâ	: başlangıç, başlama.
icmâl	: kısaltma, hülâsâ.
ilticâ	: sığınma.
iltizâm	: birinin tarafını tutma, gerektirme.
imâret	: fukaraya ücretsiz aş dağıtılan yer.
in'âm	: ni'metlendirme, iyilik etme.

indallâh Hak katında
inehan : obur.
irgürmek : eriştirmek
iryâle : (riyâle), bir gemı çeşiti.
iştihâr : şöhret bulmak
ivmek : acele etmek.
izdiyâd : artmak, çoğalmak.

kad : boy.
kadim : eski.
kaahir : kahr edici, gâlib.
kaail : söyleyen, râzı.
kaaim : ayakta duran, mevcud, bâki.
kân : maden ocağı, bir şeyin kaynağı.
kantarma : atlara vurulan çift gem.
karavele : eski büyük bir gemi nev'ı.
kârüban : kervân.
kâşâne : mükellef konak.
kaşanmak : işemek.
kâşi : çini
kaşkaval : kelle veya kaşar peyniri, herşeyin kurusu.
kavl : söz, kelâm.
kazzâz : ipekçi
kelb : köpek
kehle : bit.
kem : noksan, kötü.
kemankeş : yay çeken.
kemter : eksik, âciz, hakir.
kesel : gevşeklik.
kevn : olmak, varlık.
kıllet : azlık.
kıyam : ayakta durma, ayağa kalkma.
kîl ü kaal : boş söz, dedikodu.

kızve	: harp.
kile	: kile, ölçek.
kimyâ	: iksir, bakırı altın yapma ilmı.
kirde	: bir ekmek pide çeşiti.
kisb	: çalışıp kazanma.
konakçı	: seferde otag-ı Humayunu nâkille konaklanacak yerleri tesbite vazifeli memur.
kubbetül'islâm	: islâmın kubbesi, ulusu.
kudüm	: vusul, gelme.
kuh	: dağ.
küffâr	: kâfirler.
külünk	: kazma, taş kıran demir.
lâ	: menfilik, yokluk bildirir.
lâf u güzâf	: boş sözler.
lâ'l	: kırmızı, kıymetli bir mücevher.
lâ-nazir	: eşi olmayan.
leb-i deryâ	: deniz kıyısı, sâhil.
lenk	: topal
letâif	: lâtifeler.
levh	: levha, sahife.
leyl	: gece.
lu'b	: oyun.
magfur	: günâhı affolunmuş.
magribi	: magribli, Afrika'nın şimâl-i garbi sâhillerinden olan
mâh (meh)	: ay.
mahbub	: sevilmiş, güzel
mahfil	: toplanacak yer.
mâh-ı taban	: parlayan ay
mahlut	: karıştırılmış.

makaal : söz.
makhûr : kahr olunmuş.
mansûr : yardım edilmiş.
mantıkuttayr : kuş dili.
matlûb : taleb edilmiş, arzu olunan.
matrak : deri kaplı ucu yuvarlakça bir değnek, sırmakeşlerin kullandığı bir âlet.
meâni : manalar, cümle kuruluşu ilmi.
meddâh : çok medh eden, taklitle halkı eğlendiren.
meknun : gizli, dizilmiş.
melâl : usanç.
melil : kederli, melul.
menend : gibi, benzer.
mergub : rağbet edilmiş, beğenilen.
mesrur : sevinçli.
meşk : yazı örneği, talim, alıştırma.
metâ : mal, eşya.
me'vâ : yurt, mesken, cennet.
meyan : ara, orta, bel.
meyancı : simsar.
mezid : artma, artırma.
miftah : anahtar.
mihr : güneş.
mir : emir, bey.
mizan : terâzi, tartı.
muallâ : yüce, yüksek.
muhzır : mübâşir.
muşamma : mumlanmış, muşamba.
mutâf : keçeci.
mücellâ : cilâlı, parlak
müferrih : ferahlık veren, iç açan.
mülâzim : bir yere veya kimseye tutunup kalan, gidip, gelen.
mülukâne : hükümdar gibi.
mümessek : misklenmiş, misk kokulu.
münâcât : Hakk'a yalvarma niyâz

mürur : geçme, sona erme.
müslimin : müslimler.
mütevelli : birinin yerine geçen, bir vakfın idaresi kendisine verilen.

nâdan : bilgisiz, cahil kaba
nâim : uyuyan.
nakkaş : boyayan, resmeden, süsleyen.
nân : ekmek.
nâr : ateş.
nas : halk.
nazif : temiz.
nazir : benzer, eş.
necş-i yemâni : Yemen Türküsü
nedim : arkadaş.
nerdüban : merdiven.
nevâ : ses, nağme.
nevbahar : ilkbahar.
nevregân : mücellid ve saraçların mukavva ve deri oymada kullandıkları bir âlet.
nezâre : bakma, seyir.
nigâr : resim, sevgili.
nihân : gizli.
nûş : içme, ıçen.
nücum : yıldızlar.
nümâyan : görünen, meydanda.
öd : yakılınca güzel kokan bir ağaç.
özge : başka, diğer.
paturna : (patrona) bir gemi işçisi.
pay : ayak
payzan : haps edilmiş, hizmetçi, esır.
penâh : sığınma, sığınak.
pencişehbeh : perşembe, beşinci gün.
pend : nasihat.

perde	: bir ölçü.
pertev	: ışık, parlaklık.
pervâz	: uçma.
perver	: mürebbi.
perverde	: terbiye edilmiş.
pesend	: beğenme, seçme.
peyâm	: haber.
piştov	: tabanca.
pûşide	: ürtülmüş, örtü.
pür-nur	: nur dolu, çok ışıklı.
pür-ziyâ	: ışık dolu.
Rabbenâ	: ey Rabb'im
Rabbiyessır	: Rabbim kolaylaştırır...
rahatülhulkum	: boğaz rahatlığı, lokum
raht	: mal.
ra'nâ	: güzel.
râs	: yol.
râyegan	: bedava, bol
râz	: sır.
recâ	: ümid.
refik	: arkadaş.
reftâr	: yürüyüş, gidiş.
remil	: kum, kayıptan haber verme.
remmâl	: remilci.
reng	: hile.
rengin	: renkli, güzel.
resim	: yazı, çizgi, resım.
revân	: ruh, akan.
revane	: giden, yürüyen.
revnak	: parlaklık, tazelik, canlılık
rıf'at	: yücelik.
rumi	: bir tezyinât çeşidi.

ruşen(â)	: aydın, parlak, açık.
ruy	: yüz.
ruz	: gün
sad	: yüz.
sadefkâri	: sadef işi, sadef işlemesi.
salın	: avlu, meydan.
sâi	: posta teşkilâtından önce mektupları götürüp getiren vazifeli.
said	: kutlu, uğurlu.
sâim	: oruçlu.
sâkf	: tavan, çatı
salât	: namaz, Hz. Peygambere salavat, dua.
san	: sanki.
sâye	: gölge, koruma
savm	: oruç.
sayvan	: pervaz, kıvrım.
selâtin	: sultanlar.
selis	: düzgün akıcı.
selsebil	: suyun kademeli aktığı bir nevi çeşme tatlı ve hafif su, cennette bir su.
senâ	: övme.
seng	: taş.
ser	: baş.
serbeser	: baştan başa.
serdar	: kumandan.
ser-firaz	: başını yukarı kaldıran.
serir	: taht, yatacak yer.
serteser	: baştan başa.
server	: reis, ulu
settâr	: Cenab-ı Hak, çok örtücü.
seyrangâh	: seyir yeri, mesire.
sıbyan	: küçük çocuk

sıdk	: doğruluk, bağlılık.
sıklet	: ağırlık, sıkıntı.
sıyâm	: oruç.
silâhât	: silâhlar.
sim	: gümüş.
sittin	: altmış.
subh	: sabah.
suhan	: söz.
sun	: yaratma, san'at.
sûzen	: iğne.
sûzenî	: iğne işi.
Sübhan	: Cenab-ı Hak.
Sükkar	: şeker.
sürûr	: sevinç.
sütûr	: perdeler, örtüler.
süvâr	: atlı, binici, binme.
şâdi	: sevinçlilik, ferahlık.
şalınişin	: odaların evden dışarıya çıkıntıları
şakird	: talebe, çırak.
şâtır	: merasim ve alaylarda debdebeyi artıran vazifeliler. kibar konaklarındaki hizmefkâr, muhafız.
şeb	: gece.
şehnâz	: bir makam.
şehir	: ay.
sehdâne	: iri inci tanesı, kenevir tohumu.
şem'	: mum
şikâr	: avlama, av.
şükûf	: çiçek.
taam	: yemek.
taâmu'llâh	: Hak yemeği.
tab'	: tabiât, huy, yaratılış.

tâb	: güç, kuvvet, tâkat.
tafsil	: fasıllandırma. etraflı anlatma.
tahrir	: yazma.
tahsin	: takdir, beğenme.
tahtapuş	: taraca, evlerde üstü örtülü etrafı açık yer.
taklabaz	: takla atıcı.
takrir	: anlatma.
takvâ	: Hak'tan korkma.
talatin	: parlak deri.
tarpuşçu	: erkek kavuk ve başlığı yapan esnaf.
tatvil	: uzatma, uzatılma.
tavil	: uzun, çok süren.
ta'vil	: yüksek sesle ağlamak, birisine dayanmak.
tay	: bir ölçü birimi
teab	: zahmet.
tekellüm	: söyleme, konuşma.
tekelti	: eyerin altında hayvanın sırtına vurulan keçenin adı.
tekmil	: tam, eksiksiz
temâşâgâh	: seyir yeri.
temcid	: sabah ezanından önce minarelerde okunan niyaz ilâhileri.
teng	: dar
terfil	: ululama, uzatma.
terkim	: rakam atma, yazma.
tesbih	: Sübhanallah diyerek Hakk'ı ta'zim
teveccüh	: yönelme, karşı cihet.
tiz	: tez, çabuk, keskin.
tokadi	: eski bir para çeşiti.
don	: elbise.
tuhfe	: hediye, yeni çıkma, garib.

tul : uzunluk, boy, uzun müddet.
tuti : papağan

u, ü : ve
unvan : isim, başlık.
urmak : vurmak.
uryan : çıplak
uşak : çocuk, hızmetkâr.
üstâz : üstâd. usta.
vâfir : bol
vahşet : yalnızlık, tenhâlık.
vardakosta : eskiden sahil muhafazasında kullanılan bir gemi çeşiti.
vazaif : vazifeler.
veylâ : feryâd.
vü : ve.
yagır : yara.
yahşi : güzel
yâri : nasib, rızık, kısmet.
yarlıgamak : rahmet, mağfiret etmek.
yavuz : kötü, yağız
yektâ : biricik, tek.
yeksan : düz, bir, berâber.
Yezdan : Cenâb-ı Hak.

zâil : sona eren, geçen.
zâr : ağlayan, yer.
zeban : dil.
zencirli altın : 1716 da kesilen altın para, kenarı tırtıllı olduğu için bu isim verilmiş.
zer : Altın
zer-i mahbub : bir altın para nev'i.
zeyn : süs.

zibâ	: süslü, güzel.
zihi	: ne güzel, ne hoş.
zir	: alt aşağı.
zi	: zâhib mânasına.
ziyâd	: artma, çoğalma.
zolata	: Lehlerin bu addaki paralarına benzetilmek suretiyle kesilmiş para.

ÖZEL İSİMLER FİHRİSTİ

- A -

- B -

- C, Ç -

- D -

- E -

- F -

- G -

- H -

- İİ -

- K -

- L -

- M -

- N -

- O -

- P -

- R -

- S -

- Ş -

- T -

- U Ü -

- V -

- Y -

- Z -

FOTOĞRAFLAR

در رمضان شاعر

رمضانك اولكى كيجه فصلى

كلدى ماه رمضان شهر   شاد اولوب سوندى جانم
رمضان شريفكز   مبارك اولسون سلطانم
كوش ايت صداى بو كيجه   ايت مرحبائى بو كيجه
اى بنم دولتلو افندم   كورديلر اى بو كيجه
بو كيجه اى كورديلر   يوزلرين يره سورديلر
دوناندى قنديلر ايله   جامعلر زينت بولديلر
بولدى جامعلر زينتى   لازم بو ايله حرمتى
اى بنم دولتلو سلطانم   بولدى صائملر دولتى
دولته ايردى صائملر   هر كيجه سنده قائملر
قالقه عبادت ايده ليم   وقت سحوردر مؤمنلر
مؤمنلر وردى صفا   چاغريشوب ديدى مرحبا
سيزلره كلدى سلطانم   مژده ايله بكجى كلدى
بكجى كلدى مسرور اولدى   غمكين كوكل پر نور اولدى
قالقه سرور شوقيله   بكه وقت سحور اولدى
اولدى بو شب ابتداسى   شاد ايلدى جمله ياسى
منارەلرده سلطانم   تسبيح و تمجيد صداسى
اول صدا جانه صفادر   بو كيجه بيزه مرحبادر

RAMAZAN-NÂME, RAMAZANIN EVVELKI GECE FASLI, I. YAPRAK

ای بنم دولتلو سلطانم | بکجیکز شیرین ادادر
شیرین ادادر سوزلری | ایاهه کلدی سیزلری
بو قدرجه معزور اوله | مقه امانت سزلری

فصل رمضان

نور خدا وهم طولسون | شهر رحمت سایه صالسون
اغالرم شهری صایام | جلیه مبارک اولسون
اوّلی رحمتدر قوله | دیرلوم صدقله یوله
خلوص ایله ایله یه لم | تا که دعا مقبول اوله
بو کیجه ایله اولی | اجلدی اسلام ملته کونی
کلدی مبارک رمضان | مسرور ایتدی جان دیلی
کلدی بو ماه قوتلو | تشریفی سحردن طاتلی
نجه جانلر ایرشمدک | ایدن جانلری نه موتلو
عالمه رحمتله کلدی | حمد اولا عزتله کلدی
جمله مؤمن قوللرینه | مژده جنتله کلدی
قدری اعلادر بو ماهله | ارتور انسانله جاهله
دیلرم اغام افندم | اول خدا اولسه پناهله
ایدم اجی رحمت سوایه | ال قالدیرلم دعایه
ارمغانیدر مولانک | هر سنه بایوکدا ایه
عالم بو کیجه نور اولدی | قلبمزه سرور اولدی
ای بنم اغام افندم | قالقلم وقت سحور اولدی
کوش ایدین تازه اتایی | سویلدین بکجی کدایی
سیزلره مژدیه کلدی | بو کیجه کوز دیلر ایی
بو کیجه کوریندی هلال | قالمدی دللرده ملال

RAMAZAN-NÂME, FASL-I RAMAZAN, 2. YAPRAK

هب مجلا مرمرلری   اولمش منور هر بری
تخت عالی کبی روشن   کشاده در قپولری
هر اوطه نک کاشانه سی   عالی یاپلمش خانه سی
هر کورنلر دیدی حقا   هله بو قدر بهانه سی
فرق دورده ایلدم نظر   قپوسی اولمش معتبر
قدی دلبر کبی بالا   ستونلری دیبا دکر
قلدم نظر هر بابنه   تاریخلری حسابنه
تاریخلرینی اوقودم   اولدم حیران القابنه
اون طقوز بولنمش غایتی   یدی اوطه جماعتی
دائم خطادن حفظ اوله   جمله نک تمام زینتی
سیر ایلدم دوده یاننی   اوطه لرین نشاننی
معذور اوله بو قدرجه   وصف ایلدم عنواننی

[illegible]

کوش ایله شاه خبری   قوموشم بو لنه سری
حاجی بکتاش ولیدر   اوجاغمزین رهبری
دیلکم دعادن   رجا ایدرم خدادن
یکچری اوجاغنی   حفظ ایده مولا خطادن
هر شب بکجیکدا کلور   درلو اصنعتلر کوستر
شوکتلو یلده اوج دفعه   قوللره علوفه ویرر
بکجیکز ملازم اولدی   سیر اتمکدن غازم اولدی
علوفه الاین دخی   وصف ایلک لازم اولدی
قوللره علوفه جقار   جمله عالم سیره بقار
دیوان اولوب صالی کونی   جمله قول دیوانه اقار

RAMAZAN-NÂME, KESE OLAYI FASLI, 46-47 YK.

اول جماری بكجی   جمله دن كيدر ايلری
وموزلرنه كتورر   هر برينی كيسه لری
جقاراندن جبه‌خانه‌لی   اندن صكره طوبخانه‌لی
طوب عربا جيلر چقار   اندن صكره ترسانه‌لی
قورمش اول قانونی همان   اول غازی سلطان سليمان
جقنجه قوللر ديوان   كويا كه براب وروان
حسابی كوچ دكل قولای   رمضاندن مبارك آی
اوشنمز سك كيسه لری   بربر اوتورده صای
هله بنا اويدی بكجی   بو سوزلردن قايدی بكجی
ايكی بندن اون اوچ اكسك   بر ويرو صايدی بكجی
بكجی ديدی بن كوردمدم   بونك اصلنی بيلمدم
بنده بر كيسه قباردم   لكن ديوانه وارمادم
طورمش بنا بقار بكجی   صولر كبی آقار بكجی
غم چكمه سين علوفه‌مز   اغالردن چقار بكجی

مولا سودی صادقلری   هم جيكری يانقلری
بو كيجه اغام افندم   وصف ايده لوم عاشقلری
عشقك يولنده صادقدر   انلرين بغری يانقدر
مجنون ايله ليلا بكيم   بربرينه عاشقدر
عاشق اولان اولور صادق   نجه وصف ايلسم لايق
كولونك ايله طاغی دلن   فرهاد دخی شيرينه عاشق
دورمز غم ايله طولاشور   جهانده قالكده كامه الشر
اوضوا اينه قبر دخی   بربرينه عاشق اولمشر

RAMAZAN-NÂME, AŞIKLAR FASLI, 47. YK.

الدن کومش کلابدانلر   کیمسنك بخوردانلر
جابناز لراض اوینادارق   عنوآیله کچدی انلر
سمکشلر بیلیوب غیرت   الاینه ویردی زینت
التون قلاندیرلری   کوشکی پك زینتلی غایت
بکجیلر الله فنرلر   دیوآن یولنه کیدرلر
طاول دوبنه لك حالدرق   انلرده الای ایتدیلر

ایدر سینز هردم صفالر   بودو خدادن رجالر
وقت شریفلر خیر اوله   کوزیمك نوری اغالر
شکمیز یوق بردو خدا   یولنه بو جانلر فدا
وقت سحور اولدی دیو   ایلر مؤمنلر ندا
تمجید اوقندی هرطرف   منارهلر بولدی شرف
جمله جامعلر دولدی صف   مؤمنلر ایله صف بصف
سحور سنت اراوندر   بیزه لایق عباداتدر
بکیم سحوره اویانق   نه دولت نه سعادتدر
خلاق دکل کوزم نوری   سوردغی ذوق سروری
مؤمن اولان مدحن ایده   جانا بو وقت سحوری
حق تعالی قلسون یاری   بحر رحمت اولدی جاری
صائمك جسمنی هرکیز   یاقماز جهنمك ناری
اچلدی کلشنده کوللر   قمان ایلسون بلبلر
بولدی زینت بوغنچه علم   غنچه مدح ایلسون دللر
دیکله بن بکجی کمتری   همیشه اول غمدن بری
بو آیه حرمت ایدنلر   فردوس اعلادر یری
آه ایدیو هردم اغلرم   دریا مثالی چاغلرم

RAMAZAN-NÂME, MEDH-İ RAMAZAN (FASLI), 66-67 YK.

دل خانه‌سی آباد اوله | دائم کوکلی شاد اوله
ای نعم انعام افندم | ایلکله نامک یاد اوله
مشغول اولالم ثنایه | باشلایالم سیزه دعایه
جمله کزی باری خدا | واصل ایلسون صفایه
کارم دعادر روز و شب | شادان اوله بهر طرب
بخشش ایلسون باری خدا | معصوملره علم ادب
دلیم کلام محمددر دعا | هردم بیا محمددر دعا
برشب دعا سیزه کجه‌لم | نظم نظامچه‌در دعا
بو ور دعامز حضرتکاه | حق ایده مقبول درکاه
اوستومزدن سایه‌کزی | اکسک ایلسون الله
دائم اولک دولت ایله | دولت هم عزت ایله
بجه یوللره ایرجک | سلامت صحت ایله
دلیم مدحک کلوب قاله | قیل ذکر قلب ملاله
آفتاب دولتکز | ایرمسون هرکز زواله
کچسون کونک صفا ایله | جمله یای کوا ایله
کوللره کبی خندان اولک | قلبک دوله ضیا ایله
انساب ایله اولادیکز | مولا ویره مرادیکز
ایلک ایله یاد اولنوز | دائم جهانده آدیکز

الف ایله اولدک آشک | سنا بو مخلص چک کرک
سن با ایله اولدک بقر | بونو بیلکه نه وار
تا ایله تکرار صاریغک | ثا ایله ثبوت سیزدروغک
جمله جماعته رحمت | حا ایله حیواندر قیلغک
خا ایله خبر اکلامزسین | دال ایله دخی بی نمازسین

RAMAZAN-NÂME, (DUA FASLI), 67. YK.

حقدن ناامیدم کسمم — کوکلومی حقه باغلرم
[illegible] عطاتن بوقدر [illegible] — [illegible] عانده [illegible]
[illegible] — [illegible] قاله سنده

دوراتمه ده دد بوفلک — طوپقلو درایچی ملک
عمریکز اولسون — بودر مولادن دیلک
دولت ایردی صاغلره — هرکیجه سنده قائملره
قالقله عبادت ایلم — وقت سحرده درویشلر
سیزلره حرمت ایلم — حرمنده عزت ایلدم
اغالرم بن سیزلره — حقه امانت ایلدم

(دعا فصلی)

ملادن کوره نائل اوله — ذوق صفا کامل اوله
بنم اغام دولت ایله — مقصودلره نائل اوله
دائم لطف عطاده اول — بکیم حفظ خداده اول
بنم اغام کوله کوله — هردم ذوق صفاده اول
صبح مسا شاد اوله سین — غملردن آزاد اوله سین
یوروسون عالمده نامک — ایلک ایله یاد اوله سین
بویجه یللر مرد ایله — شاد اوله سین سیرود ایله
بنم اغام سعادتله — پور اوله قلبک نور ایله
حق ارتوره دولتنی — دولت ایله عزتنی
دیلرم باری خدادن — عالی ایده رفعتنی
حق عمریکز زیاده اتسون — قلبکزی کشاده اتسون
ایکی جهانده دیلرم — حق جمله کزی شاد اتسون

RAMAZAN-NÂME, DUA FASLI, 67. YK.

فهرست بكجی بابا

٢ بازركان | ٣ يالبلك رسمی | ٥ زخيره | ٦ كاتبخانه | ٧ سنبلبرشا
٨ كوبكلر ٩ صحان | ١٠ قازلوودك | ١١ اطه قلعه | ١٢ قيزقوله سی
١٣ صلۀ رحم | ١٤ سبكتخانه | ١٥ ميراث يدی | ١٦ اصناف | ١٧ بخشيش
١٨ قمر | ١٩ بكجی | ٢٠ الحقه | ٢١ طاقله | ٢٢ كبی | ٢٣ بدستان | ٢٤ تبل
٢٥ انسان | ٢٦ صرلجانه | ٢٧ طاوق | ٢٨ صبيان | ٢٩ طاقله
٣٠ شادروان | ٣١ پيره | ٣٢ | ساعت رسميدر

[illegible]

٤٠

TAŞBASMASI "BEKÇİ BABA" MANİLERİ FİHRİSTİ.



"BEKÇİ BABA" MANİLERININ İLK SAHİFESİ, "BEKÇİNİN BEZİRGAN OLDUĞUNUN RESMİ



"BEKÇİ BABA" MANİLERİ, KIZKULESİ FASLI, 12. SH.

٣١

"BEKÇI BABA" MANILERI, PIRELER FASLI, 31. SH

Türk Klâsikleri

33

No. 10629

TOPTAN SATIŞ
İstanbul Devlet Kitapları Müdürlüğü
Ankara, İzmir, Adana, Samsun, Elazığ, Erzurum,
Trabzon, ve Van, Bölge Şeflikleri

PERAKENDE SATIŞ
Millî Eğitim Yayınevleri
ve Bakanlık Yayınları satıcısı kitapçılar

% 8 KDV DAHİL FİYATI : 160000 LİRA
(148148 Lira + 11852 Lira)